

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA

Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013 za leto 2015

Sklad: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
Programsko obdobje 2007 - 2013
CCI številka: 2007 SI 06 RPO 001

Junij 2016

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

KAZALO

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI.....	5
UVOD.....	6
1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV.....	8
1.1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV, KI NEPOSREDNO VPLIVAJO NA IZVAJANJE PROGRAMA.....	8
1.1.1 Razmere v makroekonomskem okolju in stanje v kmetijstvu v letu 2015.....	8
1.1.2 Zakonodajne spremembe.....	14
1.2. SPREMEMBA NACIONALNIH POLITIK ALI POLITIK EVROPSKE UNIJE, KI VPLIVA NA USKLAJENOST MED EKSRP IN OSTALIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI.....	17
2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE.....	18
2.1. KAZALNIKI, PREDPISANI Z UREDBO 1974/2006/ES.....	18
2.2. DODATNI NACIONALNI KAZALNIKI.....	27
2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki učinkov.....	27
2.2.2 Dodatni nacionalni kazalniki rezultata.....	28
2.3. ANALIZA AKTIVNOSTI PO UKREPIH V LETU 2015.....	29
2.3.1 Ukrepi 1. osi.....	29
2.3.2 Ukrepi 2. osi.....	48
2.3.3 Ukrepi 3. osi.....	54
2.3.4 Ukrepi 4. osi.....	62
2.3.5 Dodatna sredstva iz Evropskega načrta za oživitev gospodarstva.....	66
3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2015.....	69
3.1. PREGLED ČRPANJA SREDSTEV PROGRAMA.....	71
3.1.1 Učinkovitost črpanja sredstev programa.....	71
3.1.2 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 1. osi.....	76
3.1.3 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 2. osi.....	77
3.1.4 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 3. osi.....	78
3.1.5 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 4. osi.....	80
3.2. PREGLED ČRPANJA LETNIH PRAVIC PORABE.....	81
3.3. DODATNA SREDSTVA IZ EVROPSKEGA NAČRTA ZA OŽIVITEV GOSPODARSTVA.....	83
4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA.....	84
4.1. UVOD.....	84
4.2. SISTEM, VZPOSTAVLJEN ZA ZAGOTAVLJANJE SPROTNEGA VREDNOTENJA.....	84
4.3. DEJAVNOSTI VREDNOTENJA V LETU 2015.....	84
4.3.1 Naknadno vrednotenje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013.....	84
4.3.2 Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev vrednosti slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine.....	85
4.3.3 Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000.....	86
4.3.4 Monitoring izbranih ciljnih vrst metuljev.....	87
4.3.5 Letno poročilo o napredku PRP 2007-2013 za leto 2014.....	88
4.4. SPREMLJANJE – FOLLOW UP SPROTNEGA VREDNOTENJA V LETU 2014.....	88
4.4.1 Vrednotenje potencialnih vplivov plačil I. stebra Skupne kmetijske politike iz obdobja 2007-2013 in investicijskih ukrepov PRP 2007-2013 na uspešnost izvajanja ukrepa Kmetijsko okoljskih plačil iz omenjenega programa ter določitev metodologije za vrednotenje vplivov ukrepa Kmetijsko okoljsko podnebnih plačil iz PRP 2014-2020.....	88

4.4.2	Vrednotenje Mreže za podeželje	90
4.4.3	Vrednotenje ključnih dosežkov izvajanja PRP 2007-2013 ter utemeljitev mejnikov in ciljev okvira uspešnosti PRP 2014-2020	91
4.5.	ZBIRANJE PODATKOV TER POVEZOVANJA V OMREŽJE S STRANI OSEB, KI SODELUJEJO PRI VREDNOTENJU	96
4.6.	MREŽNE AKTIVNOSTI SODELUJOČIH V PROCESU VREDNOTENJA	97
4.7.	NASTALE TEŽAVE IN POTREBA PO DODATNEM DELU	98
5.	UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA	99
5.1.	UKREPI SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA	99
5.1.1	Organ Upravljanja	99
5.1.2	Nadzorni odbor	99
5.2.	POVZETEK VEČJIH TEŽAV, KI SO NASTALE PRI VODENJU PROGRAMA, IN VSI SPREJETI UKREPI	100
5.3.	UPORABA TEHNIČNE POMOČI	101
5.4.	SPREJETI UKREPI, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU, DA JE JAVNOST OBVEŠČENA O PROGRAMU	108
6.	IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE	111
6.1.	USKLAJENOST S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PRAVIL O KONKURENCI, JAVNIH NAROČILIH, VARSTVU IN IZBOLJŠAVI OKOLJA TER SPOŠTOVANJA ENAKOSTI SPOLOV IN NEDISKRIMINACIJE	111
6.2.	USKLAJEVANJE Z DRUGIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI SKUPNOSTI	113
7.	PONOVNA UPORABA VRNJENE POMOČI	115

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDV	Bruto dodana vrednost
CMEF	Common Monitoring and evaluation Framework – Skupni okvir za spremljanje in vrednotenje
DRSP	Društvo za razvoj slovenskega podeželja
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EPD	Enotni programski dokument 2004-2006
EK	Evropska komisija
ESR	Evropski sklad za ribištvo
EU	Evropska unija
GVŽ	Glave velike živine
IAKS	Integrirani administrativni in kontrolni sistem
LAS	Lokalna akcijska skupina
LEADER	Povezava med ukrepi za razvoj podeželja (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale)
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
KGZ	Kmetijsko gozdarski zavod
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KOP	Kmetijsko okoljski podukrepi iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
JSKS	Javna služba kmetijskega svetovanja
NIP	Načrt izvedbe projektov za ukrepe LEADER
NSN	Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007-2013
OLAF	Evropski urad za boj proti goljufijam (Office européen de lutte antifraude)
OMD	Območje z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost
OU	Organ upravljanja
PDM	Polnovredne delovne moči v kmetijstvu
PKP	Primerljive kmetijske površine
PRP 2004-2006	Program razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
PRP 2007-2013	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
PRP 2014-2020	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020
SKOP	Kmetijsko okoljski ukrepi iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
SKP	Skupna kmetijska politika
SKS	Sindikar kmetov Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TGP	Toplogredni plini
UMAR	Urad za makroekonomske analize in razvoj
UNP	Urad RS za nadzor proračuna
ZSPM	Zveza slovenske podeželske mladine
ZTKS	Združenje turističnih kmetij Slovenije
ZZS	Zavod za gozdove Slovenije

UVOD

V letu 2015 so potekale aktivnosti za učinkovito in uspešno izvajanje in zaključevanje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (v nadaljevanju: PRP 2007-2013), začela pa so se izplačevati tudi že sredstva v okviru Programa razvoja podeželja 2014-2020 (v nadaljnjem besedilu: PRP 2014-2020).

V letu 2015 sta bili s strani Evropske komisije potrjeni dve spremembi PRP 2007-2013, in sicer dne 19. 5. 2015 osma in dne 18. 11. 2015 deveta, zadnja sprememba. Slednja vsebuje spremembe razčlenitve razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih vseh štirih osi in na Tehnični pomoči. S prerazporeditvami sredstev je bilo omogočeno nadaljnje črpanje razpoložljivih sredstev programa v skladu z že sprejetimi obveznostmi. Sprememba PRP 2007-2013 je bila nujna za uspešno zaključevanje PRP 2007-2013 in učinkovito porabo vseh razpoložljivih sredstev, ki jih ima RS na voljo v PRP 2007-2013.

V okviru PRP 2007-2013 je bilo do 31. 12. 2015 kumulativno izplačanih 1.171.695.427,20 € oziroma 99,69 % razpoložljivih sredstev celotnega programa. Od tega je bilo samo v letu 2015 na kumulativni ravni izplačano 74.317.196 € kar je skoraj za polovico manj izplačanih sredstev v primerjavi s predhodnim letom. Izplačila so se zmanjšala na vseh oseh, saj je bilo vloženih bistveno manj zahtevkov za izplačila po zaključku projektov na ukrepih 1., 3. in 4. osi. Večina naložb je bila namreč končana že v predhodnih letih. Na 2. osi je potekalo le izplačevanje dela obveznosti v okviru subvencijske kampanje 2014 za ukrepa 211 in 212, medtem ko so se obveznosti izplačevanja za ukrep 214 prenesle na PRP 2014-2020.

Izvajanje ukrepov v okviru 1. osi, ki je namenjena izboljšanju konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja, je bilo v povprečju uspešno, saj je bila izplačana večina razpoložljivih sredstev ukrepov (99,66 %). V letu 2015 ni bilo na novo objavljenih nobenih javnih razpisov, je pa bil še od leta 2011 odprt javni razpis iz naslova ukrepa 132-Podpora kmetijskim gospodarstvom, ki sodelujejo v shemah kakovosti hrane, v višini 1,0 mio €, ki pa se je zaprl maja 2015.

V okviru 2. osi, ki je namenjena ohranjanju okolja in podeželja, so se izvajali trije ukrepi, in sicer ukrep 214-Kmetijsko okoljska plačila (v nadaljevanju: KOP), ukrep 211-Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih in ukrep 212-Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja. Vsi trije ukrepi prispevajo k obdelanemu podeželju in s prilagoditvijo tehnologij k zmanjševanju negativnega vpliva kmetijstva na vodo, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007-2013. 2. os je bila glede na ostale osi PRP 2007-2013 najbolj uspešna z vidika črpanja sredstev, saj je bila upravičencem do 31. 12. 2015 izplačana dobra polovica sredstev iz PRP 2007-2013, kar je moč pripisati velikemu številu upravičencev, ki so bili vključeni v izvajanje ukrepov te osi. V letu 2015 so se v okviru 2. osi izplačevala le sredstva za ukrepa 211 in 212, medtem ko za ukrep KOP izplačil ni bilo, saj so se sredstva za KOP iz subvencijske kampanje 2015 izplačevala iz PRP 2014-2020.

V okviru 3. osi, ki je namenjena kakovosti življenja na podeželju in diverzifikaciji podeželskega gospodarstva, v letu 2015 ni bilo objav novih javnih razpisov, saj so bila praktično pri vseh ukrepih te osi razpoložljiva sredstva že dodeljena. Glavne aktivnosti v letu 2015 so bile tako vezane na pregled in izplačevanje zahtevkov za zaključene naložbe. Do 31. 12. 2015 je bilo v okviru 3. osi izplačanih 98,16 % razpoložljivih sredstev te osi.

Izvajanje ukrepov 4. osi, ki je namenjena izvajanju pristopa LEADER, je bila izplačana večina razpoložljivih sredstev ukrepov (99,91 %). V letu 2015 so se zaključevali še zadnji odobreni projekti in potekala izplačila.

Na področju zakonodaje RS, ki se neposredno nanaša na izvajanje politike razvoja podeželja, se je v letu 2015 zgodilo več sprememb. Spremembe so bile na eni strani usmerjene v različne sistemske rešitve na posameznih področjih, v odpravo administrativnih ovir, povečanje učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanje namenske porabe sredstev. Med pomembnejšimi je bila sprememba oz. dopolnitev Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi PRP 2007-2013 v letih 2011–2013, s katero se je za ukrepe 121, 122, 123 in 125 podaljšal rok za vlaganje zahtevkov za izplačilo sredstev, in sicer iz 31. 8. 2015 na 30. 6. 2016, pri čemer so morale biti naložbe zaključene do 31. 12. 2015. Vlada RS je v letu 2015 sprejela tudi številne uredbe, ki so pravna podlaga za izvajanje ukrepov PRP 2014-2020, in sicer Uredbo o izvajanju podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020, Uredbo o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020, Uredbo o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji in Uredbo o izvajanju ukrepa Naložbe v osnovna sredstva in podukrepa Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020. Na ravni EU v letu 2015 ni bilo sprememb zakonodaje, ki bi neposredno vplivale na izvajanje PRP 2007-2013. Sprejeta je bila le delegirana uredba, ki je med drugim zvišala zgornjo mejo sredstev, ki se lahko prenašajo med osmi.

Obveščanje in informiranje javnosti glede PRP 2007-2013 in PRP 2014-2020 je bilo zagotovljeno zlasti preko Mreže za podeželje. Obveščanje je potekalo preko različnih komunikacijskih orodij kot so javne predstavitve in delavnice, spletna stran Program razvoja podeželja, spletni profil Mreže na družabnem omrežju Facebook, tedenske elektronske novice Mreže za podeželje - PRePlet, radijske in televizijske oddaje, objave v tiskanih medijih, publikacije ter informiranje preko socialnih partnerjev kot so ARSKTRP, KGZS, ZRSVN, ZŽS in drugi. Aktivnosti so bile osredotočene v zaključevanje programskega obdobja 2007-2013 in informiranje o novih ukrepih PRP 2014-2020. Posebej velja za leto 2015 izpostaviti prenovu spletnega mesta Program razvoja podeželja.

Aktivnosti na področju sprotne vrednotenja zajemajo sklenitev pogodbe z zunanjim izvajalcem za pripravo poročila Naknadno vrednotenje PRP 2007-2013, pripravo monitoringa populacij izbranih vrst ptic – popis gnezdk 2015, monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa kmetijske krajine za leto 2015, izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letih 2014 in 2015, Poročila o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013 v letu 2015 in Letnega poročila o napredku v okviru PRP 2007-2013 za leto 2014. Naknadno vrednotenje programov za razvoj podeželja je zadnji del sprotne vrednotenja programskega obdobja 2007-2013, zato povzema tudi rezultate in priporočila iz prejšnjih vrednotenj ter povzema vedenje za končno oceno tega programa.

1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV

1.1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV, KI NEPOSREDNO VPLIVAJO NA IZVAJANJE PROGRAMA

1.1.1 Razmere v makroekonomskem okolju in stanje v kmetijstvu v letu 2015

Makroekonomsko okolje: po navedbah UMAR-ja (2016a)¹ se je v Sloveniji v letu 2015 nadaljevala relativno visoka rast **bruto domačega proizvoda** (2,9 %), znova predvsem zaradi izvoza, okrepila se je rast zasebne potrošnje. Rast izvoza je bila spodbujena z rastjo tujega povpraševanja in tudi nadaljnjim izboljšanjem konkurenčnosti. Izvoz je kljub upočasnitvi ob koncu leta ostal ključni dejavnik gospodarskega okrevanja. Nadaljevalo se je tudi okrevanje domače potrošnje, k čemur je prispevala predvsem zasebna potrošnja. Ob okrepljeni rasti zaposlenosti in višji povprečni bruto plači se je namreč okrepila rast razpoložljivega dohodka gospodinjstev in posledično tudi okrevanje zasebne potrošnje. Rast investicij se je upočasnila zaradi vnovičnega padca gradbenih investicij. Te so se sicer v letu 2014 občutno povečale, zlasti v javno infrastrukturo, v povezavi s pospešenim črpanjem sredstev EU pred iztekom finančne perspektive. Zasebne investicije v stroje in opremo pa so se lani povečale. Državna potrošnja se je lani povečala prvič po letu 2010. Rast je izhajala iz vseh kategorij državne potrošnje, največ je k njej prispevalo povečanje vmesne potrošnje, izdatkov za socialne transferje v naravi in potrošnje stalnega kapitala.

Rast **dodane vrednosti** se je leta 2015 nadaljevala v večini dejavnosti, do ponovnega padca po enoletnem okrevanju pa je prišlo v gradbeništvu. Skupna rast je bila tako nekoliko nižja kot v predhodnem letu (2,9 %, v 2014 3,8 %). Ob rasti tujega povpraševanja in nadaljnjem izboljšanju konkurenčnosti se je ohranila relativno visoka rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti. Ta je izhajala predvsem iz srednje nizko tehnološko zahtevnih dejavnosti, z največjim prispevkom kovinske in gumarske industrije, ki so imele v razmerah nizkih cen surovin nižje stroške, ter srednje visoko tehnološko zahtevnih dejavnosti (proizvodnja motornih vozil, proizvodnja električnih naprav). Ob visoki domači proizvodni aktivnosti in oživljanju zasebne potrošnje se je še okrepila rast dodane vrednosti v večini pomembnejših tržnih storitev, ki jo je v nekaterih dejavnostih spodbudila tudi povečana prodaja na tujih trgih (zlasti promet, gostinstvo in storitve računalniškega programiranja). Z zmanjšanjem aktivnosti v gradnji civilno inženirskih objektov (zlasti komunalne infrastrukture), ki se je v predhodnem letu v povezavi s črpanjem sredstev EU močno povečala, se je lani po enoletni rasti ponovno skrčila dodana vrednost v gradbeništvu. Aktivnost v gradnji stavb je vztrajala na najnižji ravni od začetka krize. V javnih storitvah je ob nadaljnjem izvajanju ukrepov za racionalizacijo delovanja javnega sektorja rast dodane vrednosti tudi lani ostala šibka.

Zaposlenost je začela okrevati ob koncu 2013, rast pa se je lani okrepila (1,4 %). Ob nadaljnji krepitvi gospodarske aktivnosti se je zaposlenost povečala v večini dejavnosti zasebnega sektorja, zlasti v srednje tehnološko zahtevnih predelovalnih dejavnostih, v gostinstvu, prometu in trgovini. Rast je v zadnjih dveh letih sicer najizrazitejša v zaposlovalnih dejavnostih, ki delovno silo posredujejo v druge dejavnosti, predvsem v predelovalne dejavnosti, a se je njihov prispevek k skupni rasti zaposlenosti lani zmanjšal. Število registriranih brezposelnih se je v lanskem letu ob višji aktivnosti in okrepljenem zaposlovanju opazneje zmanjšalo, ugodna gibanja se bodo nadaljevala tudi v obdobju 2016-2018. Zniževanje njihovega števila, ki se je začelo v prvi polovici 2014, se je lani nadaljevalo (v povprečju leta na 112,7 tisoč). Večji je bil odliv iz brezposelnosti v zaposlitev, manjši priliv v brezposelnost pa je bil predvsem posledica manjšega števila izgub zaposlitev iz poslovnih razlogov in stečajev podjetij. Manj je bilo tudi

¹ Vir: UMAR (2016a): Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2016. Ljubljana, marec 2016.

iskalcev prve zaposlitve, po naši oceni tudi zaradi manjše generacije mladih, ki je končala šolanje.

Kot ugotavlja UMAR (2016b)², se je realni **izvoz blaga** ob koncu leta znova povečal, uvoz pa se je zmanjšal. V okviru izvoza blaga, ki se je v letu 2015 ob rasti tujega povpraševanja večinoma krepil, se je proti koncu leta povečal predvsem izvoz strojev in raznih gotovih izdelkov. Izvoz vozil, kovin in kemičnih proizvodov, ki je v zadnjem letu in pol največ prispeval k rasti, pa se je ohranil na doseženi ravni. **Uvoz blaga** je zaradi počasnega okrevanja domačega povpraševanja tudi lani zaostajal za rastjo izvoza. Od poletnih mesecev naprej se je uvoz celo nekoliko znižal, kar se povezuje z zmanjšanjem uvoza proizvodov za vmesno in široko porabo, uvoz proizvodov za investicije se je povečal. Rast nominalnega **izvoza storitev** se je ob koncu leta nadaljevala, padanje uvoza se je prekinilo. Rast izvoza storitev v enajstih mesecih lani je bila predvsem posledica izvoza potovanj ob večjih izdatkih tujih turistov in izvoza transportnih storitev. V tem obdobju je bil medletno večji tudi **uvoz storitev**, in sicer zlasti zaradi večjega uvoza potovanj ob večjih izdatkih domačih turistov v tujini, uvoza telekomunikacijskih ter tehničnih, s trgovino povezanih storitev. Nasprotno je bil uvoz gradbenih storitev za polovico manjši kot pred letom.

Rast povprečne **bruto plače** se je ob koncu lanskega leta okrepila, v enajstih mesecih pa je v primerjavi z letom prej ostala precej nižja. Ob najvišjih izplačilih trinajstih plač in božičnic v zadnjih sedmih letih se je plača glede na predhodni mesec opazno zvišala v zasebnem sektorju in javnih družbah. Nadalje se je zvišala tudi v sektorju država; v zadnjih dveh mesecih predvsem zaradi povečanih nadurnih in izrednih izplačil, kar se lahko povezuje tudi s povečanim obsegom dela ob večjem pritoku beguncev. Kljub visoki novembrski rasti je bila medletna rast v enajstih mesecih v zasebnem sektorju občutno nižja kot v enakem obdobju 2014. To se ob nujnosti ohranjanja konkurenčnosti pripisuje predvsem odsotnosti cenovnih pritiskov in spremembam v strukturi zaposlenih. V javnem sektorju se je v enajstih mesecih 2015 rast plač nadaljevala, zaradi izplačil zadržanih napredovanj v 2014 in nadaljnje rasti v javnih družbah.

V Sloveniji smo imeli lani ob koncu leta **deflacijo** (-0,6 %), cene na ravni celotnega evrskega območju pa so se nekoliko zvišale (0,2 %). K deflaciji so prispevale predvsem nižje cene energentov. Njihov negativni prispevek je bil zaradi višjega deleža v strukturi potrošnje gospodinjstev pri nas višji kot v povprečju evrskega območja. Ob počasnejšem okrevanju potrošnje gospodinjstev so bile v Slovenije medletno nižje tudi cene neenergetskega blaga, ki so glavni razlog, da osnovna inflacija v Sloveniji ostaja občutno nižja. Cene hrane in storitev pa so bile višje v Sloveniji in v celotnem evrskem območju.

Presežek tekočega računa **plačilne bilance** se je proti koncu 2015 še povečal. V prvih enajstih mesecih lani je bil medletno višji zaradi večjega presežka v blagovni in storitveni menjavi s tujino, na katerega so poleg ugodnih izvoznih gibanj vplivali tudi izboljšani pogoji menjave. Primanjkljaj primarnih dohodkov je bil večji predvsem zaradi neto odliva dohodkov od neposrednih naložb, predvsem ocenjenih reinvestiranih dobičkov lastniškega kapitala neposrednih naložb. Medletno večji je bil tudi primanjkljaj sekundarnih dohodkov, predvsem zaradi večjega neto odliva raznih tekočih transferov. V dvanajstih mesecih do novembra 2015 je presežek tekočega računa plačilne bilance znašal 7,7 % ocenjenega BDP.

Javnofinančni primanjkljaj po denarnem toku je bil v enajstih mesecih 2015 medletno nižji, vendar se naj bi do konca leta opazno zvišal. Na podlagi že znane realizacije državnega proračuna za december, ko so se močno povišali izdatki za investicije ter izdatki za blago in storitve, se ocenjuje, da se bo javnofinančni primanjkljaj ob koncu leta povišal. Primanjkljaj državnega proračuna, ki ustvari pretežni del javnofinančnega primanjkljaja, je bil lani višji kot predhodno leto, vendar nižji od načrtovanega z rebalansom. Leta 2015 je Slovenija iz proračuna

² Vir: UMAR (2016b): Ekonomsko ogledalo. Ljubljana, februar 2016.

EU prejela 879 mio EUR, kar je 15 % manj kot leto prej. Slovenija je vplačala v proračun EU 433 mio EUR, iz njega pa prejela 879 mio EUR. Neto položaj državnega proračuna je bil tako pozitiven (447 mio EUR), a manj kot leto prej (633 mio EUR).

Z letom 2015 se je končalo programsko obdobje **črpanja sredstev EU** finančne perspektive 2007-2013, v katerem je bila Slovenija, za Poljsko, na drugem mestu med novimi članicami EU. Upravičencem je bilo iz vseh treh operativnih programov do 31. 12. 2015 izplačanih 4,3 mrd EUR, kar predstavlja 105,1 % razpoložljivih sredstev, registriranih zahtevkov za povračilo pa je bilo za slabih 4 mrd EUR (97,1 % pravic porabe). Dokončna povračila v proračun RS se pričakujejo v prvi polovici leta 2016.

Kmetijstvo: Po navedbah Ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, 2016a³) je bil faktorski dohodek v kmetijstvu (ta obsega neto dodano vrednost, od katere so odšteti drugi davki na proizvodnjo in h kateri so prištete druge subvencije na proizvodnjo) v letu 2015 za 5 % višji kot pred enim letom. Na dvig faktorskega dohodka vpliva višja vrednost proizvodnje in nižje cene postavk vmesne potrošnje. **Faktorski dohodek** na polnovredno delovno moč (PDM) je bil višji za 6 %, vzrok za to je bila nekoliko manjša zaposlenost.

Vrednost kmetijske proizvodnje je bila v letu 2015 za 1 % višja kot v letu 2014. Obseg kmetijske proizvodnje se je zvišal za 4 %, cene kmetijskih proizvodov pa so se znižale za 3 %. Vrednost rastlinske pridelave je bila za 6 % višja kot v prejšnjem letu zaradi povečanja obsega pridelave (za 5 %), medtem ko so cene ostale na ravni predhodnega leta. Glavni razlog za višjo vrednost rastlinske pridelave je bila večja pridelava grozdja, sadja, zelenjave in industrijskih rastlin. Najbolj, za 28 %, se je povečala vrednost vina (zaradi večje količinske pridelave in višjih cen). Vrednost sadja je bila višja za 17 % (zaradi za 11 % večjega pridelka in 5-odstotnega zvišanja cen). Vrednost zelenjave je bila višja za 4 % (kot rezultat za 2 % večje pridelave in za 2 % višjih cen). Vrednost industrijskih rastlin se je zvišala za 1 % (zaradi za 14 % manjše pridelave in 17-odstotnega zvišanja cen). Vrednost vseh drugih postavk rastlinske proizvodnje se je znižala. Najbolj, za 34 %, se je znižala vrednost krompirja (zaradi za 5 % manjše pridelave in 30-odstotnega znižanja cen). Vrednost žit se je znižala za 5 % (zaradi za 5 % manjše pridelave, cene žit pa so bile enake kot v prejšnjem letu). Vrednost proizvodnje krmnih rastlin je bila nižja za 1 % (zaradi 2-odstotnega povečanja količinske pridelave in 3-odstotnega znižanja cen). Vrednost živinoreje je bila za 5 % nižja kot v prejšnjem letu. Obseg prireje je bil sicer večji za 2 %, vendar so se cene občutno znižale (za 8 %). Vrednost prireje živine je bila v letu 2015 nižja (za 1 %) zaradi nižjih cen (za 2 %), čeprav je bil obseg prireje živine za 1 % večji. Vrednost prireje goveda je bila večja za 4 %, ker je bila tudi prireja večja kot v prejšnjem letu, cene pa so ostale enake kot v prejšnjem letu. Vrednost prireje prašičev je bila nižja za 8 %, deloma zaradi nižjih cen (za 6 %), deloma zaradi zmanjšanja obsega prireje (za 2 %). Tudi vrednost perutnine je bila zaradi znižanja cen (za 4 %) in manjšega obsega prireje (za 2 %) nižja kot v prejšnjem letu, in to za 5 %. Pri prireji drobnice se je povečal prirast in tudi cene so bile višje. Vrednost živalskih proizvodov se je kljub 4-odstotnemu povečanju prireje znižala za 11 %, saj so se cene znižale za 15 %. Vrednost živalskih proizvodov se je znižala predvsem zaradi mleka, in to zaradi občutno nižje cene mleka (za 18 %) in kljub temu, da je bila količina pridobljenega mleka za 4 % večja kot v prejšnjem letu.

Vrednost vmesne potrošnje se je znižala za 2 %; obseg vmesne potrošnje je bil sicer večji za 2 %, a so bile cene hkrati nižje za 4 %. Nižji stroški so bili pri semenu, energiji in krmi, v glavnem kot posledica nižjih cen. Višji stroški pa so bili pri gnojilih, zaščitnih sredstvih za rastline in pri veterinarskih storitvah, in sicer kot posledica višjih cen. Najbolj so se povečali stroški za gnojila, saj so bili dražji za 7 %.

³ Vir: SURS (2016a): Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2015. Ljubljana, januar 2016.

Zaposlenost v kmetijstvu je bila v letu 2015 približno enaka kot v prejšnjem letu.

V preglednici 1 so prikazane letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2015 v primerjavi s predhodnim letom.

Preglednica 1: Letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu, Slovenija, 2015

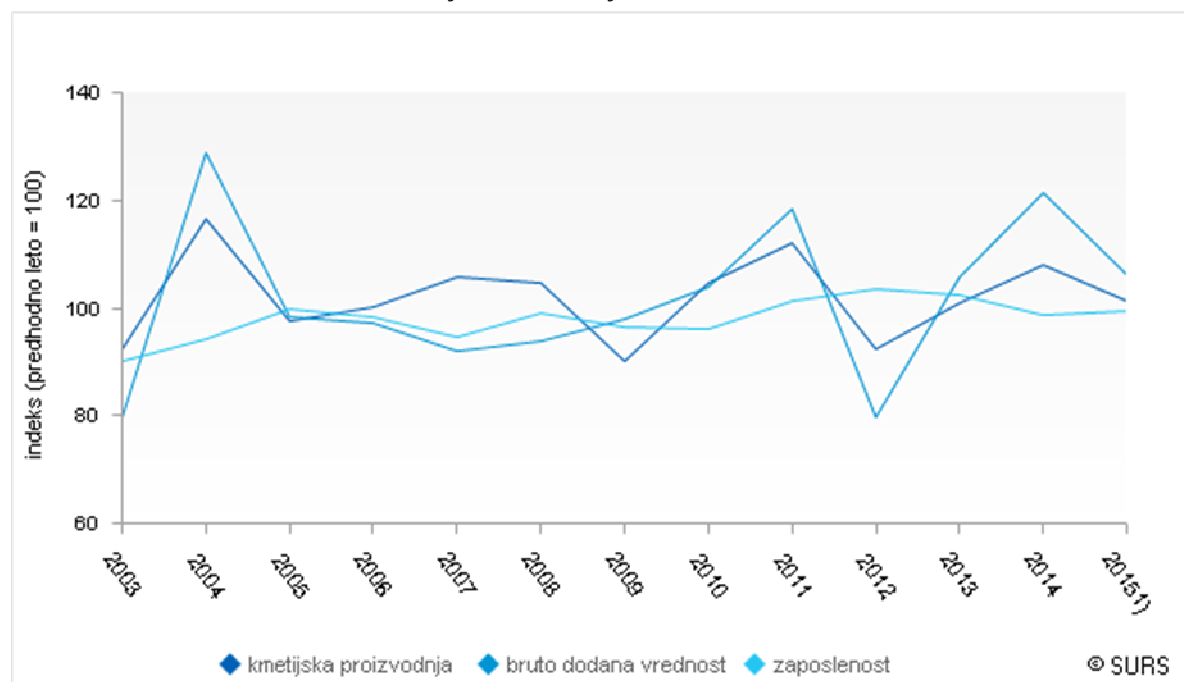
	Letne spremembe realnih vrednosti v osnovnih cenah, v %
Kmetijska proizvodnja, osnovne cene	0,7
Rastlinska pridelava	5,8
Živinoreja	-5,4
Vmesna potrošnja	-2,5
Bruto dodana vrednost, osnovne cene	5,6
Potrošnja stalnega kapitala	0,0
Neto dodana vrednost, osnovne cene	11,6
Ostali davki na proizvodnjo	0,0
Ostale subvencije na proizvodnjo	-0,5
Faktorski dohodek	5,4
Zaposlenost	-0,5
Realni faktorski dohodek na polnovredno delovno moč	106,0

Vir: SURS 2016a

Opomba: Deflator je implicitni indeks cen BDP v tržnih cenah. Njegova vrednost za leto 2014 po Eurostatovem izračunu znaša 100,5233.

Glavni agregati v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2015 so grafično prikazani še na sliki 1.

Slika 1: Dohodkovni kazalniki kmetijstva, Slovenija, 2015

Vir: SURS 2016a

Po podatkih SURS-a (2016b⁴) so se **cene proizvodov in storitev za tekočo porabo in investicije v kmetijstvu (inputi)** v letu 2015 znižale v povprečju za 0,9 %, v primerjavi z letom 2014 pa so bile nižje v povprečju za 2,8 %.

Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) so se v letu 2015 znižale v povprečju za 2,2 %, v primerjavi z letom poprej pa so bile nižje v povprečju za 4,8 %. V letu 2015 so se znižale cene v skupinah: energija in maziva (v povprečju za 14,3 %), semena in sadike (v povprečju za 1,5 %) ter drugi proizvodi in storitve (v povprečju za 0,8 %). Cene gnojil so se v letu 2015 zvišale v povprečju za 11,0 % in so tako bile v primerjavi z letom 2014 višje v povprečju za 7,5 %. V letu 2015 so se najbolj zvišale cene NPK gnojil (v povprečju za 11,9 %), najmanj pa cene fosfatnih gnojil (v povprečju za 3,7 %). Cene gnojil so se zviševale v prvih petih mesecih leta 2015 (najvišjo mesečno rast cen gnojil smo zabeležili v mesecu marcu, in sicer 7,0-odstotno), preostali meseci leta pa so bili večinoma v znamenju zniževanja cen gnojil. Cene krmil so bile večji del leta nespremenjene. Le nekajkrat so se malenkostno spremenile v drugi polovici leta zaradi manjših sprememb cen žit in drugih proizvodov. Na letni ravni so se tako cene krmil zvišale v povprečju za 0,1 %. Cene žit in drugih proizvodov so se zvišale v povprečju za 0,7 %, cene močnih krmil pa se niso spremenile.

V letu 2015 je bila letna rast **cen proizvodov in storitev za investicije v kmetijstvu (inputi 2)** 2,2 %, povprečna letna rast pa 2,3 %. Cene opreme so se v letu 2015 zvišale v povprečju za 2,3 % in cene zgradb v povprečju za 2,1 %. V skupini oprema so se najizraziteje zvišale cene mehanizacije in druge opreme: v povprečju cene mehanizacije za spravilo pridelkov za 7,1 %, cene mehanizacije za pripravo tal, setev, nego in zaščito rastlin za 3,4 % ter cene mehanizacije in druge opreme na kmetiji za 1,9 %.

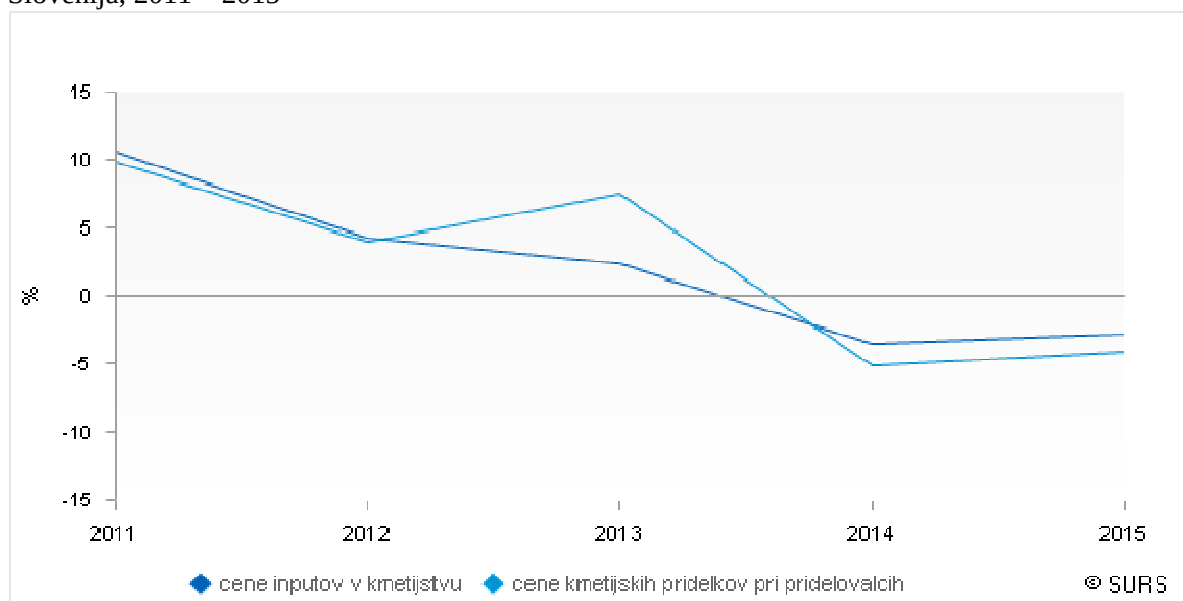
⁴ Vir: SURS (2016b): Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2015. Ljubljana, februar 2016.

Preglednica 2: Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2015

	Indeksi		
	Ø 2015/ Ø 2010	Ø 2015/ Ø 2014	XII 2015/ XII 2014
Proizvodi in storitve za tekočo porabo v kmetijstvu (input 1)	111,1	95,2	97,8
Semena in sadike	118,1	99,0	98,5
Energija; maziva	105,2	87,6	85,7
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	119,6	107,5	111,0
Sredstva za varstvo rastlin	120,7	101,0	100,9
Veterinarske storitve	105,7	100,0	100,0
Krmila	111,9	90,5	100,1
Vzdrževanje opreme	112,8	101,2	101,0
Vzdrževanje zgradb	107,2	102,1	101,5
Drugi proizvodi in storitve	105,5	99,9	99,2
Proizvodi in storitve za investicije v kmetijstvu (input 2)	108,9	102,3	102,2
Oprema	108,6	102,5	102,3
Zgradbe	109,5	101,4	102,1
Skupaj (input 1 + input 2)	110,4	97,2	99,1

Vir: SURS 2016b

Na sliki 2 je prikazano razmerje med povprečnimi letnimi stopnjami rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih za obdobje 2011-2015. Iz slike je razvidno, da so se ekonomske razmere za kmetijstvo začele poslabševati po letu 2011. V letu 2013 je bilo zaznati ponovno izboljšanje razmer. V letu 2014 so se ekonomske razmere v kmetijstvu izrazito poslabšale in so bile pod ravno vseh predhodnih treh let. V letu 2015 je bil zaznan le rahel trend izboljšanja, vendar so bila cenovno-stroškovna razmerja še vedno neugodna.

Slika 2: Povprečne letne stopnje rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih, Slovenija, 2011 – 2015

Vir: SURS 2016b

1.1.2 Zakonodajne spremembe

Nacionalna zakonodaja:

Spremembe zakonodaje RS v letu 2015 so bile na eni strani usmerjene v različne sistemske rešitve na posameznih področjih, kot tudi v odpravo administrativnih ovir in povečanje učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev.

V letu 2015 so bili spremenjeni oziroma sprejeti naslednji nacionalni pravni akti, ki neposredno vplivajo na izvajanje PRP 2007-2013:

- **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (ZKme-1C) (Uradni list RS, št. 32/15)**

Zakon o kmetijstvu določa cilje kmetijske politike, načrtovanje razvoja kmetijstva in podeželja, ukrepe kmetijske politike, promet s kmetijskimi pridelki in živil, verigo preskrbe s hrano, varnost živil neživalskega izvora v vseh fazah proizvodnje, predelave in distribucije, kakovost živil v vseh fazah proizvodnje, predelave in distribucije, varnost in kakovost živil v gostinski dejavnosti, institucionalnih obratih prehrane in obratih za prehrano na delu, označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, javne službe, zbirke podatkov in informiranje na področju kmetijstva, postopke in organe za izvedbo tega zakona, raziskovalno delo, izobraževanje in razvojno-strokovne naloge ter inšpekcijski nadzor.

Sprememba zakona je v 181. členu kjer se je v besedilu "Do ustanovitve ali izbire izvajalca javnih služb iz tega zakona, vendar najdlje sedem let od uveljavitve tega zakona, opravljajo naloge javnih služb iz tega zakona dosednji izvajalci javnih služb, če izpolnjujejo pogoje iz tega zakona" nadomestil del besedila sedem let od uveljavitve tega zakona z besedilom do 31. decembra 2017.

- **Uredba o ukrepih kmetijske strukturne politike in kmetijske politike razvoja podeželja (Uradni list RS, št. 35/15)**

Ta uredba določa ukrepe kmetijske strukturne politike in kmetijske politike razvoja podeželja ter druge ukrepe kmetijske politike. S to uredbo se določajo upravičenci, upravičeni stroški, pogoji, merila, postopki, višina sredstev in finančna merila za izvajanje ukrepov. Za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja kmetijstva se sredstva po tej uredbi namenijo za naslednje ukrepe:

- pomoč za dokončanje komasacijskih postopkov;
- pomoč za prenos znanja in informiranje na področju predelave ter s kmetijstvom povezanega delovanja na podeželju;
- pomoč delovanju nepridobitnih združenj na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja;
- pomoč nepridobitnim organizacijam pri organizaciji strokovnih in jubilejnih dogodkov in organiziranje in izvedba tekmovanj v oranju ter udeležba na svetovnem prvenstvu.

- **Uredba o izvajanju podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 (Uradni list RS, št. 55/15)**

Podpora je namenjena mladim kmetom za lažjo vzpostavitev kmetije in kmetijske dejavnosti.

Cilj: - izboljšanje starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev,
- izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev.

Upravičenci do podpore so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do vključno 40 let in imajo ustrezno poklicno znanje in usposobljenost ter prvič vzpostavljajo kmetijo. Mladi kmetje so fizične osebe, ki so edini nosilci kmetijskega gospodarstva na kmetiji. Razpoložljiva sredstva, ki so v programskem obdobju 2014-2020 namenjena izvedbi podukrepa iz te uredbe, se

lahko znižajo za obveznosti iz pritožb iz naslova izvajanja ukrepa pomoč mladim prevzemnikom kmetij, ki jim je bilo ugodeno v skladu z izvedbenimi predpisi za PRP 2007-2013. Omenjeni prenos obveznosti v programsko obdobje 2014-2020 je določen z Uredbo 1310/2013/EU.

• **Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 (Uradni list RS, št. 13/15, 21/15, 30/15 in 54/15)**

S sprejeto uredbo se določa izjema od prepovedi nakupa krme v okviru zahtev operacije Planinska paša iz ukrepa kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (ukrep KOPOP), tako da se dovoli nakup krmnih mešanic in žit in se dopolni glede pregledov na kraju samem in hrambe dokazil na kmetijskem gospodarstvu v zvezi z dovoljenim nakupom krmnih mešanic in žit v okviru zahtev te operacije. V uredbi so tudi jasnejše opredelitve, da mora biti na planini znotraj operacije Planinska paša iz ukrepa KOPOP obtežba z živino od 0,5 do 1,5 GVŽ travojedih živali na hektar površin trajnega travinja na planini v obdobju paše na planini. V novi uredbi se spremeni datum, do katerega organizacije za kontrolo v okviru ukrepa ekološko kmetovanje (ukrep EK) sporočijo podatke o izdanih certifikatih za ekološko pridelavo oziroma predelavo ekoloških kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto, s 25. novembra na 25. oktober. Nova uredba jasneje določa, da so za ukrepa KOPOP in EK minimalne aktivnosti za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, vključene v sklop zahtev o minimalni ravni vzdrževanja zemljišč iz uredbe o navzkrižni skladnosti. Uredba se sprejema tudi zaradi določbe, da se pri zahtevah iz ukrepa KOPOP, ki se izvajajo na celem GERK-u, zahtevke, vložen le za del GERK-a, zavrne. Sprejeti so tudi nekateri tehnični popravki v katalogu kršitev, zmanjšanj, zavrnitev in ukinitvev plačil, ki je priloga uredbe.

Za ukrepe razvoja podeželja iz te uredbe je skupno namenjenih do 529.740.720 eurov, od katerih se namenja do:

- 203.607.386,67 eura za ukrep KOPOP, od tega se namenja 33,6 milijona eurov za prevzete obveznosti za kmetijsko okoljske podukrepe, razen za podukrep ekološko kmetovanje, iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (v nadaljnjem besedilu: PRP 2007-2013);
- 60,2 milijona eurov za ukrep EK, od tega se namenja 6,4 milijona eurov za prevzete obveznosti za podukrep ekološko kmetovanje v okviru ukrepa kmetijsko okoljskih plačil iz PRP 2007-2013;
- 265.933.333,33 eura za ukrep OMD, od tega se namenja 1.333.333,33 eura za prevzete obveznosti za ukrep območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost iz PRP 2007-2013.

Sredstva, zagotovljena v tekočem proračunskem letu, se namenijo za plačilo odobrenih zahtevkov za ukrepe razvoja podeželja iz te uredbe in prevzete obveznosti za ukrepe iz PRP 2007-2013 ter plačilo pritožb za te ukrepe, ki jim je bilo ugodeno.

• **Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15)**

Ta uredba določa skupine in vrste dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, njihove značilnosti in obseg, vsebino vloge za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti, vpis v register kmetijskih gospodarstev, podrobnejše pogoje za opravljanje dopolnilnih dejavnosti, nadzor in sankcije za kršitve.

Na kmetiji se lahko opravljajo naslednje skupine dopolnilnih dejavnosti:

- predelava primarnih kmetijskih pridelkov;
- predelava gozdnih lesnih sortimentov;
- prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij;
- vzreja in predelava vodnih organizmov;
- turizem na kmetiji;
- dejavnost, povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji, storitvami oziroma izdelki;
- predelava rastlinskih odpadkov ter proizvodnja in prodaja energije iz obnovljivih virov;

- storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo in opremo ter ročna dela;
- svetovanje in usposabljanje v zvezi s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo;
- socialno-varstvene storitve.

V spremembi uredbe v letu 2015 je med drugim določeno, da morajo nosilci dopolnilne dejavnosti prodaja, ki so dobili dovoljenje od uveljavitve te uredbe do 1. januarja 2016, pred začetkom prodaje v RKG sporočiti istovrstne skupine kmetijskih pridelkov, ki jih bodo prodajali.

- **Uredba o izvajanju ukrepa Naložbe v osnovna sredstva in podukrepa Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 (Uradni list RS, št. 104/15)**

Uredba ureja izvajanje ukrepa 4-Naložbe v osnovna sredstva, ki je namenjen razvoju kmetijstva, predelave ali trženja kmetijskih in živilskih proizvodov ter kmetijske in gozdarske infrastrukture. Ukrep spodbuja izvajanje naložb v osnovna sredstva, ki bodo prispevale k večji produktivnosti, ekonomski in okoljski učinkovitosti ter povečanju odpornosti na podnebne spremembe oziroma prilagajanju nanje. V ta okvir sodijo tudi naložbe v kmetijsko in gozdarsko infrastrukturo. Prav tako s podprtimi naložbami ukrep prispeva k povečanju dodane vrednosti kmetijskih proizvodov in njihovemu uspešnejšemu trženju vzdolž agroživilske verige.

Razpoložljiva sredstva, ki so v programskem obdobju 2014-2020 namenjena izvedbi podukrepov in operacij iz priloge 1 te uredbe, se v skladu z Uredbo 1310/2013/EU uporabijo tudi za poplačilo obveznosti iz tranzicijskih ukrepov ter pritožb ki jim je bilo ugodeno v skladu z izvedbenimi predpisi za PRP 2007-2013.

- **Uredba o spremembi in dopolnitvah Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2011-2013 (Uradni list RS, št. 62/15)**

V Uredbi o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2011-2013 (Uradni list RS, št. 28/11, 37/11 – popr., 103/11, 87/12, 63/13, 38/14 in 46/15) se definirajo novi datumi glede zahtevkov, in sicer:

- V letu 2015 se zahtevki za izplačilo sredstev vlagajo do 31. avgusta 2015, razen za ukrepe 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov, 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom in 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva, za katere se zahtevki za izplačilo sredstev vlagajo do 30. junija 2016, pri čemer morajo biti naložbe zaključene do 31. decembra 2015.

- Šteje se, da so naložbe za ukrepe 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov, 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom in 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva iz prejšnjega odstavka zaključene do 31. decembra 2015, če so do takrat zaključena vsa dela in plačani vsi računi.

Zakonodaja EU:

Konkretnih sprememb oziroma dopolnitev zakonodaje, ki bi neposredno vplivale na izvajanje Programa razvoja podeželja 2007-2013, v letu 2015 s strani EU ni bilo sprejetih. Program se je zaključil 31. 12. 2015. Ostajajo le še morebitne obveznosti za poplačilo obveznosti iz tranzicijskih ukrepov ter obveznosti iz pritožb in sankcij iz naslova izvajanja ukrepov.

Omeniti bi veljalo le slednje:

- **Delegirana uredba komisije (EU) 2015/1367 o spremembi Delegirane uredbe (EU) št. 807/2014 glede prehodnih določb o programih za razvoj podeželja za obdobje 2007-2013 (UL L 211, 8.8.2015, str. 7–8)**

Z Uredbo se je zvišala zgornja meja sredstev, ki so se prenašale med osmi na 5 %. Pred spremembo je bila zgornja meja 3 %. Podaljšal se je tudi rok za sporočanje sprememb programa Komisiji na 30. september 2015. Pred spremembo je bil rok postavljen na 31. avgust 2015. Komisija je morala oceniti zahtevane spremembe v treh in ne več štirih mesecih.

1.2. SPREMEMBA NACIONALNIH POLITIK ALI POLITIK EVROPSKE UNIJE, KI VPLIVA NA USKLAJENOST MED EKSRP IN OSTALIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI

Spremembe nacionalnih politik in politik EU v letu 2015, ki vplivajo na usklajenost med EKSRP in ostalimi finančnimi instrumenti, so namenjene predvsem odpravi administrativnih ovir in povečanju učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev ter izvajanju kontrolnih postopkov. Usklajevanja med organi potekajo redno, ob pripravi sprememb PRP 2007-2013, nacionalnih pravnih aktov, ki morajo biti pred sprejetjem na Vladi RS medresorsko usklajeni, kot tudi ob pripravi javnih razpisov. Ravno tako pa prihaja do konstantnih usklajevanj z namenom zagotavljanja in izpolnjevanja razmejitev med skladi in s tem preprečitve morebitnega podvajanja podpor iz različnih finančnih instrumentov EU za enak namen.

2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE

2.1. KAZALNIKI, PREDPISANI Z UREDBO 1974/2006/ES

V preglednicah 3, 4, 5 in 6 so navedeni vsi možni ukrepi, ki jih navaja priloga VII Uredbe 1974/2006/ES. Slovenija vseh ukrepov ni vključila v PRP 2007-2013. Dodatni nacionalni kazalniki so vključeni v točko 2.2.

Preglednica 3: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015 za 1. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

OS 1. IZBOLJŠANJE KONKURENČNOSTI KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA SEKTORJA								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
111	Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	Število udeležencev usposabljanja	0	2.500	15.476	14.063	10.412	416 %
		Število opravljenih dni usposabljanja	0	1.000	3.099	2.483	2.670	267 %
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	Število mladih kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	0	1.830	3.015	2.652	2.651	145 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	55.600.000	NA	55.623.000,00	55.607.000,00	100 %
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	Število kmetov, ki so se predčasno upokojili	0	210	216	201	196	96 %
		Število kmetijskih delavcev, ki so se predčasno upokojili	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število sproščenih hektarjev (ha)	0	1.751	2.559	2.511	2.427	143 %
114	Uporaba svetovalnih storitev	Število kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
115	Ustanavljanje služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah	Število na novo ustanovljenih služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah ter služb za kmetijsko in gozdarsko svetovanje	NP	NP	NP	NP	NP	NP
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	0	3.250	2.972	2.219	2.171	67 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	349.100.000	452.365.100,90	397.714.703,36	373.476.923,02	107 %
	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev – Evropski načrt za oživitev gospodarstva	Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	0	68	70	70	70	103 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	21.800.000	19.802.255,80	19.802.255,80	19.802.255,80	91 %
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	Število gozdarskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	0	1.000	1.762	1.090	1.085	109 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	54.000.000	57.270.693,32	50.541.420,76	50.173.354,68	93 %
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	Število podprtih podjetij	0	460	739	446	411	89,3 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	264.500.000	387.337.310,20	323.144.440,3	277.901.051,9	105 %
124	Sodelovanje pri razvoju novih proizvodov, proizvodnih postopkov in tehnologij	Število podprtih pobud za sodelovanje	NP	NP	NP	NP	NP	NP
125	Infrastruktura v zvezi z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Število podprtih aktivnosti	0	42	88	81	71	169 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	18.400.000	34.489.413,26	34.489.413,26	26.957.158,05	147 %

126	Obnavljanje proizvodnega potenciala gozdov, prizadetega zaradi naravnih nesreč	Podprto območje prizadetega kmetijskega zemljišča	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
131	Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih	Število upravičencev	0	24.000	0	24.437	24.437	102 %
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	Število podprtih kmetijskih gospodarstev, ki so udeležena v shemah kakovosti hrane	0	160	552	473	473	296 %
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje	Število podprtih ukrepov	0	47	108	70	66	140 %
141	Delno samooskrbno kmetovanje	Število podprtih delno samooskrbnih kmetijskih gospodarstev	NP	NP	NP	NP	NP	NP
142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	Število podprtih skupin proizvajalcev	0	10	10	10	10	100 %
		Prihodek podprtih skupin proizvajalcev (€)	0	9.000.000	12.054.411,50	12.529.942,08	12.455.285,51	138 %

Vir: ARSKTRP

Pri ukrepu 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij ni podatka o zaprošenih sredstvih vseh prejetih vlog, saj se obračun odobrenih sredstev opravi na podlagi točkovanja vloge. Če vloga ne izpolnjuje zahtev javnega razpisa, se zanjo točkovanje sploh ne opravi. Pri podatku o celotni vrednosti naložb gre za odobrena sredstva v okviru tega ukrepa. Pri ukrepu 113-Zgodnje upokojevanje kmetov gre pri podatkih o številu sproščenih ha za primerljive kmetijske površine (PKP), ki so podlaga za določitev višine rente na tem ukrepu. Prav tako se napredek izvajanja tega ukrepa spremlja na ravni odobrenih odločb in ne na ravni trenutnega števila izplačanih prejemnikov sredstev, ki se z leti zmanjšuje. Pri ukrepu 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva se podatek o celotni vrednosti naložb spremlja le na ravni pozitivno odobrenih vlog in ne na ravni vseh prejetih vlog, zato se podatka med prejetimi in odobrenimi prijavami ne razlikujeta. Pri ukrepu 142-Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev se je pri izračunu prihodka na ravni prejetih, odobrenih in izplačanih prijav za večkrat vložene vloge iste skupine proizvajalcev upošteval podatek glede na zadnji datum.

Preglednica 4: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015 za 2. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

OS 2. IZBOLJŠANJE OKOLJA IN PODEŽELJA Z UPRAVLJANJEM ZEMLJIŠČ								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorskih območjih	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na gorskih območjih	33.000	33.000	38.393	37.685	37.685	114 %
		Podprto kmetijsko zemljišče na gorskih območjih (ha)	226.000	226.000	274.624	271.217	271.217	120 %
212	Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	Število kmetijskih gospodarstev na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	10.600	11.000	15.192	14.763	14.763	134 %
		Podprta kmetijska zemljišča na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja (ha)	74.000	74.000	106.997	106.173	106.173	143 %
213	Plačila v okviru območij Natura 2000 in plačila, vezana na Direktivo 2000/60/ES	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na območjih Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Podprta kmetijska zemljišča v okviru Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP	NP	NP	NP
214	Kmetijsko okoljska plačila	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	22.400	23.000	27.797 (KOP - 20.292 SKOP - 7.505)	27.653 (KOP - 20.239 SKOP - 7.414)	27.653 (KOP - 20.239 SKOP - 7.414)	88 %
		Celotno območje pod kmetijsko okoljsko podporo (ha)	361.000	363.000	424.946 (KOP - 345.058 SKOP - 79.888)	415.992 (KOP - 340.254 SKOP - 75.738)	415.992 (KOP - 340.254 SKOP - 75.738)	94 %
		Fizično območje pod kmetijsko okoljsko podporo pod tem ukrepom (ha)	199.500	200.000	283.200 (KOP - 233.410 SKOP - 49.790)	275.259 (KOP - 229.396 SKOP - 45.863)	275.259 (KOP - 229.396 SKOP - 45.863)	115 %
		Celotno število pogodb	48.200	50.000	61.868 (KOP - 46.624 SKOP - 15.244)	61.205 (KOP - 46.214 SKOP - 14.991)	61.205 (KOP - 46.214 SKOP - 14.991)	92 %
		Število pogodb, povezanih z genskimi viri	3.100	3.300	4.233 (KOP - 3.526 SKOP - 707)	4.157 (KOP - 3.468 SKOP - 689)	4.157 (KOP - 3.468 SKOP - 689)	105 %
215	Plačila za dobro počutje živali	Število kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število pogodb za dobro počutje živali	NP	NP	NP	NP	NP	NP
216	Neproduktivne naložbe	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
221	Prvo pogozdovanje kmetijskih zemljišč	Število upravičencev, ki prejemajo pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
222	Prva vzpostavitev	Število upravičencev	NP	NP	NP	NP	NP	NP

	kmetijsko gozdarskih sistemov na kmetijskih zemljiščih	Število hektarjev pod novimi kmetijsko gozdarskimi sistemi	NP	NP	NP	NP	NP	NP
223	Prvo pogozdovanje nekmetijskih površin	– Število upravičencev, ki prejema pomoč za pogozdovanje	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
224	Plačila v okviru Nature 2000	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejema pomoč na območju Nature 2000	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Plačila za gozdne površine (ha) na območju Nature 2000	NP	NP	NP	NP	NP	NP
225	Gozdno okoljska plačila	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejema podporo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotno gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Fizično gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število pogodb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
226	Obnavljanje proizvodnega potenciala	Število preprečevalnih/obnovitvenih ukrepov	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Podprto območje poškodovanih gozdov	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
227	Neproduktivne naložbe	Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Zbiranje vlog na 2. osi se izvaja v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila, odločbe pa se izdajajo tik pred izplačilom. Slovenija je do sedaj izplačevala plačila za to os po načelu N+1, zato je dinamika izplačil po letih različna in lahko določena kmetijska gospodarstva prejmejo v enem letu plačila za več let. Iz tega razloga smo v preglednici 4 uporabili podatke o neto kumulativnem številu kmetijskih gospodarstev in neto kumulativni površini vključenih zemljišč. »Neto kumulativno« pomeni, da smo samo enkrat upoštevali vsako kmetijsko gospodarstvo, ki je vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 prejelo plačilo v okviru posameznega ukrepa 2. osi, enako pa smo upoštevali vsako kmetijsko površino, za katero je bila izplačana podpora za posamezen ukrep vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013. Pri ukrepu 214 so upoštevani tako kmetijsko okoljski ukrepi (SKOP) iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006 do leta 2010 kot tudi podukrepi kmetijsko okoljskih plačil (KOP) iz PRP 2007-2013. Porazdelitev med obema shemama je prikazana v poglavju 2.3.2, kjer je ukrep 214 podrobneje predstavljen. Ker je bilo v okviru priprave PRP 2007-2013 predvideno, da se bo ob koncu programskega obdobja izvajala le shema KOP, so bili na tej ravni opredeljeni tudi pričakovani programski cilji. Na tej predpostavki se spremlja tudi doseganje programskih ciljev.

Preglednica 5: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015 za 3. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja)

OS 3. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU IN SPODBUJANJE DIVERZIFIKACIJE PODEŽELSKEGA GOSPODARSTVA								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
311	Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti	Število upravičencev	0	325	588	315	300	92 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	50.900.000	84.534.592,86	74.065.685,45	68.610.020,82	135 %
312	Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	Število podprtih/ustanovljenih mikro podjetij	0	570	1.033	445	425	75 %
313	Spodbujanje turističnih dejavnosti	Število podprtih novih ukrepov za turizem	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb (€)	NP	NP	NP	NP	NP	NP
321	Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo *	Število podprtih ukrepov	0	3	6	3	3	100 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	3.600.000	6.215.927,14	3.958.389,99	3.958.389,99	110 %
322	Obnova in razvoj vasi	Število vasi, kjer so bili ukrepi izvedeni	0	270	724	526	475	176 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	45.000.000	97.112.241,90	94.746.055,83	86.188.773,45	192 %
323	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	Število podprtih ukrepov za dediščino podeželja	0	140	544	155	150	107 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	10.000.000	19.468.300,01	17.387.973,5	16.385.109,79	164 %
331	Usposabljanje in obveščanje	Število gospodarskih udeležencev, udeleženih pri podprtih aktivnostih	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število dni usposabljanja, ki so jih opravili udeleženci	NP	NP	NP	NP	NP	NP
341	Pridobivanje strokovnih znanj, animacija in izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število ukrepov za pridobivanje strokovnih znanj in animacijo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število udeležencev pri ukrepih	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število podprtih javno-zasebnih partnerstev	NP	NP	NP	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

* Ukrep se izvaja v okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Tako kot pri ukrepih 1. osi so tudi pri ukrepih 3. osi v tabelah zajeti podatki o vseh prejetih, odobrenih in izplačanih vlogah od začetka izvajanja PRP 2007-2013 do konca leta 2015. V tem času se je na tej osi izvajalo pet ukrepov (ukrep 321 se je začel izvajati z letom 2010).

Preglednica 6: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015 za 4. os

OS 4. LEADER								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število lokalnih akcijskih skupin (LAS)	0	20	33	33	33	165 %
	411 – konkurenčnost	Celotna velikost območij lokalnih akcijskih skupin (km ²)	0	16.000	19.349,6	19.349,6	19.349,6	121 %
	412 – upravljanje z okoljem/zemljišči	Celotno število prebivalcev na območjih lokalnih akcijskih skupin	0	1.400.000	1.269.308	1.269.308	1.269.308	91 %
	413 – kakovost življenja/diverzifikacija	Število projektov, ki jih financirajo lokalne akcijske skupine	0	650	1.589	1.455	1.406	216 %
		Število upravičencev, ki prejemajo pomoč	0	1.310	1.956	1.920	1.920	147 %
421	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	Število projektov sodelovanja	0	20	8	8	8	40 %
		Število sodelujočih lokalnih akcijskih skupin	0	10	8	8	8	80 %
431	Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja	Število podprtih ukrepov	0	250	212	212	202	81 %

Vir: MKGP

Pri kazalnikih učinka za 4. os se, glede na to da so bile lokalne akcijske skupine potrjene v začetku programskega obdobja in se skozi celo programsko obdobje niso spreminjale, se kazalniki glede števila lokalnih akcijskih skupin, velikosti območja LAS in celotnega števila prebivalcev na območjih LAS z leti ne spreminjajo.

Preglednica 7: Skupni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015

(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

SKUPNI KAZALNIKI REZULTATA					
Os/Cilji	Kazalniki rezultata	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Dosežena vrednost	Dosežena vrednost (v %)
Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	1) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje, povezano s kmetijstvom in/ali gozdarstvom	0	2.500	8.613	345 %
	2) Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih (€)	0	20.514.000	107.127.831	522 %
	3) Število gospodarstev/podjetij, ki vpeljujejo nove proizvode in/ali nove tehnologije	0	2.240	2.969	133 %
	4) Vrednost kmetijske proizvodnje po priznanih znakih/standardih kakovosti (€)	0	31.000.000	35.637.481	115 %
	5) Število kmetij, ki vstopajo na trg	0	130	150	115 %
Izboljšanje okolja in podeželja z upravljanjem zemljišč	6) Območje uspešnega opravljanja zemljišč (ha), ki prispeva k:				
	a) biotski raznovrstnosti	355.700	376.600	447.758	119 %
	b) kakovosti vode	131.300	132.200	275.259	208 %
	c) podnebnim spremembam		65.000	275.259	423 %
	d) kakovosti prsti	82.800	96.000	72.279	75 %
	e) preprečevanju marginalizacije in zapuščanja zemlje	300.000	304.000	523.657	172 %
Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva	7) Zvišanje nekmetijske bruto dodane vrednosti v podprtih dejavnostih (€)	0	9.500.000	27.277.130	287 %
	8) Bruto število ustvarjenih delovnih mest	0	1.140	965	85 %
	9) Dodatno število turistov	NP	NP	NP	NP
	10) Prebivalstvo na podeželju, ki ima koristi od izboljšanih storitev (število)	0	725.000	609.226	84 %
	11) Večja gostota interneta na podeželju (dostop do povezave)	1.167.148 (58 %)	1.440.000 (72 %)	1.610.413 prebivalcev (78 %)	112 %
	12) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje	NP	NP	NP	NP

Vir: MKGP

Pri kazalniku Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih v preglednici 7 gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 112, 113, 121, 122, in 123. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog in podatki iz prejetih poročil za zaključene projekte.

Pri kazalniku Območje uspešnega opravljanja zemljišč gre za neto površine, na katerih se izvaja vsaj eden izmed ukrepov SKOP in podukrepov KOP, ki spadajo v posamezno kategorijo izboljševanja. Določeni ukrepi SKOP in podukrepi KOP lahko sicer nastopajo v več kategorijah izboljševanja in posledično se tudi površine vključujejo v več kategorij, vendar pa je vsaka površina v posamezni kategoriji izboljševanja upoštevana le enkrat. Pri podkazalnikih Biotska raznovrstnost ter Preprečevanje marginalizacije in zapuščanja zemlje so površinam v okviru ukrepa 214 prištete tudi površine, ki so vključene v ukrepa 211 in 212, zato velja poudariti, da gre, skladno s smernicami CMEF, za bruto površine.

Pri kazalniku Zvišanje nekmetske bruto dodane vrednosti podprtih dejavnosti gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 311 in 312, primerjamo pa podatke o BDV celotnih podprtih mikro podjetij oziroma dopolnilnih dejavnosti kmetijskih gospodarstev. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog in podatki iz prejetih poročil za zaključene projekte. Prav tako izračun kazalnika bruto število ustvarjenih delovnih izhaja iz podatkov iz prejetih poročil za zaključene projekte v okviru ukrepov 311, 312 in Leader.

2.2. DODATNI NACIONALNI KAZALNIKI

Slovenija je za potrebe spremljanja in vrednotenja v PRP 2007-2013 zapisala tudi dodatne nacionalne kazalnike učinkov in rezultata, prikazanih v preglednicah 8 in 9, ki niso bili predpisani s strani Evropske komisije. Obrazložitev vrednosti posameznih kazalnikov je opisana v poglavju 2.3 pri posameznih ukrepih. Podatki za vrednosti v preglednicah 8 in 9 se nanašajo na podprte naložbe, kar pomeni, da so bile te naložbe dejansko tudi že izplačane.

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki učinkov

Preglednica 8: Dodatni nacionalni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki učinkov	Vrednost na dan 31. 12. 2015	CILJ
Os 1	123	Število podprtih mikro podjetij oz. kmetijskih gospodarstev (naložbe v prvo stopnjo predelave lesa)	120	112
	125	Število podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije)	7	4
	125	Skupni obseg podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije), ha	1.389	800
	125	Površine, opremljene z vodomerni (namakanje in hidromelioracije), ha	1.389	800
	125	Skupna višina naložb (namakanje in hidromelioracije), €	9.711.937	5.300.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture)	50	25
	125	Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja (povečanje), %	187	200
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture), ha	10.014	5.400
	125	Število parcel znotraj komasacijskega območja (zmanjšanje) %	47	50
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje posestne strukture), €	14.457.810	11.300.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal)	14	13
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal), ha	2.992	900
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje lastnosti tal), €	2.787.411	1.800.000
Os 2	214	Število kmetijskih gospodarstev vključenih v podukrep ekološko kmetovanje	3.689	2.500
Os 3	311	Število podprtih projektov za turistične namene	163	165
	312	Število podprtih projektov za turistične namene	76	140
	312	Celotni obseg naložb, €	112.133.125	86.600.000
	322	Število podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami	114	45
	322	Celotni obseg naložb v navezavi z osnovnimi storitvami, €	24.965.909	7.200.000

Vir: MKGP

2.2.2 Dodatni nacionalni kazalniki rezultata

Preglednica 9: Dodatni nacionalni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki rezultata	Vrednost na dan 31. 12. 2015	CILJ
Os 1	112	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	3,0	1,0
	113	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	5,5	1,0
	121	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	2,5	1,3
	123	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	8,5	1,5
	121	Število kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES	420	1.225
	122	Število gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu	1.085	1.000
	142	Število kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitenih kmetijskih proizvodov	177	120
Os 2	211, 212	Površine znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, ha	99.253	84.000
	214	Površine znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi, ha	64.503	62.000
	214	Delež površin, vključenih v podukrep ekološko kmetovanje glede na KZU, %	8,2	7,5
Os 3	311	Dvig nekmetijske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	2,0	2,0
	312	Dvig nekmetijske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	2,4	2,0
	311	Dodatno število turistov (indeks)	165	120
	312	Dodatno število turistov (indeks)	190	120

Vir: MKGP

2.3. ANALIZA AKTIVNOSTI PO UKREPIH V LETU 2015

V nadaljevanju sledi pregled izvajanja posameznih ukrepov v letu 2015 in kumulativno od začetka izvajanja programa do konca leta 2015. Podatki o višini razpoložljivih sredstev in ciljne vrednosti kazalnikov se nanašajo na vsebino devete spremembe PRP 2007-2013.

V prikazu podatkov, ki se nanašajo na število pozitivno izdanih odločb in znesek odobrenih sredstev, je upoštevano tudi zmanjšanje števila pozitivno izdanih odločb oziroma zneska odobrenih sredstev, ki je posledica ustavitve vlog (odstop vlagatelja, kontrola na terenu, višja sila,...). Prav tako so upoštevane tudi pozitivno rešene pritožbe. Zaradi tega nastajajo tudi razlike med prikazanimi podatki v Letnih poročilih o napredku.

Razlika med dodeljenimi in izplačanimi sredstvi je posledica projektov, za katere upravičenci niso posredovali vseh zahtevkov za izplačilo sredstev oziroma nižje vrednosti izplačanih sredstev glede na dodeljena sredstva (nižji stroški izvedbe projektov, znižanja, kazni...). Seštevek razpisanih sredstev lahko preseže razpoložljiva sredstva na posameznem ukrepu, saj so se nedodeljena sredstva lahko ponovno razpisala.

2.3.1 Ukrepi 1. osi

Cilji ukrepov in aktivnosti te osi so povečanje produktivnost dela v kmetijstvu, živilskopredelovalni dejavnosti in gozdarstvu in s tem dvig ravni konkurenčnosti teh sektorjev, pri čemer so podpore usmerjene:

- v dvig ravni usposobljenosti za delo v kmetijstvu ter izboljšanje starostne strukture gospodarjev na kmetijah s ciljem povečati razvojno sposobnost kmetij in prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in gozdarstvu,
- v spodbujanje naložb v kmetijstvo, zemljiško infrastrukturo in primarno predelavo s ciljem pospešiti prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev in živilsko predelovalnih obratov ter tako prispevati k večji učinkovitosti gospodarjenja,
- v spodbujanje naložb v živilsko predelovalnih obratih, s ciljem okrepiti tako aktivnosti povezane z vključevanjem sodobnih tehnologij, kot tudi aktivnosti vezane na trženje kmetijskih proizvodov,
- v spodbujanje naložbenih aktivnosti na gozdarskih obratih, ki gospodarijo z zasebnimi gozdovi in v mikro obrate za predelavo lesa, dvig usposobljenosti za delo v gozdarstvu ter povečanje organizirane ponudbe gozdnih lesnih sortimentov s ciljem povečati izkoriščenost gospodarskih potencialov gozda ter olajšati prilagajanje zahtevam trga, zlasti z vidika potreb po energiji iz obnovljivih virov in tako prispevati k povečanju dodane vrednosti v gozdarstvu,
- v spodbujanje proizvajalcev za vključevanje v sheme kakovosti ter povečanje proizvodnje in prodaje proizvodov višje kakovosti s ciljem dvigniti raven kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov, olajšati prilagajanje zahtevam trga ter prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in predelavi.

V okviru ukrepov 1. osi je v letu 2015 potekalo zaključevanje in izplačevanje obveznosti, ki so izhajale iz objavljenih javnih razpisov v preteklih letih, medtem ko novih objav javnih razpisov ni bilo.

Ukrep 111: Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju

Za ukrep je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 1.997.223 €. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 125 %, izplačanih pa 100 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 10: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 111 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	131	106	2.492.205	1.606.264
V letu 2015	0	0	0	390.959
Kumulativno 31. 12. 2015	131	106	2.492.205	1.997.223

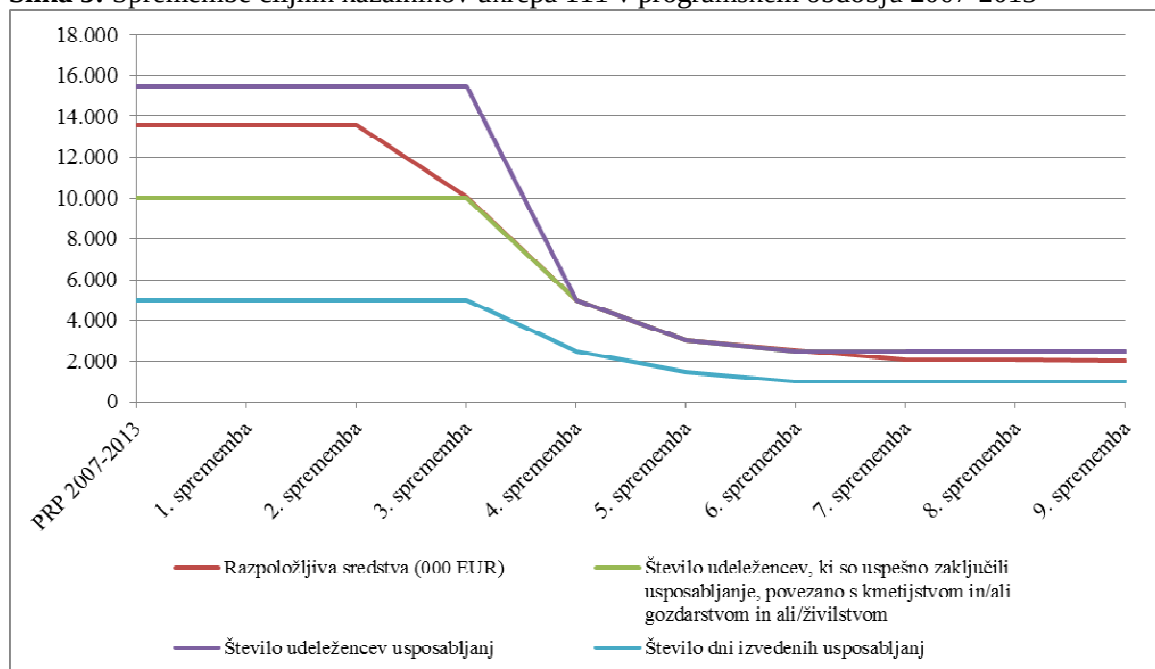
Vir: MKGP in ARSKTRP

Na tem ukrepu sta bila objavljena dva javna razpisa, razpisanih je bilo 8 mio € sredstev. Zadnji javni razpis je bil objavljen 30. 12. 2011 in bil zaradi porabe sredstev zaprt 6. 2. 2012. Temeljit je na novem konceptu izvajanja ukrepa. Končni upravičenci so še vedno posamezniki, vlagatelji pa so bile izobraževalne oziroma za izobraževanje usposobljene ustanove, ki so jim v skladu z objavljenim javnim razpisom potrdili primerne programe usposabljanj. Javni razpis je bil odprtega tipa. Usposabljanja so morala biti izvedena v obliki seminarjev, delavnic, predavanj, tečajev, praktičnega prikaza na terenu ipd. Vse aktivnosti v okviru prvega javnega razpisa so se zaključile že v letu 2011. V okviru drugega razpisa so bile vse odločbe izdane v letu 2012, v letih 2013 in 2014 pa so se izvajala usposabljanja in potekala izplačila vloženih zahtevkov po njihovem zaključku. Z letom 2014 so se vse aktivnosti usposabljanj zaključile, v letu 2015 pa so potekala še izplačila prejetih zahtevkov.

Največ udeležencev se je usposabljal na področju gozdarstva (42,3 %), sledi kmetijstvo (41,9 % udeležencev), najmanj pa na področju živilske industrije (15,8 %). 49,7 % udeležencev usposabljanja je bilo mlajših od 40 let, med njimi je bilo 25,8 % žensk. Največ podprtih vlog je bilo v Pomurski (19,8 % vseh vlog) in Podravski regiji (18,9 % vseh vlog), največ izplačanih sredstev pa v Jugovzhodni Sloveniji (32,9 % vseh odobrenih sredstev) in Osrednjeslovenski regiji (17,9 % vseh odobrenih sredstev).

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 111 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 3: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 111 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 2.500 udeležencev usposabljanj s celotnim obsegom usposabljanj v višini 1.000 dni. Do konca leta 2015 je bilo na podlagi prejetih poročil za že zaključena usposabljanja podprtih 8.613 udeležencev usposabljanj (enojno štetje), kar je bistveno več od pričakovanega cilja (345 % doseganja cilja). Izvedena usposabljanja so obsegala 2.670 dni, kar predstavlja 267 % doseganja cilja.

Ukrep 112: Pomoč mladim prevzemnikom kmetij

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 112 namenjenih 55.422.391 € sredstev. Do konca leta 2015 so bila dodeljena in izplačana vsa razpoložljiva sredstva za ta ukrep.

Preglednica 11: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 112 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	3.015	2.656	55.698.400	2.655	55.529.080
V letu 2015	0	-4	-75.400	-4	-169.788
Kumulativno 31. 12. 2015	3.015	2.652	55.623.000	2.651	55.359.292

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo objavljenih sedem javnih razpisov, od tega zadnji v letu 2014. Skupno je bilo v celotnem programskem obdobju razpisanih 69,3 mio € sredstev. Na razpise se je prijavilo 3.015 vlagateljev. Skupaj je bilo podprtih 2.651 mladih prevzemnikov, povprečna višina izplačila na vlogo je bila 20.882 €. Skupno je bilo prenesenih 64.491 ha vseh površin (kmetijskih in gozdnih), kar predstavlja povprečno 24,3 ha na vlogo ter 36.611 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar pomeni povprečno 13,8 ha na odobreno vlogo. Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije je bila 33 let, 83 % prevzemnikov je moškega spola in 17 % ženskega. Če opazujemo izobrazbeno strukturo prevzemnikov in splošno izobrazbo gospodarjev na družinskih kmetijah (slika 4), lahko vidimo, da je v primeru mladih prevzemnikov veliko

ugodnejša – delež prevzemnikov, ki imajo višjo, visokošolsko ali univerzitetno izobrazbo je za 11 % višji od deleža pri gospodarjih na družinskih kmetijah po Popisu (17,2 % proti 6,2 %), delež prevzemnikov z osnovnošolsko izobrazbo pa je za 23 % nižji od deleža gospodarjev iz Popisa (14,3 % proti 37,2 %).

Manjši je delež z osnovnošolsko izobrazbo ter bistveno večji delež z višjo ravno izobrazbe (višja ali visokošolska ali univerzitetna in več). Največ prevzemnikov in sicer 34 % ima končano srednješolsko izobrazbo.

Slika 4: Izobrazbena struktura mladih prevzemnikov kmetij, stanje na 31. 12. 2015

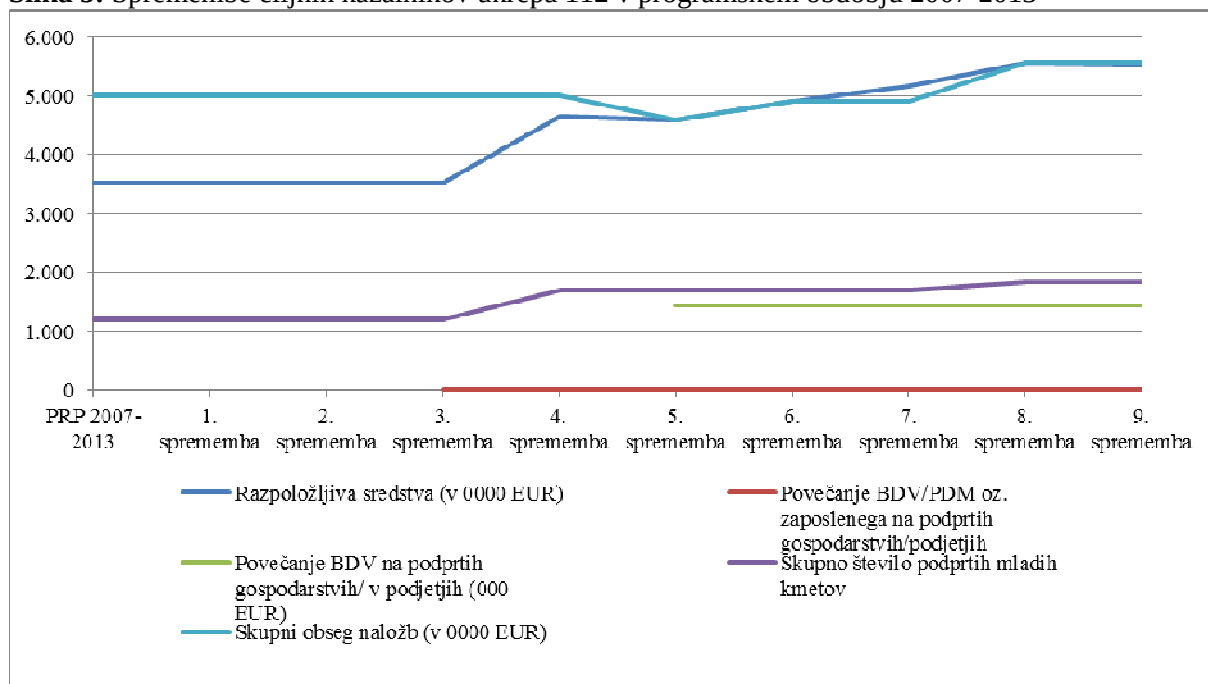
Glede na prevladujoči sektor kmetijske pridelave prevladujejo kmetije s pašno živino (22,8 % podprtih kmetij), kmetije z mlečno prirejo (19,7 % podprtih kmetij) ter kmetije z mešano proizvodnjo-rastlinsko/živalska (17,9 % podprtih kmetij).

Glede na vse kmetije, jih je kar 77 % dobilo podporo v območjih z omejenimi možnostmi (ob upoštevanju kriterija, da je več kot 50 % KZU v OMD), 20 % podprtih kmetij se nahaja v gorsko višinskem območju.

Z vidika statističnih regij, je bilo največ mladih kmetov podprtih v savinjski regiji (21 %), sledita podravska (17 %) in pomurska regija (14 %).

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 112 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 5: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 112 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 znaša 1.830 mladih prevzemnikov kmetij s celotnim obsegom 55,6 milijonov € dodeljenih sredstev. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 2.651 vlog, kar predstavlja 145 % raven doseganja cilja, skupni obseg izplačanih sredstev v višini 55,4 mio € pa predstavlja 99,6 % ravni zastavljenega cilja. Na podprtih kmetijah mladih prevzemnikov naj bi se BDV povečala za 1.440.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 7.971.668 € oz. se je BDV/PDM povečala za 2.972 €.

Ukrep pomoč mladim prevzemnikom kmetij je namenjen posodobitvi že obstoječe kmetijske dejavnosti ali zagonu nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji, kar pripomore k ohranjanju in razvoju slovenskega podeželja, ter pripomore k preprečevanju izseljevanja mladih iz podeželja v mesta. Sinergijski učinki izvajanja ukrepa so povezani tudi z istočasnim izvajanjem ukrepa 113-Zgodnje upokojevanje kmetov; v 7 % (184) primerov prevzema kmetije je prenosnik kmetije uveljavljal tudi podporo iz naslova ukrepa 113. Prav tako je ukrep 112 dobra podlaga za nadgradnjo investicije na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, 311-Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti in na ukrepu 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom. Podatki do konca leta 2015 kažejo, da je bilo kar 33 % (1.014) upravičencev na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev tudi mladih prevzemnikov kmetij, kjer so deležni 10 % višjega deleža podpore.

Ukrep 113: Zgodnje upokojevanje kmetov

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 113 namenjenih 17.983.430 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo izplačanih 17.948.296 € sredstev oziroma 99,8 % vseh razpoložljivih sredstev. Izvajanje ukrepa se brez večjih sprememb nadaljuje iz obdobja PRP 2004-2006. Tako je bilo za sprejete obveznosti iz preteklega obdobja izplačano 11.391.193 €, za upravičence iz PRP 2007-2013 pa 6.557.343 € sredstev.

Preglednica 12: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 113 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Število vlog v izplačilu	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	216	201	199	16.308.581
V letu 2015	0	0	- 3	1.639.715
Kumulativno 31. 12. 2015	216	201	196	17.948.296

Vir: MKGP in ARSKTRP

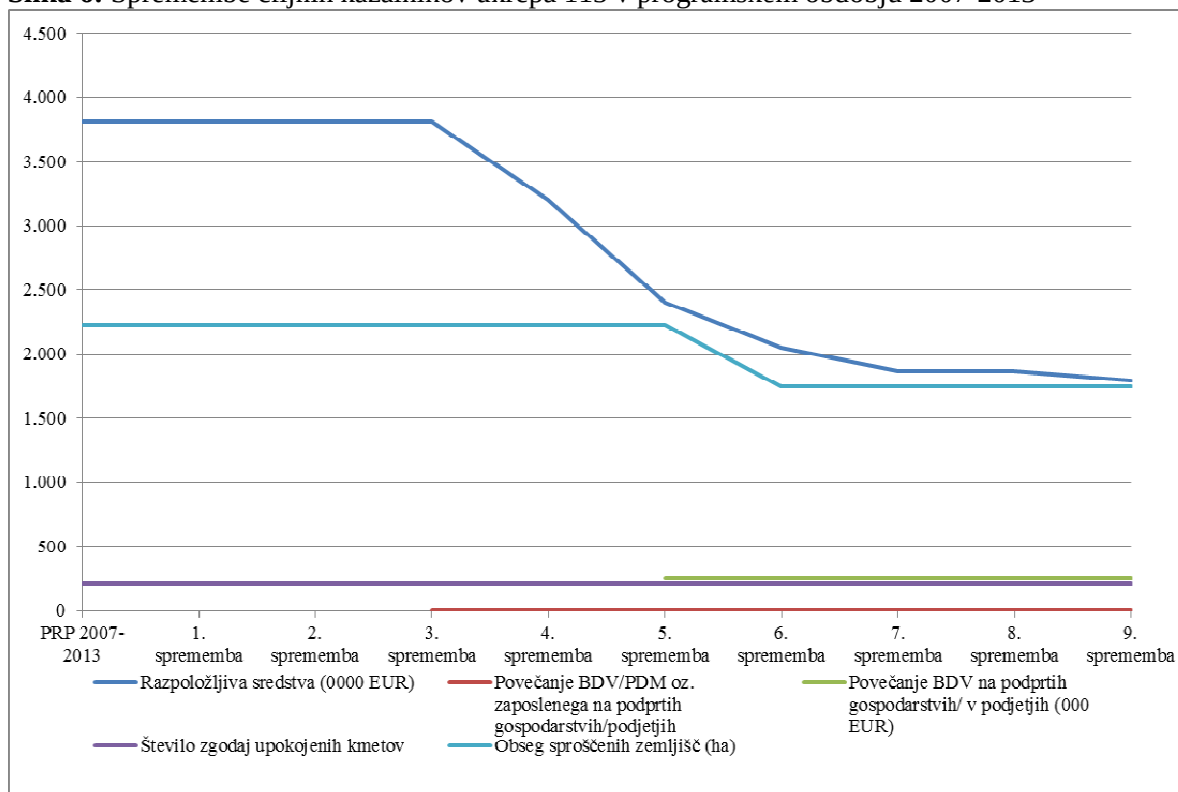
Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb v preglednici 12 se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. Skupno je bilo v okviru tega ukrepa predanih 2.511 ha primerljivih kmetijskih površin (PKP) ali v povprečju 12,5 ha na odobreno vlogo. Pri ukrepu 113 so se v prvem, drugem in tretjem javnem razpisu za izračun rente upoštevala prenesena primerljiva kmetijska zemljišča, ki so dejansko v lasti prenosnika, z zadnjim javnim razpisom, ki je bil objavljen v letu 2012, pa so se v izračun rente upoštevala vsa kmetijska zemljišča, ki jih je imel prenosnik v upravljanju oziroma gerk-i.

Povprečna odobrena desetletna renta v okviru razpisov PRP 2007-2013 je znašala 87.283 € na upravičenca, kar v 10 letnem obdobju pomeni za 17.543.946 € sprejetih obveznosti. Povprečna starost prenosnikov kmetij je 59 let. Med 196 prejemniki rente je 35 žensk, kar predstavlja 18 % vseh upravičencev.

Iz naslova sprejetih obveznosti za preteklo programsko obdobje PRP 2004-2006 so bila v letu 2015 sredstva izplačana za 150 upravičencev, ki so na prevzemnike prenesli skupno 1.407 ha PKP. Obveznosti rent iz preteklega programskega obdobja, ki zajedajo programsko obdobje 2007-2013, znašajo okoli 14,5 milijona € sredstev. Z že dodeljenimi sredstvi po odločbi na podlagi štirih objavljenih javnih razpisov, zajedamo tudi sredstva naslednjega programskega obdobja 2014-2023 v višini cca. 5,3 mio €. Izvajanje ukrepa predstavlja veliko finančno obremenitev, saj se zaradi narave njegovega izvajanja sprejmejo dolgoročne obveznosti.

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 113 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 6: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 113 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 210 upokojenih kmetov s skupno 1.751 ha prenesenih kmetijskih in gozdnih zemljišč. Skupaj je bilo podprtih 201 upravičencev (96 % zastavljenega cilja), prenesenih pa 2.511 ha PKP (143 % raven doseganja pričakovanega cilja). Na podprtih kmetijah, ki so jih prevzeli mladi prevzemniki, naj bi se BDV povečala za 252.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 1.077.418 € oz. se je BDV/PDM povečala za 5.481 €.

Sam ukrep sicer nima velikega ekonomskega učinka, a če nanj pogledamo širše in ga povežemo z drugimi ukrepi, še posebej z ukrepom 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, lahko ugotovimo, da je med prenosniki kmetij, ki so pridobili sredstva iz ukrepa 113, kar 92 % tistih, katerih prevzemniki kmetij so pridobili sredstva na ukrepu 112, v okviru katerega so se s poslovnim načrtom zavezali k nadaljevanju in posodobitvi oziroma začetku nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji. Starejšo generacijo kmetov pa z ukrepom spodbujamo, da predajo kmetijo mlajši generaciji in s tem prispevajo k izboljšanju starostne strukture na kmetijskih gospodarstvih.

Ukrep 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 121 namenjenih 128.269.261 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 111 %, izplačanih pa 99,4 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Preostanek že prevzetih obveznosti v programskem obdobju 2007-2013 se bo izplačal v okviru PRP 2014-2020.

Preglednica 13: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 121 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	4.870	3.210	146.598.175	2.852	107.491.598
V letu 2015	0	-29	-4.293.748	234	20.042.646
Kumulativno 31. 12. 2015	4.870	3.181	142.304.427	3.086	127.534.244

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 121 izplačanih 1.748.703 €, kar predstavlja 1,4 % vseh izplačanih sredstev na tem ukrepu, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 13 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici pa se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnje analize te obveznosti niso bile zajete.

Do konca leta 2015 je bilo objavljenih 22 javnih razpisov, v letu 2015 novih objav ni bilo. Skupno je bilo v celotnem programskem obdobju razpisanih 191,8 mio € sredstev. Osem razpisov je bilo deljenih na dve ali več področij podpor. Na javne razpise tega ukrepa je skupaj prispelo 4.870 vlog. Podprtih je bilo 3.086 vlog za 2.171 kmetijskih gospodarstev. V okviru podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitve gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP) so bili objavljeni trije javni razpisi. Predmet podpore so bile naložbe namenjene izboljšanje učinkovitosti rabe dušikovega gnojila, proizvodnja bioplina z uporabo organskih odpadkov, naložbe v preventivne mehanizme proti škodljivim učinkom podnebnih sprememb, naložbe v tehnologije za varčevanje z vodo in shranjevanje vode ter naložbe, povezane z mlečno proizvodnjo. Skupaj je prispelo 73 vlog, vse so bile tudi pozitivno obravnavane. Povprečna vrednost izplačanih sredstev na vlogo znaša 114.446 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 271.264 €.

Na ravni celotnega ukrepa povprečna vrednost izplačanih sredstev na vlogo znaša 40.760 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 121.023 €. Obstajajo velike razlike med posameznimi javnimi razpisi, največ vpliva na to ima nakup kmetijske mehanizacije, saj je v tistih javnih razpisih, kjer ni bil možen nakup kmetijske mehanizacije oziroma je bil njen nakup omejen z določenimi pogoji, povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo višja.

Od 3.086 podprtih vlog jih je bilo 1.014 oziroma tretjina za vlagatelje, ki so mladi prevzemniki kmetij. Vlagateljem, ki kmetujejo v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) - vključene so kmetije, ki imajo več kot 50 % KZU v OMD - je bilo izplačanih 63 % vseh vlog, 64 % vseh izplačanih sredstev ter 59 % celotne vrednosti vseh naložb. Čeprav predstavlja OMD kar 85 % ozemlja Republike Slovenije (oz. 75 % vseh KZU), bi bilo zmotno pričakovati, da bo delež odobrenih sredstev teh vlagateljev na ukrepu 121 višji. Ne smemo prezreti dejstva, da na teh območjih prevladuje govedoreja in reja drobnice, pri katerih v strukturi odobrenih vlog predstavljajo stroški za nakup kmetijske mehanizacije od 35 % do 60 % vseh stroškov. To pa posledično pomeni nižji delež odobrenih sredstev. Nekateri javni razpisi so bili izrazito sektorsko naravnani in na te kmetovanje na OMD območjih nima bistvenega vpliva (vrtnarstvo, hmeljarstvo, prašičereja in reja perutnine, ipd.).

Glede na sektor prevladuje govedoreja-mleko in meso, ki predstavljata 56 % vseh izplačanih vlog, za katere je bilo izplačanih 50 % vseh sredstev. Najvišja vrednost izplačanih sredstev na vlogo je pri sektorju okrasne rastline, grmovnice in semenski material in znaša 124.533 €, sledijo perutninarstvo z 108.852 € in vrtnine z 61.520 € na izplačano vlogo. To so tudi delovno najbolj intenzivni sektorji.

V okviru ekološke pridelave je bilo podprtih 164 vlog oz. 5 % vseh izplačanih vlog. Glede na sektor pridelave prevladuje govedoreja-meso (47 % izplačanih vlog), sledita sadjarstvo (15 % izplačanih vlog) in govedoreja-mleko (8 % izplačanih vlog). Povprečna vrednost izplačanih sredstev za te vloge znaša 34.478 €, celotna vrednost investicije pa 105.917 €.

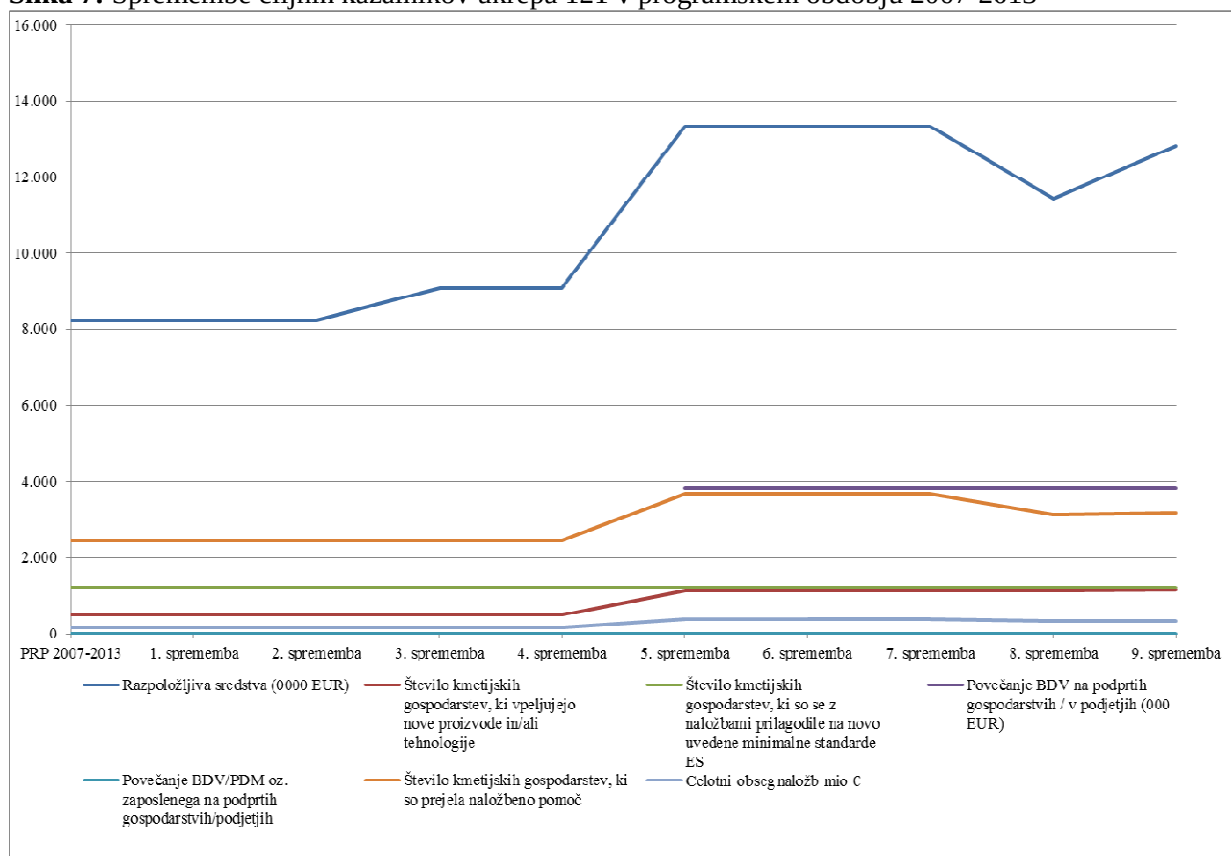
Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije. Te predstavljajo kar 95 % vseh izplačanih vlog, za katere je bilo izplačano 82 % vseh sredstev. Čeprav je število izplačanih vlog ostalih vlagateljev – pravnih oseb (gospodarske družbe, zadruga, zavodi) zelo majhno, so le-ti prejeli kar 18 % vseh izplačanih sredstev.

Glede na vrsto prevladujoče naložbe so imele največji delež naložbe v zgradbe, ki predstavljajo 59 % vrednosti vseh izplačanih sredstev, sledijo naložbe v kmetijsko mehanizacijo in opremo s 24 % vrednosti vseh izplačanih sredstev. Glede na vrsto stroška so prevladovala naložbe v mehanizacijo (45,3 %), novogradnje (12,1 %) in opremo (11,2 %).

Največ izplačanih vlog in sredstev je bilo v kmetijsko značilnih statističnih regijah, in sicer v podravski (26 % vlog ter 23 % izplačanih sredstev), pomurski (18 % vlog ter 23 % izplačanih sredstev) in savinjski regiji (19 % vlog ter 21 % izplačanih sredstev).

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 121 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 7: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 121 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 predstavlja 3.250 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 349,1 milijonov €. V letu 2011 smo začeli z bolj selektivnim pristopom pri izvajanju ukrepa (bolj ciljno usmerjene naložbe, omejitve pri nakupu kmetijske mehanizacije, prilagoditev na nove izzive v kmetijstvu, ipd.), kar pa je imelo za posledico nižje število podprtih projektov od načrtovanih vrednosti. Od začetka izvajanja programa do konca leta 2015 je bilo podprtih 3.086 naložb in 2.171 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 67 % zastavljenega cilja. Celoten obseg podprtih naložb je dosegel

373,5 mio € sredstev, kar predstavlja 107 % ciljne vrednosti. Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 1.140. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 1.558 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 137 % raven doseganja cilja.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov, je načrtovana ciljna vrednost 1.225 kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES. Do konca leta 2015 je bilo podprtih le 420 takih kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 34 % raven doseganja cilja. Večinoma so bili podprti hlevi, ki so bili zgrajeni po 1996 in so glede na oceno KSS izpolnjevali zahteve glede navzkrižne skladnosti oziroma dobrega počutja živali. Odziv manjših kmetijskih gospodarstev, ki ne izpolnjujejo teh zahtev, je bil manjši od pričakovane ocene. Razlog za to je mogoče iskati tudi v gradbeni in prostorski zakonodaji - dolgotrajni postopki pri pridobitvi novih gradbenih dovoljenj. Ti objekti so namreč že tako tehnološko zastareli, da jih je potrebno temeljito prenoviti, za kar je potrebno pridobiti novo gradbeno dovoljenje in temu posledično bistveno višja finančna vlaganja kot jih vlagatelji zmorejo. Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 3.822.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.300 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 19.510.063 € oz. se je BDV/PDM povečala za 2.543 €.

Ukrep 122: Povečanje gospodarske vrednosti gozdov

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 122 namenjenih 23.210.157 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 104 %, izplačanih pa 99,6 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 14: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 122 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	2.429	1.350	24.505.985	1.325	22.754.756
V letu 2015	0	-8	-443.718	11	368.212
Kumulativno 31. 12. 2015	2.429	1.342	24.062.267	1.336	23.122.968

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo skupaj objavljenih pet javnih razpisov, vsi so bili zaključeni že s koncem leta 2012 (izdane so bile vse odločbe). Skupno je bilo v celotnem programskem obdobju razpisanih 27,4 mio € sredstev. V letu 2015 so bile glavne aktivnosti vezane na izplačevanje sredstev na podlagi prejetih zahtevkov za izplačilo. V tem letu je bilo tudi nekaj ustavitve in vračil že prejetih sredstev zaradi nepravilnosti, ki so bile poročane OLAF-u. Na vse razpise je prispelo 2.429 vlog. Skupaj je bilo podprtih 1.336 vlog, povprečno izplačilo na vlogo je bilo 17.308 €. Celotna vrednost naložb znaša 50.173.355 €, kar v povprečju pomeni 37.555 € na vlogo.

Ukrep se izvaja s pomočjo javnih razpisov zaprtega tipa. Zaradi velikega interesa vlagateljev za nakup gozdarske mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa je na javni razpis prispelo veliko več vlog kot je bilo razpoložljivih sredstev.

Glede na status vlagatelja prevladujejo zasebni lastniki gozdov (posamezniki) – 93 % vseh izplačanih vlog in 74 % vseh izplačanih sredstev.

Za naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in gozdnih vlak ter pripravo gozdnih vlak je bilo izplačanih 26 % vseh sredstev (833 izplačanih vlog), za naložbe v nakup nove mehanizacije in nove opreme za sečnjo in spravilo lesa pa 74 % (503 izplačane vloge). Sredstva tega ukrepa so

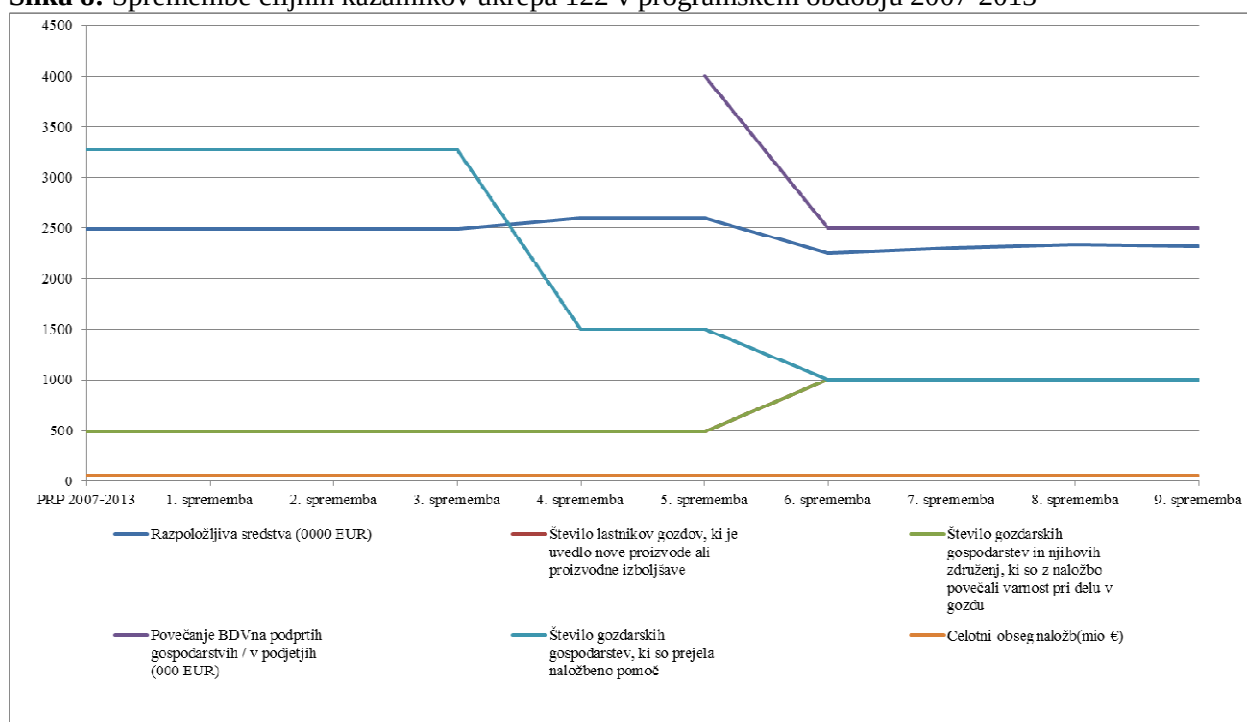
omogočila gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest v skupni dolžini 52 km ter pripravo, gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih vlak v skupni dolžini 796 km.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrenih zahtevkov, ki so jih vlagatelji vložili na ARSKTRP, iz katerih je razvidna točna vsebina zahtevka oz. stroška ter njegova denarna vrednost. Največ zahtevkov je bilo za naložbe v nakup nove gozdarske mehanizacije ter opreme za sečnjo in spravilo lesa, ki predstavljajo 71 % vrednosti vseh zahtevkov. Zanimanje potencialnih vlagateljev za te vrste investicij je bilo zelo veliko, ker je obstoječa mehanizacija in oprema zastarela in manj varna za delo v gozdu. Tako ima ukrep, poleg ekonomskega vpliva, tudi velik vpliv na povečano varnost pri delu v gozdu.

Največji delež izplačil so pridobili upravičenci iz po gozdnatosti prevladujočih statističnih regij, in sicer v savinjski (27 % vlog ter 20 % izplačanih sredstev), gorenjski (17 % vlog ter 20 % izplačanih sredstev) in koroški regiji (14 % vlog ter 14 % izplačanih sredstev).

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 122 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 8: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 122 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 1.000 podprtih gozdarskih gospodarstev, ki so prejeli pomoč, s skupnim obsegom naložb v višini 54 milijonov €. Podprtih je bilo 1.336 vlog za 1.085 vlagateljev, kar predstavlja 108 % zastavljenega cilja. Skupni obseg podprtih naložb je obsegal 50,2 mio € sredstev, kar predstavlja 93 % raven doseganja cilja. Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 1.000. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 1.085 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 109 % raven doseganja cilja.

Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 2.500.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 3.297.312 €.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov je načrtovana ciljna vrednost 1.000 gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu.

Do konca leta 2015 je bilo skupno podprtih 1.085 gozdarskih gospodarstev, katerih naložbe so prispevale k povečani varnosti pri delu v gozdu, kar predstavlja 108 % raven doseganja cilja. Ukrep se izvaja v programskem obdobju PRP 2007-2013 prvič. Na podlagi vrednosti kazalnikov in odzivov iz terena ugotavljamo, da je izvedba ukrepa uspešna. Upravičencem smo z investicijami odprli gozdove z gozdnimi prometnicami, zmanjšali pravilne razdalje ter s tem zmanjšali stroške sečnje in spravila. Z investicijami v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa smo upravičencem zamenjali zastarelo in za delo nevarno mehanizacijo. S tem smo jim omogočili prehod na nove tehnologije sečnje in spravila lesa. Zamenjali so spravilo po tleh s spravilom po kolesih in po zraku, klasično sečnjo so zamenjali s strojno. Z vsemi omenjenimi investicijami smo upravičencem omogočili večjo varnost pri delu v gozdu, saj so bile nesreče pri delu v gozdu eden večjih problemov v slovenskem gozdarstvu.

Ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 123 namenjenih 83.325.891 €. Do konca leta 2015 je bilo odobrenih 125 %, izplačanih pa 99,9 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Preostanek že prevzetih obveznosti v programskem obdobju 2007-2013 se bo izplačal v okviru PRP 2014-2020.

Preglednica 15: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 123 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	1.086	602	112.360.560	481	75.134.800
V letu 2015	0	-19	-8.506.872	58	8.125.214
Kumulativno 31. 12. 2015	1.086	583	103.853.688	539	83.260.014

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 123 izplačanih 795.110 € oziroma 1 % vseh izplačanih sredstev, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 15 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnjih analizah ukrepa 123 so upoštevane samo vloge prispele na javne razpise v tem programskem obdobju.

Do konca leta 2015 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih 14 javnih razpisov, skupno je bilo razpisanih 160,7 mio € sredstev. Pet javnih razpisov je bilo deljenih na dve področji podpor. Na razpise je skupaj prispelo 1.086 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 583. Razliko med prejetimi in odobrenimi vlogami predstavljajo nepopolne ali neustrezne vloge (51 %), tretjina vlog je bila zavrnjenih zaradi porabe sredstev, nekaj vlagateljev pa je odstopilo od vložene vloge (12 %). Skupaj je bilo podprtih 539 vlog in izplačano 83.260.014 € sredstev, povprečno izplačilo na vlogo je bilo 152.996 €. Celotna vrednost podprtih naložb znaša 277.901.052 € oziroma 515.586 € na naložbo.

Glede na dejavnost, ki je predmet naložbe, je bilo s področja prve stopnje predelave lesa 143 (27 %) izplačanih vlog, s področja trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov na kmetijah 142 (26 %) izplačanih vlog, s področja trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov kot pravne osebe 244 (45 %) izplačanih vlog ter iz skupine mešano, kjer je vir vhodne surovine lastna proizvodnja in odkup 10 (2 %) izplačanih vlog. Za naložbe v predelavo lesa je bilo tako namenjenih 15 % vseh izplačanih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov na kmetijah 18 % vseh izplačanih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov pri pravnih osebah (v nadaljevanju:

živilsko predelovalna industrija) 66 % vseh izplačanih sredstev ter za področje mešane dejavnosti 1 % vseh izplačanih sredstev. V okviru živilsko predelovalne industrije je bilo največ izplačanih vlog iz sektorja pijače (65), sledita pa sektor meso in užitni klavnični proizvodi (51) in sektor mleko in mlečni izdelki (28). Največ sredstev pa je bilo izplačano v sektorju pijače (24 %), sledi sektor meso in užitni klavnični proizvodi (22 %) ter mleko in mlečni izdelki (15 %).

Pri večini naložb gre za rekonstrukcije, dozidave in preureditve proizvodnje ter za nakup že dobro poznane in široko uporabljane strojne opreme. Od 539 izplačanih naložb je bilo 371 naložb, ki so bile namenjene vpeljavi novih proizvodov in/ali tehnologij. Glede na vrsto aktivnosti je bilo največji delež podprtih naložb na področju predelave/trženja (85 %).

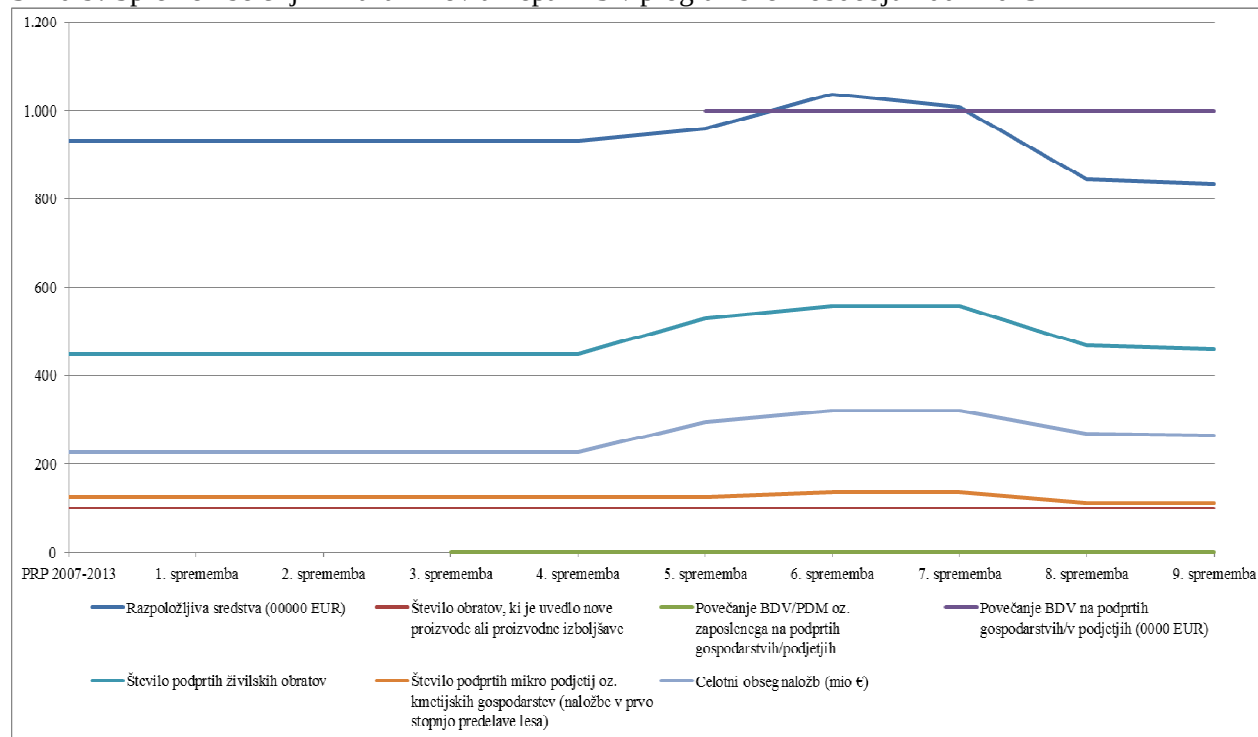
Glede na velikost podjetij je bilo največ sredstev namenjenih mikropodjetjem (31,7 mio € oz. 38,5 % sredstev ukrepa oz. 2,7 % vseh izplačanih sredstev programa), nato majhnim podjetjem (19,6 mio € oz. 23,8 % sredstev ukrepa oz. 1,7 % vseh izplačanih sredstev programa), sledijo srednje velika podjetja (18,4 mio € oz. 22,3 % sredstev ukrepa oz. 1,6 % vseh izplačanih sredstev programa). Najmanjši delež je bil namenjen velikim podjetjem (12,8 mio € oz. 15,5 % sredstev ukrepa oz. 1,1 % vseh izplačanih sredstev programa).

Skupno je bilo izplačanih 45 naložb, pri katerih so vlagatelji uveljavljali 5 % višji delež sofinanciranja za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, kjer se naložba nanaša na proizvodnjo, ki vključuje tudi proizvode, ki imajo certifikat ekološke pridelave.

Geografsko gledano, so največji delež izplačil pridobili upravičenci iz savinjske (16 % vlog ter 21 % izplačanih sredstev), podravske (16 % vlog ter 20 % izplačanih sredstev) in pomurske statistične regije (13 % vlog ter 15 % izplačanih sredstev).

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 123 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 9: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 123 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 predstavlja 460 podprtih podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 264,5 milijona €. Do konca leta 2015 je bilo

podprtih 539 vlog 411 vlagateljem (podjetjem in fizičnim osebam), kar predstavlja 89,3 % vrednosti zastavljenega cilja. Celotna vrednost podprtih naložb obsega 277,9 mio €, kar predstavlja 105 % raven zastavljenega cilja. Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 100. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 326 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 326 % raven doseganja cilja.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 112 podprtih mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev z naložbami v prvo stopnjo predelave lesa. Do konca leta 2015 je bilo v okviru ukrepa podprtih 120 mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 107 % ciljne vrednosti. Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 10.000.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.500 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 74.449.304 € oz. se je BDV/PDM povečala za 8.469 €.

Ukrep 125: Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

Za ta ukrep je na razpolago 16.625.340 € sredstev, od tega jih je 11.297.368 € namenjeno komasacijam in agromelioracijam ter 5.327.972 € namakalnim sistemom. Do konca leta 2015 so bila izplačana vsa razpoložljiva sredstva za ta ukrep. Preostanek že prevzetih obveznosti v programskem obdobju 2007-2013 se bo izplačal v okviru PRP 2014-2020.

Preglednica 16: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 125 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	88	81	26.711.373	65	15.953.644
V letu 2015	0	0	0	6	671.696
Kumulativno 31. 12. 2015	88	81	26.711.373	71	16.625.340

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za namen komasacij in agromelioracij je bilo v celotnem programskem obdobju objavljenih šest javnih razpisov. Skupno je bilo razpisanih 23,1 mio € sredstev. Znesek izplačanih sredstev do konca leta 2015 obsega 100 % razpoložljivih sredstev za ta namen oziroma aktivnost.

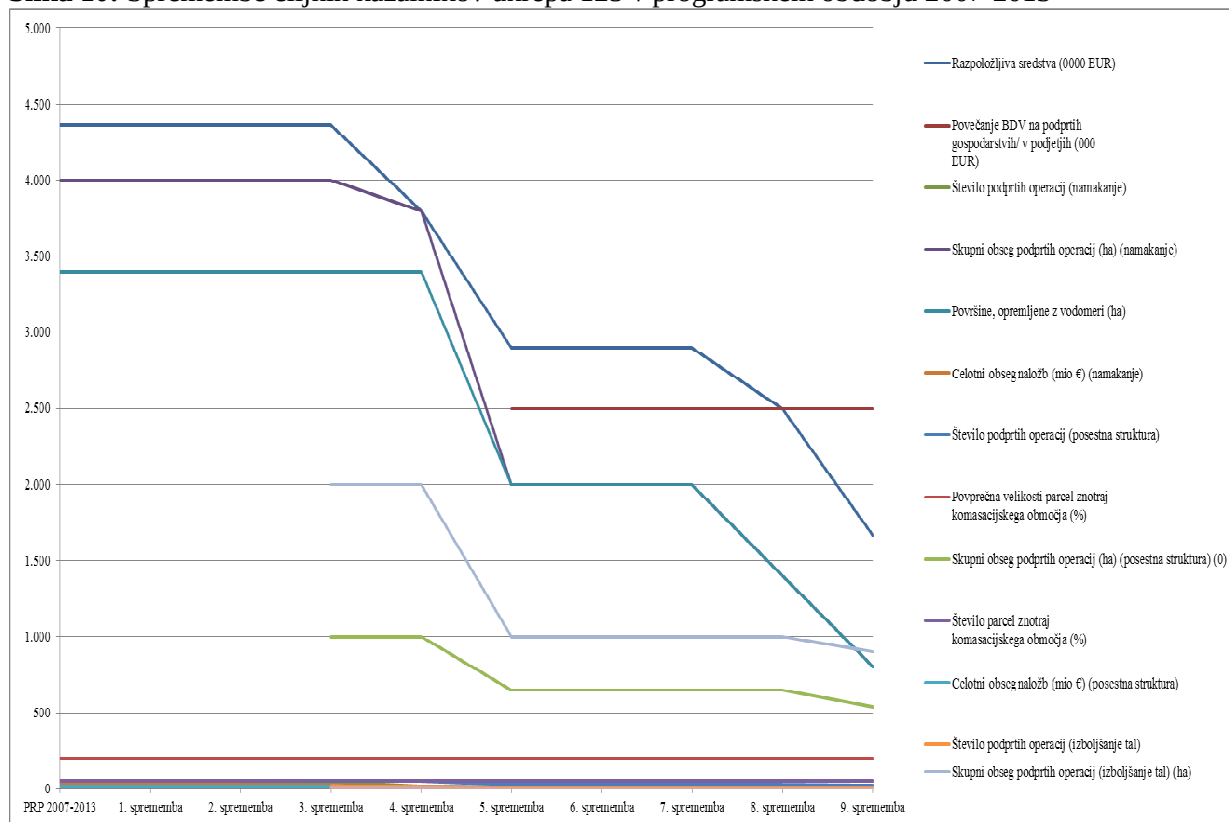
Za namen komasacij je bilo vlagateljem (29 občin) izplačanih 50 vlog, povprečna vrednost izplačila na vlogo je bila 193.609 € na vlogo. Skupno je bilo v komasacije vključenih 10.014 ha zemljišč, ki so bila pred postopkom komasacije razdeljena na 32.578 parcel. Po postopku komasacije se je število parcel v tem območju zmanjšalo na 17.449. Največ naložb je bilo podprtih v pomurski (16), podravski (14) in spodnjeposavski regiji (6).

Za namen agromelioracij na komasacijskih območjih je bilo vlagateljem (9 občin) izplačanih 14 vlog. Povprečna vrednost izplačila je bila 115.495 € na naložbo. Skupno je bilo v agromelioracije vključenih 2.992 ha zemljišč. Med regijami prevladuje podravska regija (8 izplačanih vlog).

Za namen namakanja so bili objavljeni štirje javni razpisi v skupni višini 34,5 mio € razpisanih sredstev. Skupaj je bilo podprtih 7 naložb, povprečno izplačilo na naložbo je bilo 761.139 €. Skupna velikost območij z izgradnjo velikih namakalnih sistemov in tehnološko posodobitvijo velikih namakalnih sistemov je bila 1.389 ha. Največ naložb je bilo podprtih v podravski (3 vloge ter 56 % izplačanih sredstev), sledita pa spodnjeposavska (2 vloge ter 30 % izplačanih sredstev) in savinjska (2 vloge ter 16 % izplačanih sredstev) statistična regija.

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 125 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 10: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 125 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 42 podprtih aktivnosti s skupnim obsegom naložb v višini 18,4 milijonov €. Do konca leta 2015 je bilo izplačanih 71 vlog, kar predstavlja 169 % raven doseganja cilja. Skupni obseg podprtih naložb je obsegal 27,0 mio EUR sredstev, kar predstavlja 146 % raven doseganja cilja. Na podprtih gospodarstvih naj bi se BDV povečala za 2.500.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 822.067 €.

Načrtovana ciljna vrednost je bila 25 podprtih operacij, v katerih naj bi se povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja povečala za 100 %, oziroma naj bi se število parcel znotraj komasacijskega območja prepolovilo. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 5.400 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 11,3 mio €. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 50 operacij (200 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 14,5 mio € (128 % ciljne vrednosti) in v obsegu 10.014 ha (185 % ciljne vrednosti). Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja se je povečala od 31 arov na 57 arov, kar predstavlja 87 % rast, število parcel znotraj komasacijskih območij pa se je zmanjšalo za 47 %. Za aktivnost izboljšanja lastnosti tal (agromelioracije) je načrtovana ciljna vrednost 13 podprtih operacij. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 900 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 1,8 mio €. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 14 operacij (108 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 2,8 mio € (155 % ciljne vrednosti) in v obsegu 2.992 ha (332 % ciljne vrednosti). Za aktivnosti namakanje in hidromelioracije so ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov štiri podprte operacije s skupno vrednostjo projektov v višini 5,3 mio € ter s 800 ha namakalnih površin, ki bi bile opremljene tudi z vodomerni. Do konca leta 2015 je bilo podprtih sedem operacij (175 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 9,7 mio € (183 % ciljne vrednosti) in v obsegu 1.389 ha (174 % ciljne vrednosti), opremljenih z vodomerni.

Ukrep 131: Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih

Gre za ukrep iz preteklega programskega obdobja PRP 2004-2006, kjer se izplačila obveznosti izvajajo še v tem programskem obdobju. V letu 2015 izplačevanje sredstev iz EKSRP ni potekalo. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 24.000 upravičencev do finančne podpore. V obdobju od 2007 do 2015 je bilo za ta ukrep skupno 24.437 upravičencem izplačano 41.814.413 € sredstev.

Ukrep 132: Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 132 namenjenih 559.714 € sredstev. Skupno sta bila objavljena dva javna razpisa v skupni višini 6,4 mio € razpisanih sredstev. Drugi javni razpis je bil zaprt v maju 2015. Na oba razpisa je prispelo 1.463 vlog, od katerih jih je bilo podprtih 1.250. Do konca leta 2015 so bila izplačana vsa razpoložljiva sredstva za ta ukrep.

Preglednica 17: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 132 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	1.138	916	423.658	916	422.444
V letu 2015	325	334	139.996	334	137.021
Kumulativno 31. 12. 2015	1.463	1.250	563.654	1.250	559.465

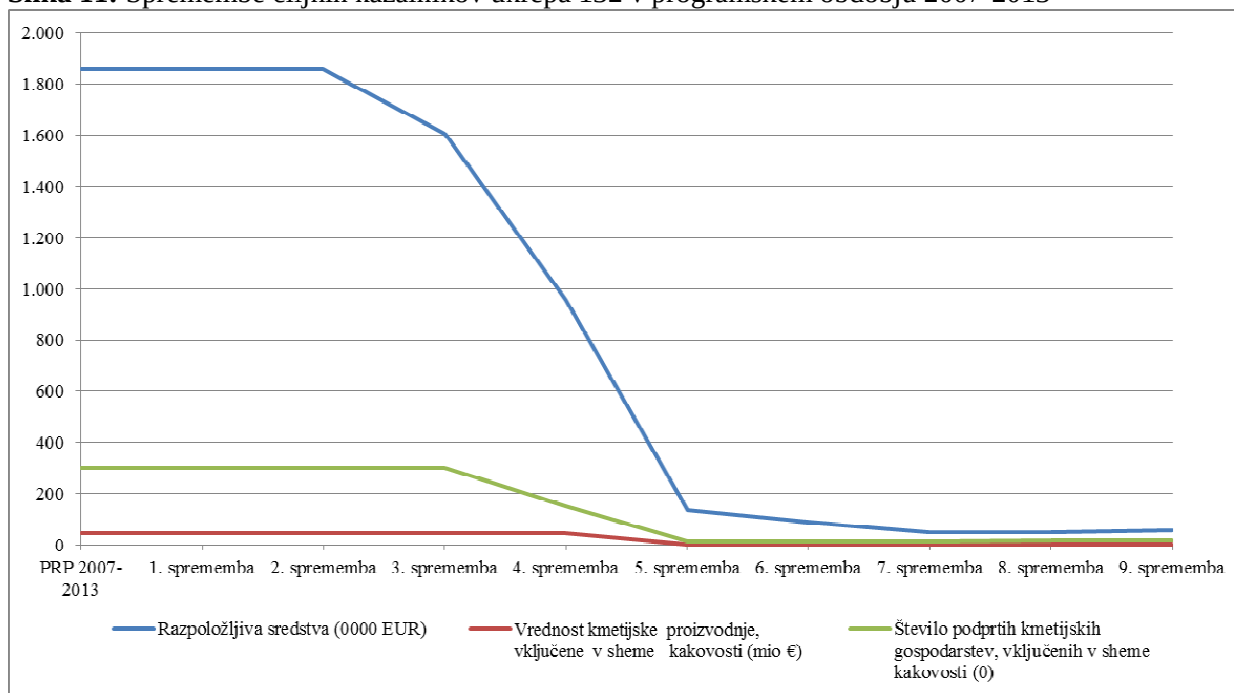
Vir: MKGP in ARSKTRP

Povprečno izplačilo na vlogo je bilo 448 €. Največ vlog je bilo podprtih za kmetijska gospodarstva, ki so vključena v shemo z ekološko pridelavo in/ali predelavo (66 % izplačanih vlog) in v shemo z zaščiteno označbo porekla oziroma geografskim poreklom (21 % izplačanih vlog). Geografsko gledano so največji delež izplačil pridobili upravičenci iz obalno-kraške (27 % vlog ter 25 % izplačanih sredstev), savinjske (18 % vlog ter 16 % izplačanih sredstev) in podravske statistične regije (13 % vlog ter 12 % izplačanih sredstev).

Glede na vrsto proizvoda, s katerim so kmetijska gospodarstva vključena v sheme kakovosti, je največ podprtih kmetijskih gospodarstev s proizvodnjo olj in maščob (24 % vlog), sledijo sveže meso in drobovina (16 %) ter sadje (13 %).

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 132 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 11: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 132 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 160 podprtih kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 473 kmetijskih gospodarstev, ki so vključena v sheme kakovosti. Ciljna vrednost je tako dosežena 296 %. Ciljna vrednost za vrednost kmetijske proizvodnje, vključene v sheme kakovosti, je 1 mio €. Podatki za leto 2015 kažejo, da je vrednost kmetijske proizvodnje obsegala 5,9 mio €.

Ukrep 133: Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 133 namenjenih 10.179.191 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 116 %, izplačanih pa 97 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 18: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 133 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	108	68	11.385.578	57	7.482.619
V letu 2015	0	2	414.914	9	2.393.206
Kumulativno 31. 12. 2015	108	70	11.800.492	66	9.875.825

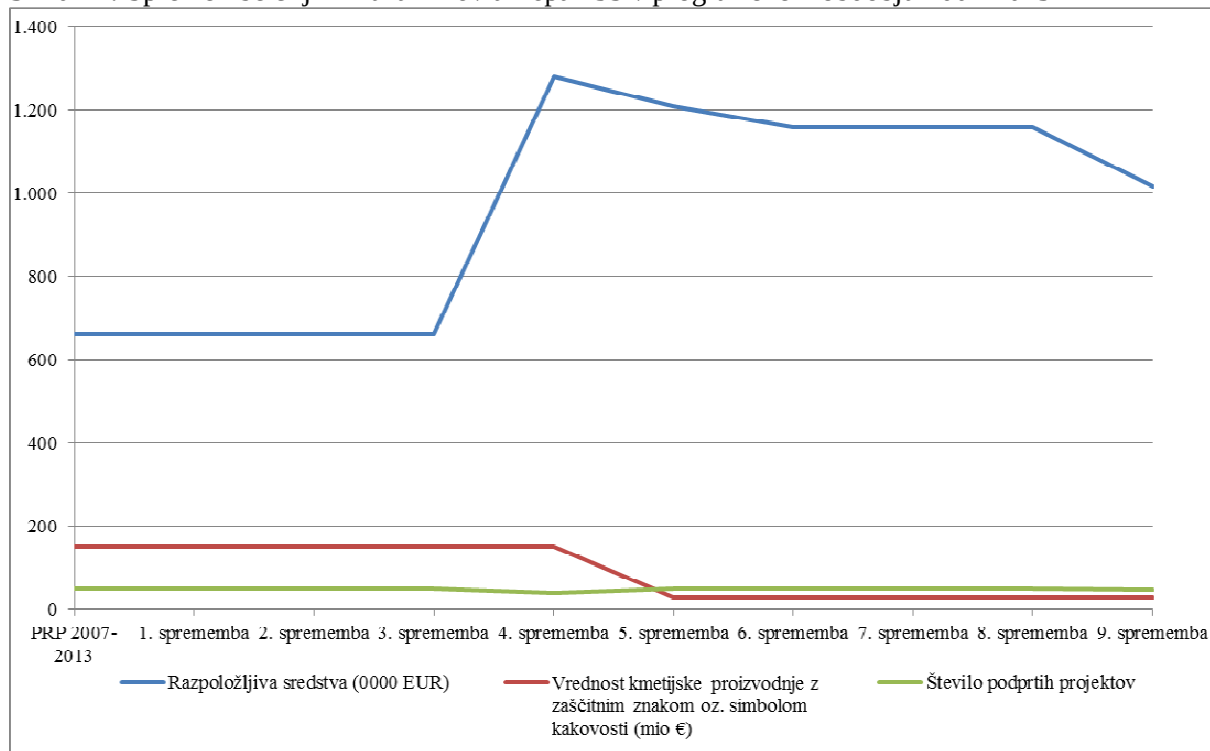
Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo objavljenih pet javnih razpisov, in sicer vsi v predhodnih letih. Skupno je bilo razpisanih 15 mio € sredstev. Skupaj je bilo podprtih 66 projektov, ki jih je vložilo 35 skupin proizvajalcev. Glede na status vlagatelja je bilo največ vlog izplačanih zadrugam (44 %), sledijo gospodarske družbe (26 %) in društva (17 %). Glede na shemo kakovosti, v katero so vključene skupine proizvajalcev, je bilo največ izplačanih vlog s področja vin z označbo porekla, za te vloge pa je bilo namenjenih tudi največ izplačanih sredstev (33 % vlog in 27 % sredstev). Sledijo integrirana pridelava (23 % vlog in 28 % sredstev) ter zaščitena

geografska označba (12 % vlog in 12 % sredstev). Glede na kategorijo produkta so največji delež vlog in izplačanih sredstev dobile skupine proizvajalcev za vino (33 % vlog in 27 % sredstev) ter za sadje, zelenjavo in žita (24 % vlog in 30 % sredstev). Geografsko gledano so največji delež izplačil pridobili upravičenci iz pomurske (24 % vlog ter 28 % izplačanih sredstev) in podravske statistične regije (17 % vlog ter 16 % izplačanih sredstev).

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 133 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 12: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 133 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 47 podprtih projektov. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 66 projektov, kar predstavlja 140 % ciljne vrednosti. Ciljna vrednost za letno tržno proizvodnjo v okviru priznane oznake kakovosti, je 30 mio €. Podatki za leto 2015 kažejo, da je bil prihodek od prodaje kmetijskih proizvodov pri podprtih skupinah proizvajalcev, ki so vključene v aktivnosti informiranja in pospeševanja prodaje, 29,8 mio €.

Ukrep 142: Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 142 namenjenih 642.800 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 119 %, izplačanih pa 99,3 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

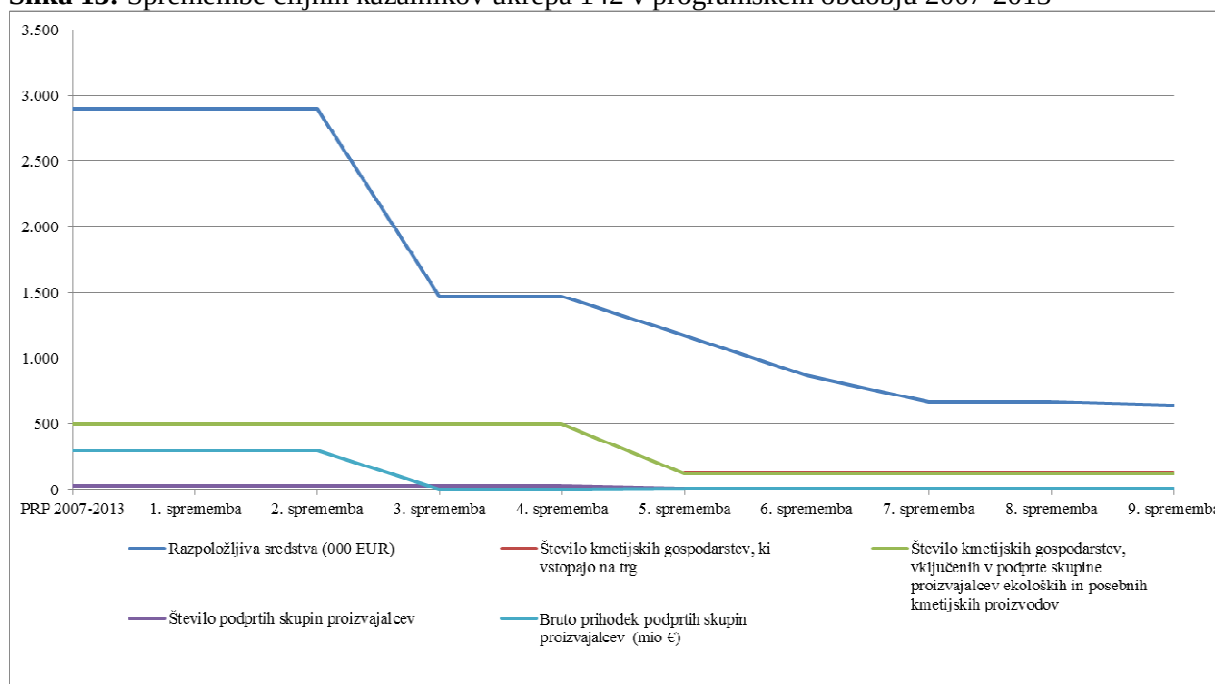
Preglednica 19: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 142 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	31	23	749.028	23	627.432
V letu 2015	0	1	15.367	1	10.618
Kumulativno 31. 12. 2015	31	24	764.395	24	638.050

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, in sicer vsi v predhodnih letih. Skupno je bilo razpisanih 3,8 mio € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je največ podprtih vlog (13) prispelo iz osrednjeslovenske regije, pet iz obalno kraške, tri iz savinjske, dve iz zasavske ter ena iz gorenjske statistične regije. Podprtih je bilo 24 vlog za 10 skupin proizvajalcev. Glede na status vlagatelja je bilo največ vlog izplačanih društvom (14) in gospodarsko interesnim združenjem-GIZ (6). Povprečna vrednost izplačanih sredstev na vlogo je bila 26.555 €. 14 podprtih vlog se nanaša na skupine proizvajalcev s področja ekološke pridelave in predelave, šest na skupine proizvajalcev zaščitene oznake porekla oziroma geografskega porekla ter štiri na skupine proizvajalcev z zaščiteno geografsko označbo. Glede na kategorijo proizvoda so devet izplačanih vlog prejele skupine proizvajalcev s področja izdelkov iz mesa, šest z mešanimi kategorijami, štiri za olja, tri za mleko ter dve za sadje.

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 142 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 13: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 142 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 10 podprtih skupin proizvajalcev s skupnim obsegom bruto prihodka v višini 9 milijona €. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 10 skupin proizvajalcev, kar predstavlja 100 % raven doseganja cilja. Skupni obseg bruto prihodka podprtih skupin proizvajalcev znaša 12,46 milijona €, kar predstavlja 138 % zastavljenega cilja. Ciljna vrednost za število kmetijskih gospodarstev, ki vstopajo na trg, je 130. Podatki za leto 2015 kažejo, da je bilo z izvajanjem ukrepa podprtih 150

tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev v skupinah proizvajalcev, kar predstavlja 115 % raven doseganja cilja.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je bila 120 kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitene kmetijskih proizvodov. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 177 kmetijskih gospodarstev. Ciljna vrednost je bila tako dosežena (148 % zastavljenega cilja).

2.3.2 Ukrepi 2. osi

V okviru ukrepov 2. osi se izvajajo aktivnosti, ki pripomorejo k obdelanemu podežlju in s prilagoditvijo tehnologij prispevajo k zmanjševanju negativnega vpliva kmetijstva na vode, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007-2013. Za Slovenijo je značilna visoka stopnja ohranjenosti biotske raznovrstnosti, pestrosti in obsega habitatov ter krajinskih posebnosti, ki jih želimo ohraniti tudi v bodoče. To je v največji meri mogoče doseči prav z uporabo okolju prijaznih kmetijskih praks in ohranjanjem kmetijske dejavnosti na območjih, kjer obstaja nevarnost opuščanja in zaraščanja kmetijskih površin. Kot prioriteto se šteje ohranjanje kmetijskih zemljišč v rabi, posebno na območjih, ki so za intenzivno kmetovanje neprimerna, in kjer je potrebno s pomočjo izravnalnih plačil kmetom zagotavljati ustrezno izravnavo dodatnih stroškov pridelave in izgube dohodka ter preprečevati marginalizacijo teh območij. Druga prioriteta usmeritev te osi pa je nadaljevanje usmerjanja kmetovalcev v sonaravne načine kmetovanja, ki so naravi prijazni in dolgoročno ugodno vplivajo na okoljske danosti, in jih je Slovenija pričela izvajati že v predpristopnem obdobju.

Ukrepi 2. osi prispevajo k varovanju in izboljšanju stanja okolja (tal, vode in zraka), ohranjanju biotske raznovrstnosti in kulturne krajine ter s tem neposredno prispevajo tudi k doseganju ciljev na območjih Natura 2000 in območjih visoke naravne vrednosti, ki so za ohranjanje biotske raznovrstnosti posebnega pomena.

Sredstva v okviru teh ukrepov se namenjajo za financiranje:

- izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- kmetijsko okoljskih ukrepov (ukrepi SKOP) iz PRP 2004-2006 do leta 2010,
- kmetijsko okoljskih plačil z 24 kmetijsko okoljskimi podukrepi (podukrepi KOP) in
- pozitivno rešenih pritožb za te namene.

Ukrep 211: Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih

Za ukrep 211 je v celotnem programskem obdobju PRP 2007-2013 namenjenih 271.971.562 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 38.393 kmetijskih gospodarstev in sicer za 274.623 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,1 ha na zahtevke. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 37.685 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 271.217 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bila za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2015 je bilo na ukrepu izplačanih 271.966.334 € sredstev, kar predstavlja 100 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 33.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 226.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke

37.685 kmetijskih gospodarstev (141 % ciljne vrednosti) v skupnem fizičnem obsegu 271.217 ha (120 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ukrep 212: Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja

Za ukrep 212 je v celotnem programskem obdobju PRP 2007-2013 namenjenih 79.346.965 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 15.192 kmetijskih gospodarstev in sicer za 106.997 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,0 ha na zahtevke. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 14.763 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 106.173 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bilo za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2015 je bilo na ukrepu izplačano 79.346.965 € sredstev, kar predstavlja 100 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 11.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 74.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke skupno 14.763 kmetijskih gospodarstev (134 % ciljne vrednosti) v skupnem obsegu 106.173 ha (143 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, je 84.000 ha. Do konca leta 2015 je bilo takih površin 99.253 ha oz. 118 % predvidenega cilja.

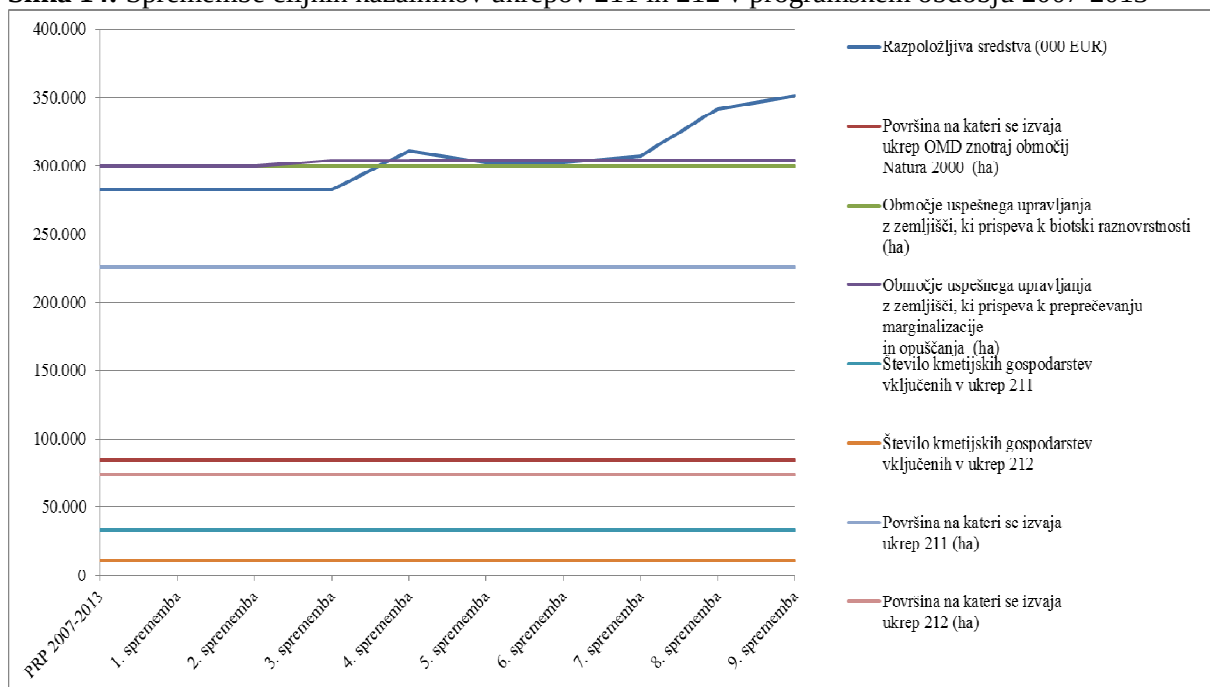
Preračun izplačanih sredstev na podprta kmetijska gospodarstva in ha v tem obdobju pokaže, da je v povprečju 1 kmetijsko gospodarstvo prejelo 6.698 € podpore iz naslova tega ukrepa, plačilo na 1 ha podprte površine pa je bilo 931 €. Znotraj celotnega ukrepa OMD se je 71,9 % vseh podprtih kmetijskih gospodarstev in enak delež površin nahajalo v gorskem območju.

Preglednica 20: Območja z omejenimi možnostmi (gospodarstva, ki prejemajo kompenzacijska plačila po prevladujoči vrsti območij z omejenimi možnostmi) - število podprtih kmetijskih gospodarstev, podprte površine ter izplačana sredstva kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31. 12. 2015

Vrsta območja	Število gospodarstev, ki so prejela podporo	Število hektarov, za katere se prejemajo kompenzacijska plačila (v ha)	Javna poraba_1.1.2007-31.12.2015 (v 000 €)	Povprečni znesek plačil (€)	
				na gospodarstvo	na ha
Gorska območja	37.685	271.217	271.966	7.217	1003
Druga območja z omejenimi dejavniki	2.854	18.086	19.905	6.974	1101
Območja z omejenimi možnostmi	11.909	88.087	59.442	4.991	675
SKUPAJ	52.448	377.390	351.313	6.698	931
Od tega območja Natura 2000	20.390	99.253	88.640	4.347	893

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepov 211 in 212 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 14: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepov 211 in 212 v programskem obdobju 2007-2013

Ukrep 214: Kmetijska okoljska plačila

V okviru ukrepa 214 Kmetijsko okoljska plačila sta se od začetka izvajanja PRP 2007-2013 izvajali dve shemi kmetijsko okoljskih plačil:

- ukrepi SKOP iz PRP 2004 - 2006
- podukrepi KOP iz PRP 2007-2013.

Obveznosti za ukrepe SKOP iz programskega obdobja 2004-2006 so se zaključile z letom 2010 in se niso podaljševale. Za upravičence, ki so v podukrepe KOP iz PRP 2007-2013 vstopili v letu 2007, so se petletne obveznosti zaključile z letom 2011. Upravičenci, ki so leta 2012 podaljšali obveznost izvajanja podukrepov KOP za dve leti, in tisti, ki jim je ta obveznost potekla z letom 2013, so lahko v sklopu vlaganj zahtevkov za leto 2014 svojo celotno obveznost podaljšali še za eno leto. V letu 2014 je bilo mogoče na novo vstopiti v 10 podukrepov KOP. Prevzete obveznosti v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila v letu 2014 so se prenesle v novo programsko obdobje PRP 2014-2020, zato v tem letnem poročilu niso upoštevane.

Za ukrep 214 je v celotnem programskem obdobju PRP 2007-2013 namenjenih 274.536.014 € sredstev. V okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila je zahtevke vložilo 27.797 kmetijskih gospodarstev, in sicer za 424.946 ha kmetijskih zemljišč. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo 27.653 kmetijskih gospodarstev za 415.992 ha zemljišč. Ker so kmetijska gospodarstva na istem zemljišču izvajala več (pod)ukrepov (S)KOP, je bilo dejansko podprtih 275.259 ha (fizičnih) zemljišč. Kmetijska gospodarstva z odobrenimi in izplačanimi zahtevki so izvajala skupaj 61.205 obveznosti (ukrepov SKOP in podukrepov KOP), kar pomeni, da je vsako kmetijsko gospodarstvo izvajalo v povprečju 2,2 (pod)ukrepa. V celotnem programskem obdobju je bilo na ukrepu 214 izplačanih 274.549.309 € sredstev, kar predstavlja 100 % razpoložljivih sredstev za ukrep. V (pod)ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.657 kmetijskih gospodarstev z 21.849 živalmi oziroma 8.274 GVŽ.

Če razdelimo izvajanje ukrepa 214 na obe shemi, SKOP in KOP, podatki kažejo, da je bilo za shemo SKOP kumulativno v celotnem obdobju PRP 2007-2013 sklenjenih 14.991 pogodb z

vključenimi 75.736 ha kmetijskih površin. Kumulativno pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost vsaj v en ukrep. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več ukrepov, je dejansko število vključenih kmetijskih gospodarstev 7.414 z vključenimi 45.863 ha fizičnih površin. V ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 351 kmetijskih gospodarstev s 1.762 živalmi oziroma 1.110 GVŽ. V povprečju so vključena kmetijska gospodarstva izvajala dva ukrepa SKOP. Pri kumulativnih podatkih za ukrepe SKOP je potrebno upoštevati, da v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila v letu 2014 zahtevkov za ukrepe SKOP ni bilo več, potekala so samo še izplačila upravičencem iz naslova pozitivno rešenih pritožb za SKOP ter vračila s strani upravičencev.

Preglednica 21: Pregled vključenih kmetijskih gospodarstev, vključenih površin ter izplačanih sredstev po ukrepih SKOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31. 12. 2015

UKREPI SKOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	276	3.767	1.042.600,17
Zmanjševanje erozije sadjarstvu in vinogradništvu	206	161	47.702,59
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.040	5.474	534.012,27
Košnja grbinastih travnikov	2	2	282,12
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	116	288	58.102,05
Integrirano poljedelstvo	115	1.172	329.947,06
Integrirano sadjarstvo	175	372	175.079,45
Integrirano vinogradništvo	235	441	240.505,81
Integrirano vrtnarstvo	68	199	85.349,20
Ohranjanje kolobarja	198	1.135	212.396,59
Ohranjanje obdelane in poseljene krajine na zavarovanih območjih	2.500	16.385	258.616,37
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	351		150.659,40
Planinska paša brez pastirja	13	305	20.024,91
Planinska paša s pastirjem	54	2.105	168.162,38
Sonaravna reja domačih živali	4.692	32.056	3.243.171,68
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	2.379	5.385	1.085.083,63
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	1.160	1.833	554.251,25
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	338	404	57.642,41
Travniški sadovnjaki	259	240	52.345,44
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	94	264	90.409,57
Ozelenitev njivskih površin	490	2.427	633.187,75
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	230	1.321	42.597,16
Skupna vsota	14.991	75.736	9.082.129,26

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za shemo KOP je bilo kumulativno v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 sklenjenih 46.214 pogodb z vključenimi 340.254 ha kmetijskih površin. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več podukrepov, dejansko število znaša 20.239 vključenih kmetijskih gospodarstev z vključenimi 229.396 ha fizičnih površin. V podukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.306 kmetijskih gospodarstev s 20.087 živalmi oziroma 7.164

GVŽ. V primeru sheme KOP so vključena kmetijska gospodarstva v povprečju izvajala 2,3 podukrepa.

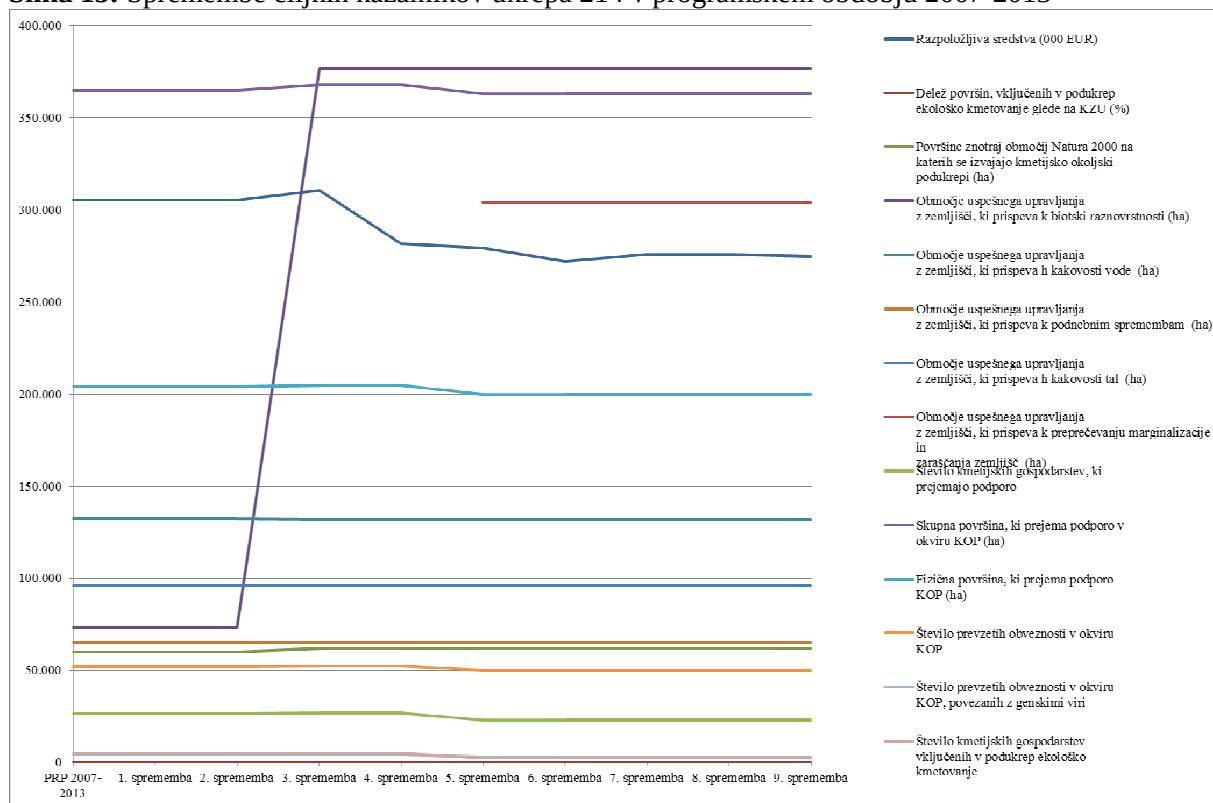
Preglednica 22: Pregled števila podprtih kmetijskih gospodarstev, podprtih površin ter izplačanih sredstev po podukrepih KOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31.12. 2015

PODUKREPI KOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	2.317	31.734	43.185.522,65
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	24	553	274.020,98
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.575	10.392	2.255.257,33
Košnja grbinastih travnikov	31	30	20.176,47
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	247	881	368.067,48
Integrirano poljedelstvo	1.829	49.277	49.990.007,13
Integrirano sadjarstvo	852	3.741	6.455.051,57
Integrirano vinogradništvo	2.317	9.677	18.833.676,76
Integrirano vrtnarstvo	323	1.158	969.996,81
Ohranjanje kolobarja	2.222	21.347	10.944.005,35
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	124	371	140.272,66
Neprezimni posevki	239	1.493	138.101,45
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	1.306		3.284.735,18
Preusmeritev v ekološko kmetovanje	1.372	8.343	5.119.725,99
Planinska paša brez pastirja	17	597	183.538,96
Planinska paša s pastirjem	112	5.003	1.876.791,12
Sonaravna reja domačih živali	9.784	82.613	39.302.639,73
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	6.392	16.460	7.382.417,11
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	5.112	6.787	4.465.848,95
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	2.162	6.616	2.882.119,36
Ohranjanje steljnikov	28	53	38.761,04
Strmi vinogradi z nagibom 30-40 %	721	1.564	1.551.991,52
Strmi vinogradi z nagibom nad 40 %	289	411	979.836,09
Travniški sadovnjaki	845	782	357.051,20
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na območjih Natura 2000	46	425	164.452,26
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	269	867	167.760,47
Ozelenitev njivskih površin	5.017	70.026	62.830.571,17
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	642	9.053	1.304.441,60
Skupna vsota	46.214	340.254	265.466.838,39

Vir: MKGP in ARSKTRP

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 214 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 15: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 214 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana vrednost izvajanja podukrepov KOP v programskem obdobju 2007-2013 je 23.000 vključenih kmetijskih gospodarstev s skupno vključenimi 363.000 ha zemljišč oziroma 200.000 ha tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Skupno je bilo vključenih 20.239 kmetijskih gospodarstev (88 % ciljne vrednosti), in sicer za 340.254 ha zemljišč (94 % ciljne vrednosti), oziroma 229.396 ha (115 % ciljne vrednosti) tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Skupno naj bi bilo sklenjenih 50.000 pogodb. Do konca leta 2015 je bilo sklenjenih 46.214 pogodb, kar predstavlja 92 % ciljne vrednosti.

Za izvajanje podukrepov, povezanih z ohranjanjem genetskih virov, je ciljna vrednost sklenjenih 3.300 pogodb, do konca leta 2015 pa je bilo sklenjenih 3.468 pogodb, kar predstavlja 105 % ciljne vrednosti. V skladu z zastavljenimi cilji dodatnih nacionalnih kazalnikov naj bi bilo v podukrep ekološko kmetovanje vključenih 2.500 kmetijskih gospodarstev in 7,5 % površin KZU. Do konca leta 2015 je bilo v shemo KOP vključenih 3.689 ekoloških kmetijskih gospodarstev (skupaj z upoštevanjem novega podukrepa: Preusmeritev v ekološko kmetovanje) in 8,2 % površin KZU, kar predstavlja 148 % ciljne vrednosti glede števila kmetijskih gospodarstev in 111 % raven glede deleža. Ciljna vrednost kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi, je 62.000 ha. Do konca leta 2015 je bilo takih površin 64.503 ha oz. 104 % predvidenega cilja.

Glede obsega območij uspešnega upravljanja zemljišč, ki prispevajo k posameznim kategorijam teh območij, je bilo na začetku programskega obdobja ocenjeno, da naj bi bilo podprtih 376.600 ha površin, ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, 132.200 ha k izboljšanju stanja kakovosti vode, 65.000 ha k blaženju podnebnim spremembam, 96.000 ha k izboljšanju kakovosti tal ter 304.000 ha k preprečevanju marginalizacije in zaraščanja zemljišč. Obseg dejansko podprtih površin je podan v preglednici 7.

2.3.3 Ukrepi 3. osi

Cilj ukrepov in aktivnosti te osi je s podporami spodbuditi zaposlovanje in ustvarjanje novih delovnih mest v nekmetijskih in s kmetijstvom povezanih dejavnostih na podeželju. S podporami v urejanje podeželskih naselij in njihove kulturne dediščine pa izboljšati življenjske pogoje ter tako prispevati k privlačnosti podeželskega okolja kot prostora za bivanje in potenciala za razvoj drugih dejavnosti.

V okviru 3. osi so bile glavne aktivnosti v letu 2015 vezane na pregled in izplačevanje zahtevkov za zaključene naložbe.

Ukrep 311: Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 311 namenjenih 29.190.162 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 111 %, izplačanih pa 97,5 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 23: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 311 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	712	335	32.928.971	261	22.978.326
V letu 2015	0	-5	-624.097	54	5.475.317
Kumulativno 31. 12. 2015	712	330	32.304.874	315	28.453.643

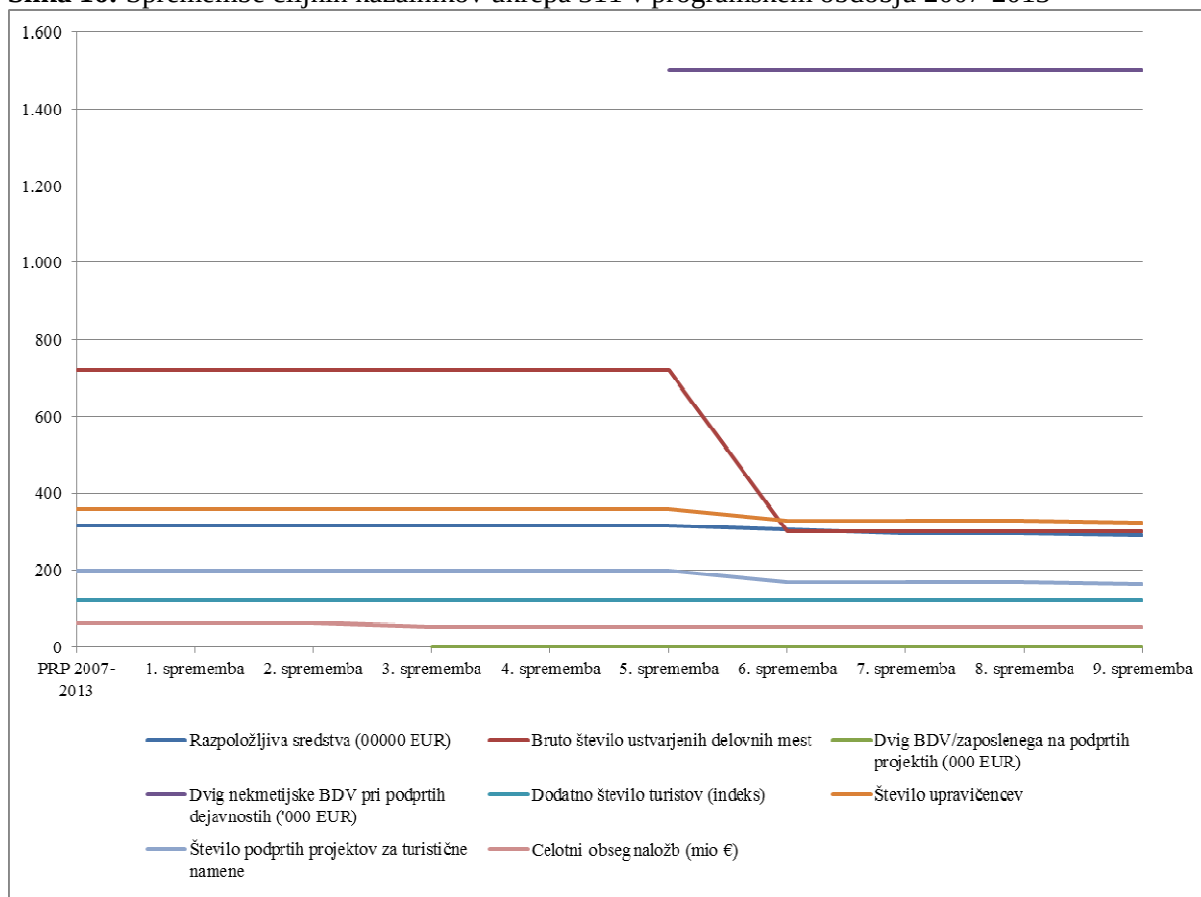
Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo objavljenih sedem javnih razpisov, skupno je bilo razpisanih 67,5 mio € sredstev. Na razpise je prispelo 712 vlog. Skupaj je bilo podprtih 315 vlog, povprečno izplačilo na vlogo je bilo 90.329 €. Skupna vrednost naložb znaša 68.610.021 €, kar povprečno pomeni 217.810 € na projekt.

Glede na vrsto naložbe je bilo največ izplačanih sredstev za naložbe v turizem in gostinsko dejavnost na kmetijah (59 %) ter v rabo obnovljivih virov energije (25 %), kjer je bil največji delež sredstev namenjen izgradnji in postavitvi sončnih elektrarn (64 %) ter naložbam v povezavi z lesno biomaso (26 %). Glede na status vlagatelja so prevladovali fizične osebe z registrirano dopolnilno dejavnostjo na kmetiji (66 %), sledijo fizične osebe samostojni podjetniki (26 %) ter gospodarske družbe (8 %). Povprečna starost vlagatelja fizične osebe je bila 42 let. Z vidika statističnih regij so največji delež izplačil pridobili upravičenci iz savinjske (16 % vlog ter 17 % izplačanih sredstev) in goriške (12 % vlog ter 14 % izplačanih sredstev) statistične regije.

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 311 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 16: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 311 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je bila 325 upravičencev s skupnim obsegom naložb v višini 50,9 mio €. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 315 vlog 300 upravičencem, kar predstavlja 92 % raven doseganja cilja. Skupna vrednost podprtih naložb je obsegala 68,6 mio € sredstev, kar predstavlja 135 % raven doseganja cilja. Ciljna vrednost za število na novo ustvarjenih delovnih mest preko podprtih naložb je bila 300. Podatki iz prejetih poročil upravičencev kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 146 novih delovnih mest. Preko podprtih dejavnosti naj bi se BDV povečala za 1.500.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik je predvideval povečanje BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 3.066.191 € oz. se je BDV/zaposlenega povečala za 2.035 €. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je bila 165 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2015 pa je bilo podprtih 163 projektov v turizmu, kar predstavlja 99 % ciljne vrednosti. Ukrep naj bi preko naložb v turizmu na kmetijah posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov iz prejetih poročil je bilo pri podprtih naložbah v turizmu izračunan indeks 165, kar pomeni, da je predviden cilj presežen.

Ukrep 312: Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 312 namenjenih 48.309.868 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 107 %, izplačanih pa 99,3 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 24: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 312 na dan 31. 12. 2015

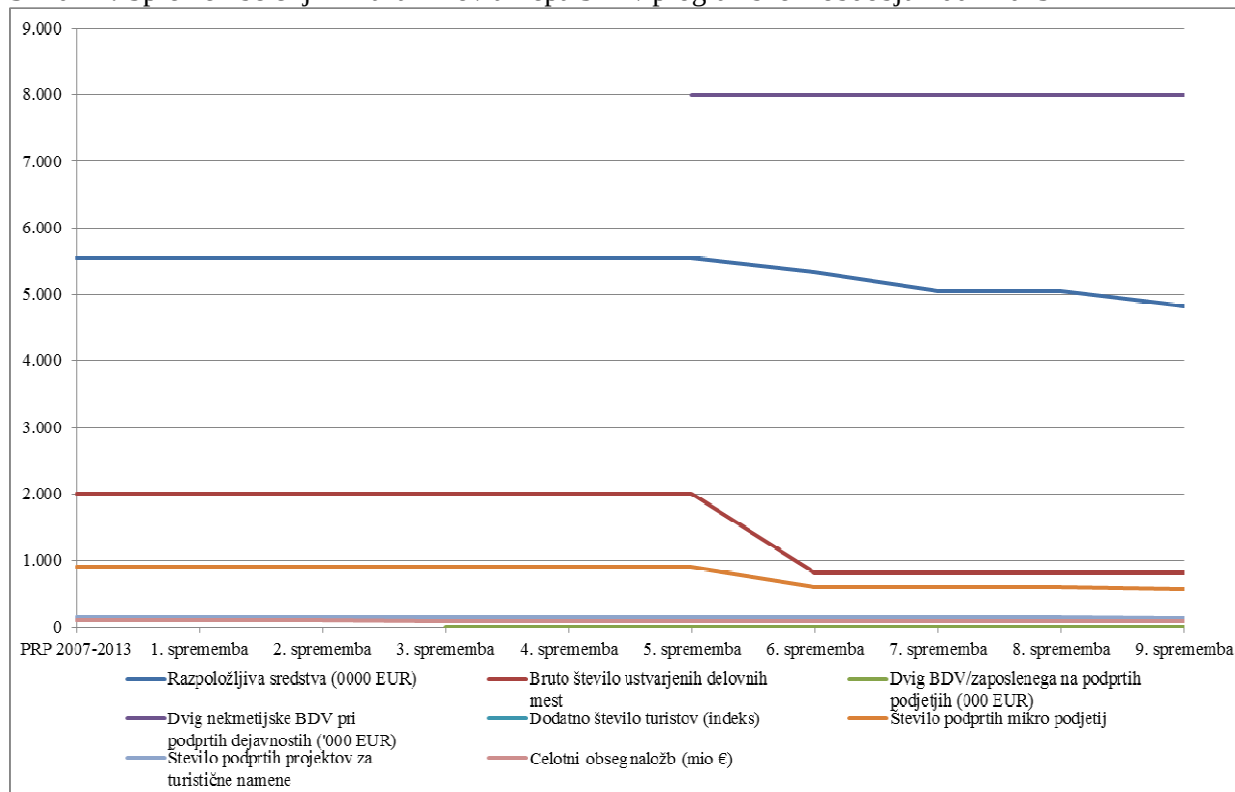
	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	1.232	479	52.761.834	428	44.311.631
V letu 2015	0	-5	-1.178.427	26	3.640.922
Kumulativno 31. 12. 2015	1.232	474	51.583.407	454	47.952.553

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo objavljenih šest razpisov. Skupno je bilo razpisanih 82 mio € sredstev. Na javne razpise je prispelo 1.232 vlog, od katerih jih je bilo podprtih 454. Prevladujočo razliko med prispelimi in podprtimi vlogami predstavljajo vloge, ki so bile zavrnjene zaradi porabe razpisanih sredstev (36 %) ter neustrezne vloge (33 %). V povprečju je bilo na vlogo izplačanih 105.622 € sredstev. Skupna vrednost podprtih naložb obsega 112.133.125 €, kar v povprečju pomeni 246.989 € na projekt. Glede na status vlagatelja so prevladovalе gospodarske družbe (53 %) in fizične osebe samostojni podjetniki (46 %).

Glede na področje naložbe je bilo največ izplačanih sredstev namenjenih vlagateljem, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kovinskih izdelkov (23 %), z gostinstvom in turizmom (21 %), proizvodnjo pohištva (16 %) ter obdelavo in predelavo lesa (9 %). Glede na vrsto naložbe je bilo največ podprtih projektov vezanih na nakup strojev in opreme (67 %) ter gradnjo in obnovo objektov (23 %). Z vidika statističnih regij so največji delež izplačil so pridobili upravičenci iz savinjske (17 % vlog ter 17 % izplačanih sredstev) in jugovzhodne (12 % vlog ter 12 % izplačanih sredstev) statistične regije.

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 312 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 17: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 312 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je bila 570 podprtih mikro podjetij. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 454 vlog za 425 podprtih podjetij, kar predstavlja 75 % raven doseganja cilja.

Ciljna vrednost za število na novo ustvarjenih delovnih mest preko podprtih naložb je bila 820 delovnih mest. Podatki iz prejetih poročil upravičencev kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 757 novih delovnih mest. Preko podprtih dejavnosti naj bi se BDV povečala za 8.000.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev. Podatki kažejo, da se je BDV povečala za 24.210.939 € oz. se je BDV/zaposlenega povečala za 2.391 €.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je bila 140 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2015 pa je bilo podprtih 76 turističnih projektov, kar predstavlja 54 % ciljne vrednosti.

Celotni obseg naložb na tem ukrepu naj bi obsegal 86,6 mio €. Podatki do konca leta 2015 kažejo, da skupna vrednost podprtih investicij obsega 112,1 mio €, kar predstavlja 129 % raven doseganja cilja.

Ukrep naj bi preko naložb v gostinske nastanitvene dejavnosti posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov iz prejetih poročil je bilo pri podprtih naložbah v gostinstvo in turizem izračunan indeks 190, kar pomeni, da je predviden cilj že presežen.

Ukrep 321: Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo

Ukrep je bil na podlagi pridobitve dodatnih sredstev iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva uveden s tretjo spremembo PRP 2007-2013 decembra leta 2009. Podpora je namenjena naložbam v gradnjo širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v lokalnih skupnostih na območju belih lis.

Za ukrep 321 je bilo v okviru PRP 2007-2013 prvotno na razpolago 4.268.889 € sredstev, ki pa so se z osmo spremembo programa zaradi neporabe sredstev znižala na 3.312.733 €. Neporabljena sredstva tega ukrepa so se prerazporedila na izvajanje ukrepa 121 za namen podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva.

V okviru tega ukrepa je bil objavljen en javni razpis, na katerega je prispelo šest vlog, od katerih so bile tri odobrene, dve zavrženi, v enem primeru pa je vlagatelj naknadno po izdaji odločbe odstopil. Za odobrene vloge je bilo dodeljenih 114 %, izplačanih pa vsa razpoložljiva sredstva za ta ukrep.

Preglednica 25: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 321 na dan 31. 12. 2015

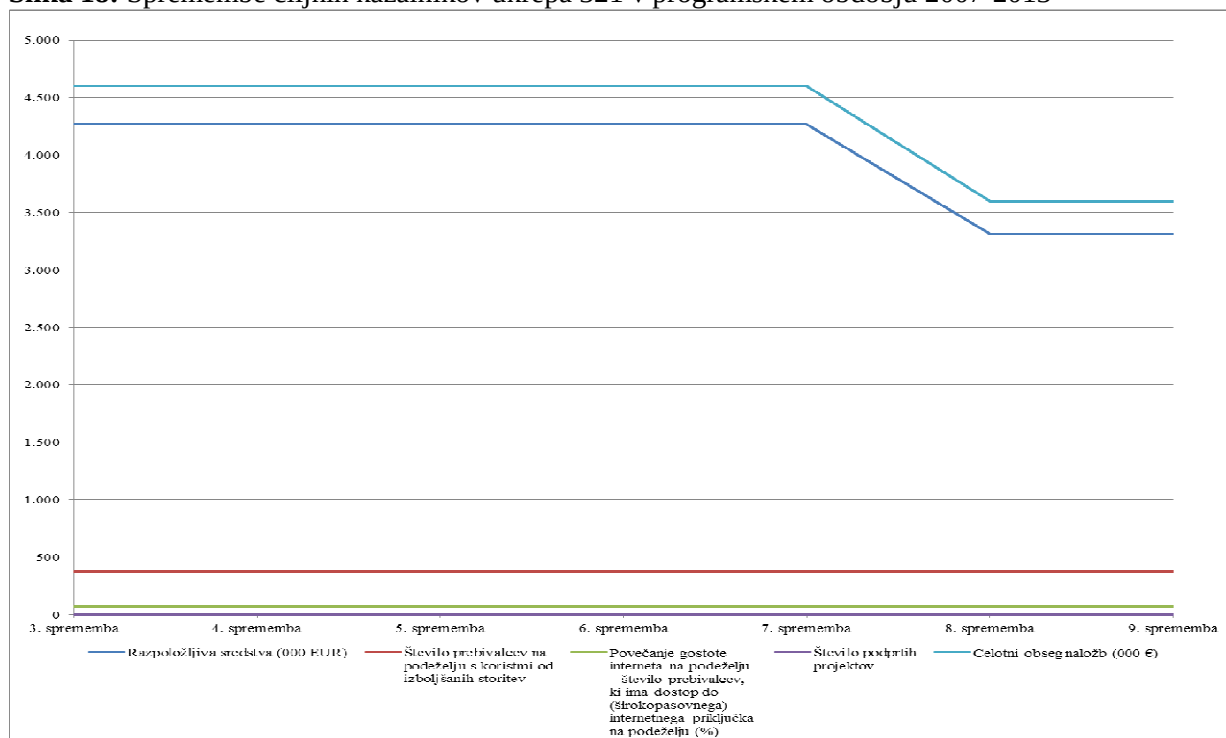
	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	6	3	3.775.373	3	3.312.734
V letu 2015	0	0	0	0	0
Kumulativno 31. 12. 2015	6	3	3.775.373	3	3.312.734

Vir: MKGP in ARSKTRP

Ukrep 321 ima strogo omejen tako naložbeni (širokopasovni internet) kot tudi regionalni (Pomurje) okvir. Podprti so bili trije projekti vzpostavitve širokopasovne infrastrukture iz treh občin iz pomurske statistične regije, povprečno izplačilo na vlogo je bilo 1.104.245 €.

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 321 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 18: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 321 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 so bili trije podprti projekti s skupnim obsegom naložb v višini 3,6 mio €. Do konca leta 2015 so bili na tem ukrepu podprti trije projekti s skupnim obsegom naložb v višini 3,9 mio € sredstev, kar pomeni 100 % raven doseganja cilja za število projektov in 108 % za vrednost projektov. Preko podprtih dejavnosti v okviru tega ukrepa naj bi imelo 375.000 prebivalcev na podeželju koristi od izboljšanih storitev. Do konca leta 2015 so bili podprti trije projekti v treh občinah, ki so imele skupaj 15.311 prebivalcev. Pričakovana vrednost za število prebivalcev, ki imajo dostop do širokopolasnega internetnega priključka na podeželju, je 1.440.000. Podatki za leto 2015 kažejo, da je imelo 78 % gospodinjstev dostop do interneta oz. 1.610.413 prebivalcev Slovenije.

Ukrep 322: Obnova in razvoj vasi

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 322 namenjenih 34.703.786 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo dodeljenih 140 %, izplačanih pa 97 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 26: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31.12.2014	695	277	48.227.342	217	27.950.431
V letu 2015	0	1	322.125	40	5.696.472
Kumulativno 31.12.2015	695	278	48.549.467	257	33.646.903

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih osem javnih razpisov in razpisanih 70 mio € sredstev. Zadnji javni razpis je bil objavljen v letu 2013, saj so takrat odobrena sredstva

že presegla višino razpisanih sredstev. Od skupno 695 prejetih vlog na tem ukrepu jih je bilo podprtih 257 iz 150 občin. Skupna vrednost naložb znaša 86.188.773 € sredstev, kar v povprečju predstavlja 335.365 € na projekt. Povprečno izplačilo na vlogo je bilo 130.922 €. Višina dodeljenih sredstev je za 40 % presegla višino razpoložljivih sredstev, katera pa se izenači pri izplačilih, saj se posledica gospodarske in finančne krize močno pozna v gradbeništvu, kjer so vlagatelji na račun nižjih stroškov materialov in del vlagali zahtevke z bistveno nižjimi zneski od tistih, ki so bili upravičencem dodeljeni v odločbi o pravici do sredstev. Razlog je tudi v tem, da občine pridobijo odločbo o pravici do sredstev preden dejansko izberejo izvajalce preko postopka javnih naročil, dejanska cena izvedbe projekta je praviloma nižja od višine odobrenih sredstev.

V letih 2012 in 2013 se je močno povečal interes vlagateljev za javne razpise iz naslova tega ukrepa, k čemur je prispevalo zlasti boljše poznavanje vsebin tega javnega razpisa, vlagatelji pa so uspeli pridobiti vsa ustrezna dovoljenja. Žal je bilo na zadnjih dveh javnih razpisih zaradi omejene višine razpoložljivih sredstev več kot polovica vlog zavrnjenih.

V letu 2015 se je nadaljevalo zaključevanje projektov in posledično izplačevanje prejetih zahtevkov za projekte, ki so bili odobreni v okviru objavljenih javnih razpisov.

Glede na predmet podpore je bilo največ vlog in največ sredstev odobrenih za obnovo in izgradnjo večnamenskih zgradb skupnega pomena za medgeneracijsko druženje, kulturno-umetniško, športno in drugo prostočasno dejavnost lokalnega prebivalstva na podeželju (skupno 112 projektov). Do konca leta 2015 je bil podprt le en projekt za namen preselitve kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve. Največji delež izplačil so pridobili upravičenci iz pomurske (22 % vlog ter 21 % izplačanih sredstev), podravske (21 % vlog ter 21 % izplačanih sredstev) in savinjske (16 % vlog ter 17 % izplačanih sredstev) statistične regije.

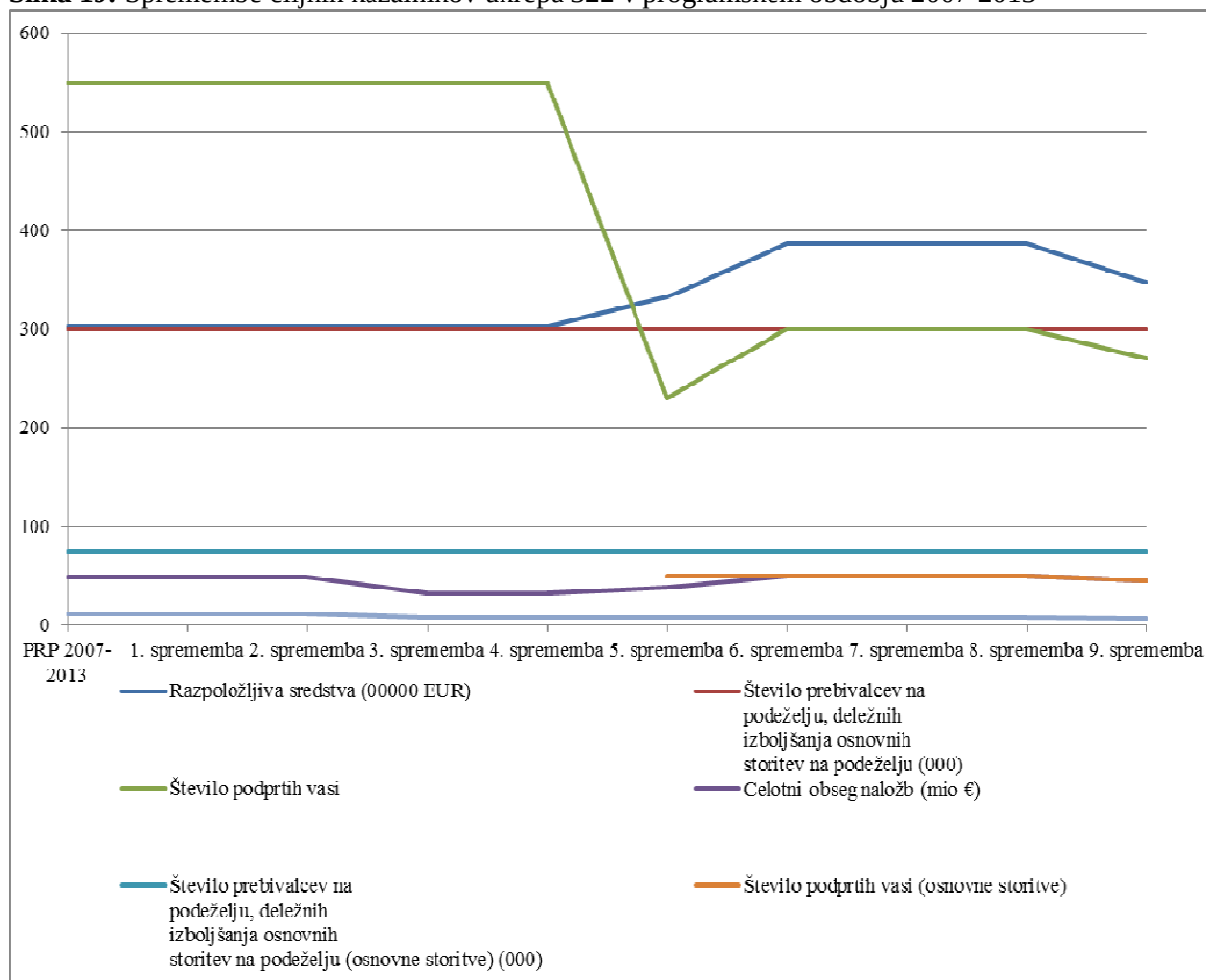
Preglednica 27: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopih naložb pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2015

Predmet podpore	Št. podprtih vlog	Delež podprtih vlog po sklopih, %	Celotna vrednost naložb, €	Višina izplačanih sredstev, €
1: Ureditev površin, za skupne namene in potrebe v podeželskih naseljih	30	11,7	7.865.193	2.631.241
2: Ureditev vaških jeder	42	16,3	15.534.355	6.294.968
3: Ureditev infrastrukture in povezav v naseljih	72	28,0	24.965.909	9.936.464
4: Obnova in izgradnja večnamenskih zgradb skupnega pomena	112	43,6	37.446.827	14.513.106
5: Preselitev kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve	1	0,4	376.490	271.125
Skupna vsota	257	100,0	93.918.702	33.646.903

Vir: MKGP in ARSKTRP

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 322 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 19: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 322 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednosti izvajanja tega ukrepa je bila 270 podprtih vasi, v katerih bodo izvedeni projekti v skupnem obsegu naložb 45 mio €, koristi od izboljšanih storitev pa naj bi ob zaključku projektov imelo 300.000 prebivalcev. Programski cilji so bili doseženi, saj je bilo do konca leta 2015 podprtih 475 vasi (176 % raven doseganja cilja) s 389.037 prebivalci (130 % raven doseganja cilja) s skupnim obsegom naložb v višini 86,2 mio € (191 % raven doseganja cilja).

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je bila 45 podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami s celotnim obsegom naložb v višini 7,2 mio €. Za navezavo z osnovnimi storitvami smo šteli projekte, ki kandidirajo na predmet podpore ureditev infrastrukture in povezav znotraj naselij. Tudi za ta kazalnik velja, da so bili programski cilji do konca leta 2015 preseženi, saj je bilo podprtih 114 vasi v navezavi z osnovnimi storitvami, kar predstavlja 253 % ciljne vrednosti, s celotnim obsegom naložb v višini 25,0 mio € oziroma 347 % ciljne vrednosti.

Ukrep 323: Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 323 namenjenih 8.392.414 € sredstev. Dodeljenih je bilo 122 %, izplačanih pa 98,5 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 28: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2015

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	544	157	10.396.362	142	7.391.481
V letu 2015	0	-2	-185.427	8	873.307
Kumulativno 31. 12. 2015	544	155	10.210.935	150	8.264.788

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2015 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih šest javnih razpisov in razpisanih 29,8 mio € sredstev. Vse odločbe so bile izdane do konca leta 2012. Od 544 prejetih vlog na tem ukrepu jih je bilo podprtih 150. Skupna vrednost naložb znaša 16.385.110 €, kar v povprečju predstavlja 109.234 € na projekt. Povprečno izplačilo na vlogo je bilo 55.099 €.

V letu 2015 se je nadaljevalo izplačevanje vloženih zahtevkov za zaključene naložbe v preteklih letih.

Podobno kot za ukrep 322 tudi tu velja, da so lahko upravičenci z izvedbo naložbe začeli šele po izdaji odločbe o pravici do sredstev. Z vidika vrste projektov, ki so upravičeni do podpore iz naslova tega ukrepa, ne gre samo za nakup opreme in postavitev le-te v prostor in je projekt zaključen, ampak gre za zelo zahtevna gradbeno-obrtniška dela, saj gre za posege v kulturno dediščino, kar pomeni, da morajo biti vsa dela opravljena v skladu s konservatorskimi načrti, poleg tega pa so pogojena z vremenskimi razmerami kot tudi s pridobivanjem ustreznih dovoljenj. To je bil tudi glavni razlog za razmeroma slabše zaključevanje projektov in posledično manj uspešno črpanje finančnih sredstev projektov v začetku programskega obdobja.

Preglednica 29: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopu naložbe pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2015

Predmet podpore	Št. podprtih vlog	Delež podprtih vlog po sklopih, %	Celotna vrednost naložb, €	Višina izplačanih sredstev, €
1: Nepremična kulturna dediščina na podeželju	128	85,3	13.404.742	7.096.530
2: Muzeji na prostem in prostori za postavitev razstav stalnih zbirk etnološke dediščine	13	8,7	2.298.923	872.614
3: Ureditev in izgradnja tematskih poti	9	6,0	681.445	295.644
Skupna vsota	150	100	16.385.110	8.264.788

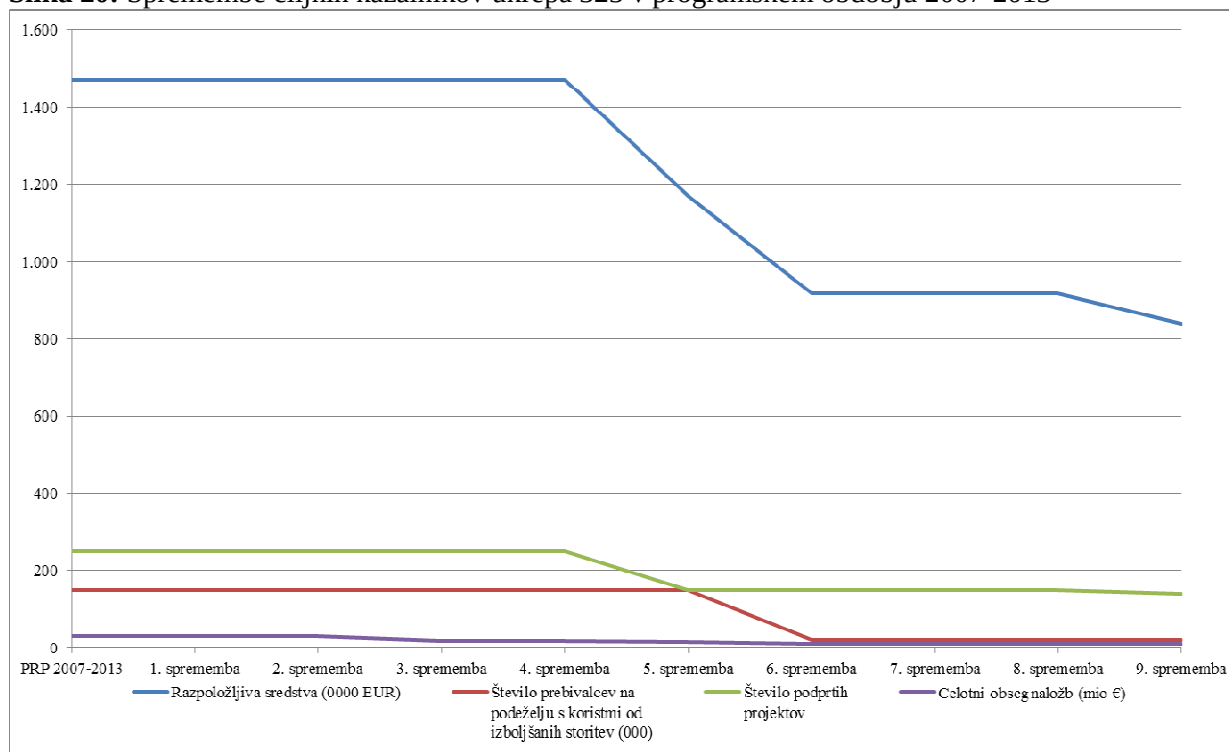
Vir: MKGP in ARSKTRP

Glede na predmet podpore, kamor se uvršča tip projekta, je bilo največ podprtih projektov (128) s področja nepremične kulturne dediščine na podeželju, ravno tako pa je bilo za ta namen največ izplačanih finančnih sredstev (86 %).

Glede na status vlagatelja so največ izplačanih vlog (59 %) prejele fizične osebe, prav tako jim je bilo izplačanih največ sredstev (49 %). Največji delež izplačil so pridobili upravičenci iz savinjske (26 % vlog ter 29 % izplačanih sredstev), podravske (19 % vlog ter 14 % izplačanih sredstev) in pomurske (15 % vlog ter 21 % izplačanih sredstev) statistične regije.

Na spodnji sliki so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 323 v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

Slika 20: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 323 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je bila 140 podprtih projektov s skupnim obsegom naložb v višini 10 mio €. Do konca leta 2015 je bilo podprtih 150 projektov, kar predstavlja 107 % ciljne vrednosti. Skupni obseg podprtih naložb je obsegal 16,4 mio € sredstev, kar predstavlja 164 % načrtovanega cilja. Preko podprtih dejavnosti v okviru tega ukrepa naj bi imelo 50.000 prebivalcev na podeželju koristi od izboljšanih storitev. Ciljna vrednost je bila do konca leta 2015 že močno presežena, saj je število prebivalcev, ki imajo posredno korist od podprtih naložb, 204.878 (410 % raven doseganja cilja).

2.3.4 Ukrepi 4. osi

Ukrepi in aktivnosti te osi so namenjeni ustanavljanju in delovanju lokalnih akcijskih skupin ter izvedbi projektov po načelih pristopa LEADER. Namen pristopa LEADER in njegovih ukrepov je spodbujanje razvoja podeželskih območij po pristopu »od spodaj navzgor«. Ukrepi prispevajo k doseganju cilja 4. osi, to je krepitev lokalnih razvojnih pobud, ob tem pa tudi k doseganju ciljev 1, 2., zlasti pa ciljev 3. osi. Ciljna skupina so lokalne akcijske skupine na podeželskih območjih, ki vključujejo naselja z manj kot 10.000 prebivalci.

4. os LEADER

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za izvajanje ukrepov LEADER namenjenih 30.760.005 € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo izplačanih 30.731.434,28 € sredstev, kar pomeni 100 % črpanje razpoložljivih sredstev za to os. Aktivnih je vseh 33 lokalnih akcijskih skupin (LAS), potrjenih v letih 2008 in 2009. Preostanek že prevzetih obveznosti v programskem obdobju 2007-2013 se bo izplačal v okviru PRP 2014-2020.

Preglednica 30: Pregled stanja delujočih LAS, število odobrenih projektov ter sredstev pri osi LEADER na dan 31. 12. 2015

	Število delujočih LAS	Število odobrenih projektov	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2014	33	1.455	35.171.628	27.688.461
V letu 2015	33	0	0	3.042.973
Kumulativno 31. 12. 2015	33	1.455	35.171.628	30.731.434

Vir: MKGP in ARSKTRP

Z letom 2013 se je dodeljevanje pravic porabe sredstev za projekte LEADER zaključilo. Vloženi so bili zadnji načrti izvedbenih projektov, s katerimi so bila dodeljena vsa še razpoložljiva finančna sredstva v višini 697.000 € (rezerva iz naslova neporabljenih sredstev, znižanj, vračil in sankcij). V tem letu so bila prosta sredstva dodeljena petim najuspešnejšim LAS (po kriteriju uspešnosti črpanja, načrtovanja in izvajanja). Iz naslova teh sredstev so LAS prijavili 32 projektov. Dodeljena sredstva presegajo razpisana zaradi večkratnega dodeljevanja istega zneska, kot posledice dodatne kvote iz sredstev znižanj, neporabljenih sredstev, vračil in sankcij.

V letu 2015 se je nadaljevalo izplačevanje vloženih zahtevkov za zaključene projekte. Za vodenja lokalnih akcijskih skupin je bilo v letu 2015 izplačanih 50 zahtevkov, za projekte pa je bilo izplačanih 135 zahtevkov.

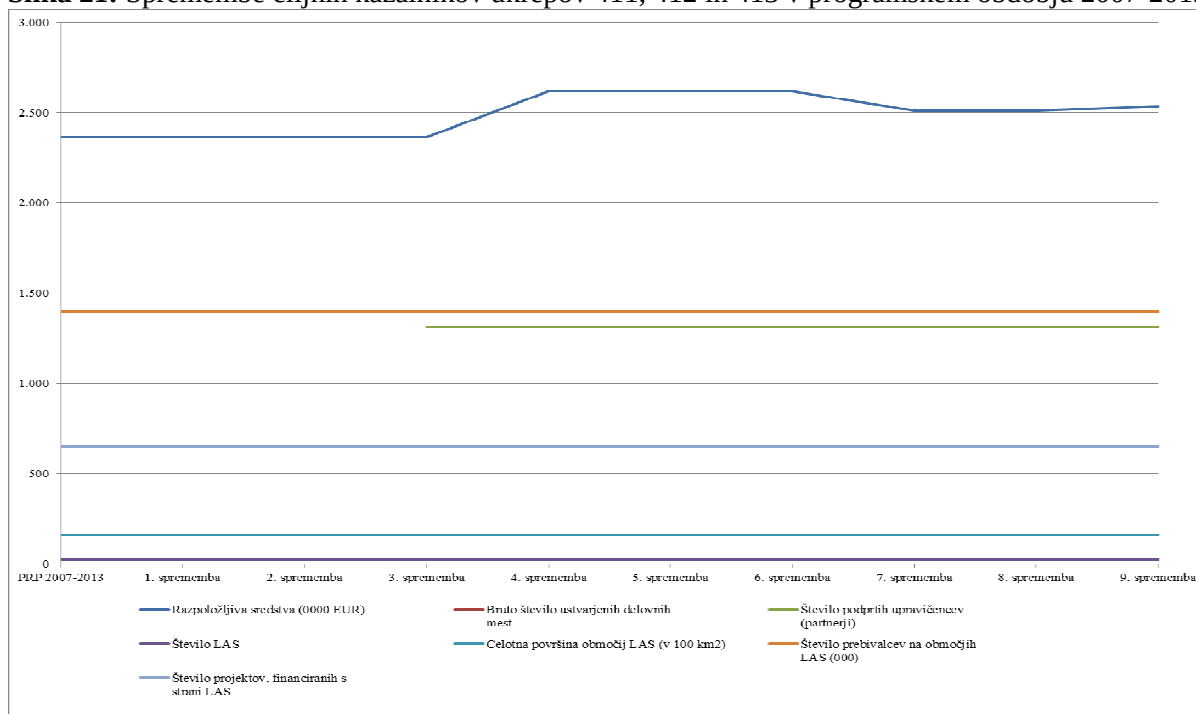
Preglednica 31: Pregled izplačanih sredstev po ukrepih osi LEADER na dan 31. 12. 2015

Leto izplačila	411 – Konkurenčnost	412 – Upravljanje z okoljem/zemljišči	413 – Kakovost življenja/diverzifikacija	421 – Izvajanje projektov sodelovanja	431 – Vodenje lokalnih akcijskih skupin	SKUPAJ
2008	0	0	0	0	0	0
2009	36.486	21.041	380.552	0	525.087	963.166
2010	421.016	332.952	3.031.337	10.864	690.063	4.486.231
2011	220.956	196.361	3.381.996	78.170	725.988	4.603.470
2012	193.942	145.355	3.604.526	103.034	683.833	4.730.690
2013	684.100	287.722	5.556.073	16.710	828.573	7.373.179
2014	151.074	116.025	4.579.695	0	684.932	5.531.726
2015	121.052	74.268	2.000.616	0	847.038	3.042.973
SKUPAJ	1.828.626	1.173.724	22.534.795	208.778	4.985.514	30.731.434

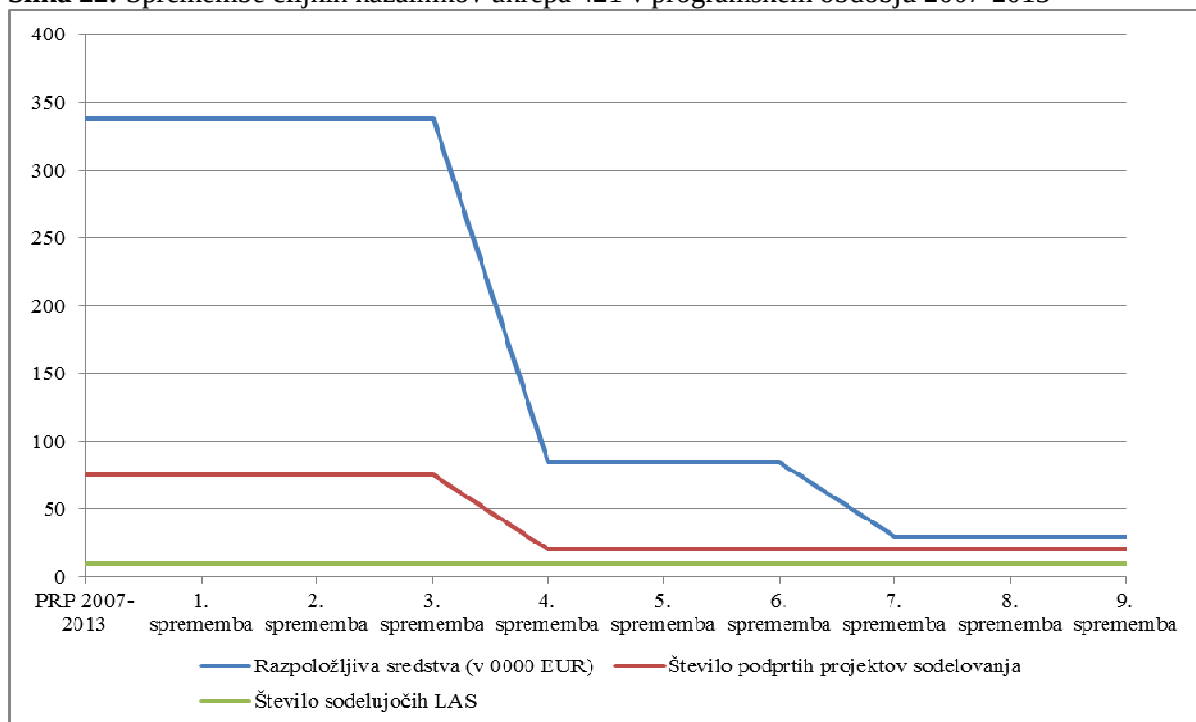
Vir: MKGP in ARSKTRP

Na spodnjih slikah so prikazane spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa Leader v celotnem programskem obdobju 2007-2013.

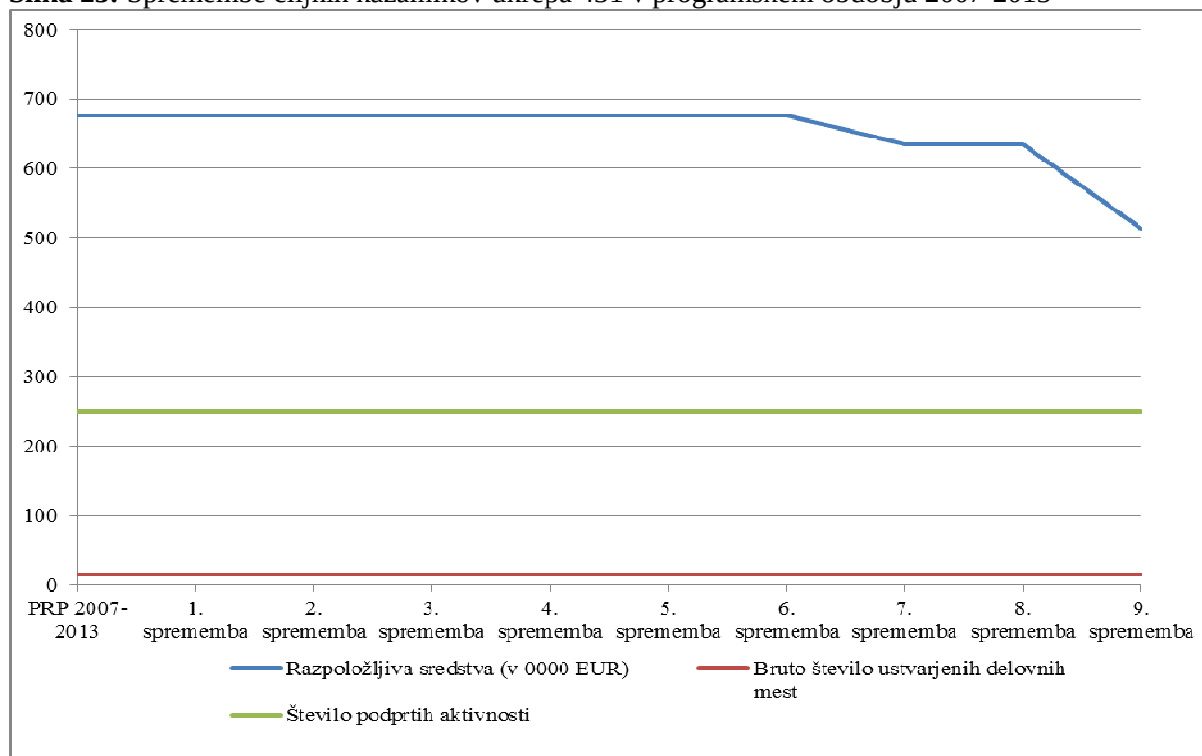
Slika 21: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepov 411, 412 in 413 v programskem obdobju 2007-2013

Slika 22: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 421 v programskem obdobju 2007-2013

Slika 23: Spremembe ciljnih kazalnikov ukrepa 431 v programskem obdobju 2007-2013

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 20 delujočih LAS s celotno površino 16.000 km² in 1,4 milijona prebivalcev. V Sloveniji deluje 33 LAS na 19.349,6 km² in z 1,2 milijona prebivalci. Tako sta presežena cilja števila LAS in njihove površine, ni pa dosežen cilj števila prebivalcev v LAS-ih, saj se prebivalci iz 16 največjih naselij ne štejejo med prebivalce, ki so vključeni v LAS.

Predvidena ciljna vrednost projektov, financiranih s strani LAS, je bila 650 projektov. Programski cilji so tako že doseženi, saj je bilo skupno zaključenih 1.406 projektov (216 % doseganje ciljne vrednosti).

Skupno število upravičencev s podporo (partnerji) je bilo 1.920. Z zaključenimi projekti smo tako presegli ciljno vrednost programa, ki znaša 1.310 upravičencev (realizacija predstavlja 147 % doseganje ciljne vrednosti).

Do konca programskega obdobja naj bi v okviru 10 sodelujočih LAS-ov bilo skupno podprtih tudi 20 projektov medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Do konca leta 2015 je bilo odobrenih in zaključenih 8 projektov sodelovanja, od tega štirje čezmejni in štirje na medregijski ravni, v katerih je sodelovalo 8 LAS-ov. Specifika in kompleksnost projektov sodelovanja je predstavljala za večino LAS oviro, zato so se zanje težje odločali. Tisti, ki so se vendarle odločili za projekt sodelovanja, imajo sicer pozitivne izkušnje.

Za novo programsko obdobje LAS-i izkazujejo velik interes in težnjo po sodelovanju, tako med seboj, kot tudi z LAS-i iz tujine. V ta namen v okviru komisije za LEADER znotraj Društva za razvoj slovenskega podeželja med seboj že veliko sodelujejo, iščejo priložnosti in so aktivni tudi pri pripravi novih programskih in izvedbenih dokumentov za obdobje 2014-2020. Ravno tako temu področju večjo pozornost posveča OU, ki se je odločil za pristop izvajanja tega podukrepa preko javnih razpisov, ki jih pripravlja OU. Prav tako ima Mreža za podeželje v svojem Akcijskem in komunikacijskem načrtu Mreže za podeželje 2014-2020 opredeljeno področje spodbujanja medregijskega in nadnacionalnega sodelovanja. Pridružitve sosednje Hrvaške k EU

je zagotovo ena izmed dobrih priložnosti za sodelovanje med LAS-i, zato se porast projektov sodelovanja pričakuje v novem programskem obdobju.

V sklopu vodenja LAS je predvideno 250 podprtih projektov oziroma ukrepov s področja usposabljanja in/ali animacije. Do konca leta 2015 sta bila na področju vodenja LAS-ov skupno izplačana 202 projekta, kar predstavlja 81 % doseganja zastavljenega cilja.

Preko izvajanja ukrepov LEADER je eden od programskih ciljev tudi ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju: na ukrepu 41-Izvajanje lokalnih razvojnih strategij je programski cilj 20, na ukrepu 431-Vodenje LAS pa 15 na novo ustvarjenih delovnih mest. Rezultati iz poročil LAS-ov za leto 2015 kažejo, da so bili v dosedanjem programskem obdobju ti cilji že doseženi, saj je izvajanje ukrepa 41 omogočilo 62 novih delovnih mest, izvajanje ukrepa 431 pa 24,3 novih delovnih mest.

2.3.5 Dodatna sredstva iz Evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Evropski svet je na zasedanju 11. in 12. decembra 2008 potrdil Evropski načrt za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP), v katerem so evropski voditelji med prednostnimi nalogami za blažitev posledic gospodarske recesije predvideli tudi podporo razvoju širokopasovnega interneta na podeželju in novih izzivov iz t.i. »zdravstvenega pregleda« stanja reforme SKP iz leta 2003 (angl. Health Check).

Za podporo tem prednostnim nalogam je Evropski svet v letih 2009 in 2010 predvidel 1,02 milijarde € sredstev (natančneje dodatnih pravic porabe), prerazporejenih v okviru Naslova 2 splošnega proračuna Evropskih skupnosti, ki naj bi se preko Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) prelila v programe razvoja podeželja vseh 27 držav članic na osnovi obstoječega porazdelitvenega ključa.

Stopnja sofinanciranja aktivnosti iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES s strani EKSRP za konvergenčne regije (kamor sodi Republika Slovenija) znaša do 90 %, za nekonvergenčne pa do 75 %. Preostali delež morajo zagotoviti države članice.

Slovenija je bila za namen izvajanja Evropskega načrta za oživitev gospodarstva upravičena do dodatnih 11.526.000 € sredstev iz EKSRP. Od tega zneska so okvirno tri četrtine sredstev namenjeni izvajanju aktivnosti (a), (b), (c) in (e) iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES, okvirno četrtina sredstev pa infrastrukturi širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Za izvajanje teh aktivnosti mora Slovenija iz državnega proračuna zagotoviti 10 % sofinanciranje. Dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva so namenjena **ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev** na 1. osi PRP 2007-2013 ter **ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo** na 3. osi PRP 2007-2013. Temu ustrezno je bil v letu 2009 prilagojen tudi PRP 2007-2013.

Z osmo spremembo programa je prišlo do prerazporeditve sredstev med osmi v višini 956.155 €. Neporabljena sredstva na ukrepu 321 so se prerazporedila na izvajanje ukrepa 121 za namen podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva.

Preglednica 32: Finančni načrt po oseh PRP 2007-2013 za dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva - SLOVENIJA

		Javna sredstva (€)		
OS		Skupaj (EKSRP + SI), €	Stopnja sofinanciranja EKSRP, %	Prispevek EKSRP, €
1. os	→ <i>Konkurenčnost in prestrukturiranje</i>	9.493.933	90	8.544.540
2. os	→ <i>Okolje in izravnalna plačila</i>	0	0	0
3. os	→ <i>Diverzifikacija in kakovost življenja</i>	3.312.734	90	2.981.460
4. os	→ <i>Lokalne pobude</i>	0	0	0
Tehnična pomoč		0	0	0
Skupaj		12.806.667	90	11.526.000

Vir: MKGP

V sklopu podpor v okviru Načrta za oživitev gospodarstva na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev so bili objavljeni trije javni razpisi, v sklopu katerih so potekala izplačila v razmerju 90:10. Skupno je bilo podprtih 73 naložb. Do konca leta 2015 je bilo izplačanih 8.354.577 € sredstev (SLO + EU del) oz. 87,9 % sredstev, ki so bila na voljo kot podpora določenim aktivnostim. Glede na vrsto prevladujejo naložbe v nakup in postavitev mrež proti toči ter naložbe v nakup in postavitev rastlinjakov s pripadajočo opremo.

Preglednica 33: Pregled stanja vlog in sredstev po upravičenih naložbah za področje »Novi izzivi« v okviru ukrepa 121 na dan 31. 12. 2015

Ukrep 121: NOVI IZZIVI_11., 17e. in 20. JR / UPRAVIČENE NALOŽBE	Vrsta naložbe	Št. podprtih naložb	Celotna vrednost naložb, €	Izplačana sredstva (EKSRP+SI), €
Izboljšati učinkovitost uporabe dušikovega gnojila (npr. zmanjšana uporaba, oprema, precizno kmetijstvo), izboljšanje skladiščenja hlevskega gnoja	Nakup kmetijske mehanizacije in strojne opreme namenjene manjši porabi dušika ter minimalni obdelavi tal	7	280.137	80.259,68
	Naložbe v samostojna skladišča za živinska gnojila ter nakup hlevske opreme namenjene izboljšanju skladiščenja živinskih gnojil	3	179.954	96.979,72
Podpora za naložbe, povezane z mlečno proizvodnjo	Naložbe v hleve in pripadajočo opremo za proizvodnjo, krmljenje, molžo in izločke za prirejo mleka, mesa in jajc ter rejo živali	10	5.161.469	2.141.701,84
	Naložbe v skladišča za krmo in pripadajočo opremo	2	586.026	244.582,29
Preventivni mehanizmi proti škodljivim učinkom ekstremnih podnebnih razmer (npr. postavljanje mrež proti toči)	Naložbe v nakup in postavitev mrež proti toči	28	1.875.127	856.527,38
	Naložbe v nakup in postavitev rastlinjakov in pripadajočo opremo	13	10.513.374	4.381.465,10
Tehnologije za varčevanje z vodo (npr. učinkoviti namakalni sistemi)	Naložbe v cestno in vodno infrastrukturo, kamor spada tudi vodovodna infrastruktura na kmetijskih gospodarstvih	1	42.109	20.389,01
	Naložbe v namakalno infrastrukturo na kmetijskih gospodarstvih, kamor spada tudi namakalna oprema, ki je lahko samostojna naložba, in v gradnjo pripadajočih vodnih virov	9	1.164.059	532.671,78
Skupna vsota		73	19.802.256	8.354.576,80

Vir: ARSKTRP in MKGP

Doseganje ciljev:

Ciljna vrednost v okviru podpor namenjenih »novim izzivom« je 68 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 21,8 mio € sredstev. Do konca leta 2015 je bilo

v okviru ukrepa 121 skupaj podprtih 73 naložb oz. 70 kmetijskih gospodarstev (103 % raven doseganja cilja) s skupnim obsegom naložb v višini 19,8 mio € sredstev (91 % raven doseganja cilja).

Cilji v sklopu podpor namenjenih razvoju širokopasovnega interneta na podeželju so obrazloženi že v poglavju 2.3.3 v sklopu ukrepa 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo.

3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2015

Preglednica 34: Finančna sredstva po ukrepih/oseh ter poraba sredstev do 31. 12. 2015 (v €)

Temeljni cilji		Letna plačila - leto 2015		Kumulativa plačila od leta 2007	
		EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 1 Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva					
1.1.1	Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	293.219,07	390.958,83	1.497.917,26	1.997.223,16
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	-140.862,70	-169.787,57	41.500.637,36	55.359.292,38
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3	Zgodnje upokojevanje kmetov	1.230.359,24	1.639.715,03	13.461.207,89	17.948.295,75
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	549.644,93	732.093,16	8.549.514,32	11.398.524,29
1.2.1	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	15.475.563,93	20.042.646,21	96.903.617,10	127.534.244,23
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	1.311.527,09	1.748.702,82
1.2.2	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	289.543,76	368.211,60	17.328.501,63	23.122.967,92
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.3	Dodajanje vrednosti kmet. in gozd. proizvodom	6.093.913,05	8.125.214,03	62.445.012,61	83.260.014,49
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	596.332,83	795.110,44
1.2.5	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	503.771,86	671.695,87	12.469.004,59	16.625.339,63
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1	Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
1.3.2	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	102.829,98	137.020,22	419.666,31	559.464,67
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.3	Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	1.793.611,82	2.393.206,29	7.403.264,47	9.875.825,35
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4.2	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	7.963,67	10.618,22	477.982,00	638.049,84
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 1		25.649.913,69	33.609.498,73	285.267.629,80	378.735.130,70
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	549.644,93	732.093,16	41.818.192,83	55.756.750,83

Temeljni cilji		Letna plačila - leto 2015		Kumulativa plačila od leta 2007	
		EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 2 Podpiranje upravljanja z zemljišči in izboljšanje okolja					
2.1.1	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na gorskih območjih	11.952.887,54	14.941.867,56	217.593.334,40	271.966.334,23
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	29.792,61	37.240,76
2.1.2	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na obm., ki niso gorska	4.157.973,79	5.197.467,19	63.477.698,78	79.346.965,35
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	9.773,33	12.216,64
2.1.4	Kmetijsko okoljska plačila	-86.169,47	-110.008,85	219.585.486,48	274.548.967,65
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	59,95	-8,30	392.812,35	490.992,26
SKUPAJ OS 2		16.024.691,87	20.029.325,90	500.656.519,66	625.862.267,23
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	59,95	-8,30	432.378,29	540.449,66
OS 3 Izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje diverzifikacije gosp. dejavnosti					
3.1.1	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	4.106.488,21	5.475.317,34	21.340.232,79	28.453.643,11
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.2	Podpore ustanavljanju in razvoju podjetij	2.730.363,97	3.640.921,35	35.963.919,10	47.952.552,77
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.1	Osnovne storitve za podeželsko gospodarstvo in rebivalstvo	-0,02	0,00	2.981.460,31	3.312.733,70
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2	Obnova in razvoj vasi	4.272.354,04	5.696.472,16	25.235.176,80	33.646.902,99
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.3	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	654.979,85	873.306,54	6.198.590,68	8.264.787,99
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 3		11.764.186,05	15.686.017,39	91.719.379,68	121.630.620,56
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
OS 4 Leader					
4.1.1	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	1.756.748,16	2.195.935,27	20.429.727,86	25.537.142,81
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2.1	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	0,00	0,00	167.021,94	208.777,44
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3.1	Vodenje lokalnih akcijskih skupin in spodbujanje sodelovanja	677.630,23	847.037,80	3.988.411,32	4.985.514,03
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS Leader		2.434.378,40	3.042.973,07	24.585.161,10	30.731.434,28
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
Tehnična pomoč		1.462.021,30	1.949.381,73	10.902.349,31	14.735.974,43
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ PROGRAM		57.335.191,30	74.317.196,82	913.131.039,54	1.171.695.427,20
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	549.704,88	732.084,86	42.250.571,12	56.297.200,49

Vir: ARSKTRP in MKGP

3.1. PREGLED ČRPANJA SREDSTEV PROGRAMA

3.1.1 Učinkovitost črpanja sredstev programa

Za izvedbo PRP 2007-2013 je načrtovanih 1.175.292.313,00 € sredstev. Sredstva so razdeljena med štiri osi: 1. os, 2. os, 3. os in 4. os LEADER ter na sklop Tehnične pomoči. 1. os je glede na celotni PRP 2007-2013 po načrtovanih sredstvih zastopana v višini 32,33 %, 2. os je zastopana v višini 53,25 %, 3. os v višini 10,54 %, os LEADER v višini 2,62 % ter tehnična pomoč v višini 1,25 %.

V letu 2015 sta bili s strani Evropske komisije potrjeni osma (dne 19. 5. 2015) in deveta-zadnja (dne 18. 11. 2015) sprememba PRP 2007-2013. Slednja vsebuje spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih vseh štirih osi in na Tehnični pomoči in posledično spremembe ciljnih vrednosti kazalnikov učinka. Razlogi za spremembo so izhajali iz analiz dosedanjega izvajanja programa in iz namena uspešnega in učinkovitega zaključevanja programa. Za spremembe višine sredstev za posamezne ukrepe se je OU odločil na podlagi naslednjih razlogov:

- Ukrep 111 Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju
Sredstva na ukrepu so se znižala, saj so sredstva, kljub temu, da so bile izplačane vse prevzete obveznosti v okviru tega ukrepa, ostajala. Višina sredstev ukrepa je bila dana na dejansko realizacijo.
- Ukrepa 112: Pomoč mladim prevzemnikom kmetij in 122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov
Sredstva na ukrepu so se znižala, saj so sredstva, kljub temu, da so bile izplačane vse prevzete obveznosti v okviru tega ukrepa, ostajala. Višina sredstev ukrepa je bila dana na dejansko realizacijo. Morebitne pozitivno rešene pritožbe iz tega ukrepa se bodo sofinancirale iz Programa razvoja podeželja 2014-2020.
- Ukrep 113 Zgodnje upokojevanje kmetov
Sredstva na ukrepu so se izplačevala v obliki mesečne rente prejemnikom sredstev, ki so podpisali 10 letne pogodbe. Sredstva na ukrepu so se znižala, saj je pri posameznih prejemnikih sredstev prihajalo do predčasnega zaključka izplačevanja sredstev (redna upokojitve, smrt) in s tem posledično nižjih izplačil. V okviru tega ukrepa so izplačila iz PRP 2007-2013 potekala do konca leta 2015. Izplačevanje mesečnih rent po letu 2015 pa se prenaša tudi v Program razvoja podeželja 2014-2020.
- Ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev
Sredstva ukrepa 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev so razdeljena v dva dela:
 - redna sredstva ukrepa
 - sredstva ukrepa iz naslova 16a člena Uredbe 1698/2005.Redna sredstva ukrepa so se povečala, saj je, kljub predhodnim ocenam v okviru 8. spremembe PRP 2007-2013, da obstaja tveganje, da vsa dodeljena sredstva ne bodo izplačana (odstopi, znižanja, kazni, projekti ne bodo zaključeni, ...), večina vlagateljev poslala zahteve za izplačilo. Da bi se čim bolj približali 100 % porabi sredstev na tem ukrepu, je OU v preteklih letih razpisal in dodelil več sredstev, kot je bilo pravic porabe. V kolikor so zahteve za izplačilo na podlagi odločb o odobritvi sredstev presegli veljavna sredstva ukrepa, bodo le-ti izplačani iz PRP 2014-2020. Sredstva ukrepa iz naslova 16a člena Uredbe 1698/2005 se ne spreminjajo.
- Ukrep 123 Dodajanje vrednosti kmetijskih in gozdarskih proizvodov

Sredstva ukrepa so se znižala, saj je ostajalo tveganje, da vsa dodeljena sredstva ne bodo izplačana (odstopi, znižanja, kazni, projekti niso bili zaključeni, ...). Da bi se čim bolj približali 100 % porabi sredstev na tem ukrepu, je OU v preteklih letih razpisal in dodelil več sredstev, kot je bilo pravic porabe. V kolikor so zahtevki za izplačilo na podlagi odločb o odobritvi sredstev presegli veljavna sredstva ukrepa, bodo le-ti izplačani iz PRP 2014-2020.

- Ukrep 125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

Sredstva ukrepa so se znižala, saj je obstajalo tveganje, da vsa dodeljena sredstva ne bodo izplačana (odstopi, znižanja, kazni, projekti ne bodo zaključeni, prijavljeni stroški na zahtevo za izplačilo niso bili upravičeni...). V kolikor so zahtevki za izplačilo na podlagi odločb o odobritvi sredstev presegli veljavna sredstva ukrepa, bodo le-ti izplačani iz PRP 2014-2020.

- Ukrep 132 Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

Sredstva so se povečala zaradi zagotovitve 100 % višine izplačil na podlagi odločb o odobritvi sredstev. Da bi se čim bolj približali celotni porabi sredstev na tem ukrepu, je OU v preteklih letih razpisal in dodelil več sredstev, kot je bilo pravic porabe.

- Ukrepa 133 Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje in 142 Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

Sredstva na ukrepu so se znižala, saj so sredstva, kljub temu, da so bile izplačane vse prevzete obveznosti v okviru tega ukrepa, ostajala. Višina sredstev ukrepa je bila dana na predvideno realizacijo.

- Ukrep 211, ukrep 212 – OMD (Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost)

Sredstva na ukrepih 211 in 212 so se povečala, saj so bile prevzete obveznosti v okviru subvencijske kampanje 2014 za ukrepe OMD, ki je bila v skladu z določili Uredbe 1974/2006, kot je spremenjena z Uredbo 335/2013, izplačane iz PRP 2007-2013, ker PRP 2014-2020 v letu 2014 še ni bil sprejet. Morebitne pozitivno odobrene pritožbe iz tega ukrepa se bodo sofinancirale iz Programa razvoja podeželja 2014-2020.

- Ukrep 214-KOP (Kmetijsko okoljska plačila)

Sredstva na ukrepu se se znižala, saj ostanek sredstev na ukrepu po izplačani subvencijski kampanji za leto 2013 ni zadostoval za izplačilo subvencijske kampanje za leto 2014. Zato se je subvencijska kampanja 2014 za ukrep KOP že izplačevala iz PRP 2014-2020.

Ker je pri ukrepih 3. osi prihajalo do nižjih izplačil kot je bilo odobrenih sredstev v okviru javnih razpisov, se je OU odločil, da pravice porabe 3. osi zniža na, z Uredbo 1698/2005/ES še dovoljen, najnižji prag sredstev, ki znaša 10 % skupnih pravic porabe EKSRP.

- Ukrepi 311 Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti, 312 Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij, 322 Obnova in razvoj vasi in 323 Ohranjanje in izboljšanje dediščine na podeželju

Sredstva na ukrepih so se znižala, saj je obstajalo tveganje, da vsa dodeljena sredstva ne bodo izplačana (odstopi, znižanja, kazni, projekti ne bodo zaključeni, ...). V kolikor so zahtevki za izplačilo na podlagi odločb o odobritvi sredstev presegli veljavna sredstva ukrepov, bodo le-ti izplačani iz PRP 2014-2020.

- Ukrepi LEADER

Sredstva na ukrepih LEADER so se znižala, saj je obstajalo tveganje, da vsa dodeljena sredstva ne bodo izplačana (odstopi, znižanja, kazni, projekti ne bodo zaključeni, ...). Pri ukrepih

LEADER je prišlo tudi do prerazporeditve sredstev med posameznimi ukrepi in podukrepi, predvsem glede na tipe odobrenih projektov. Prav tako so se, na račun povečanja sredstev za projekte, zmanjšala sredstva za vodenje lokalnih akcijskih skupin, saj so se nekatere lokalne akcijske skupine odločile, da bodo več sredstev namenile projektom in manj vodenju.

- **Tehnična pomoč**

Sredstva Tehnične pomoči so se znižala na podlagi ugotovitve, da vsa razpoložljiva sredstva ne bodo porabljena. Večji del aktivnosti, ki so se sofinancirale iz tehnične pomoči, so se že nanašale na izvajanje PRP 2014-2020, s tem pa tudi izplačevanje iz novih proračunskih postavk.

V okviru navajanja podatkov o izplačilih v tem poročilu le-ta predstavljajo zneske, ki se jih redno poroča Evropski komisiji v okviru izjav o izdatkih in vključujejo tudi potrditev obračunov plačilnih agencij (angl. 'clearance of accounts').

Preglednica 35: Spremembe v višini razpoložljivih sredstev po relevantnih ukrepih v okviru 9. spremembe v primerjavi z 8. spremembo PRP 2007-2013

Ukrep/os	Javni izdatki (€)		RAZLIKA	INDEKS SPREMEMBE
	8. sprememba PRP 2007-2013	9. sprememba PRP 2007-2013		
111	2.042.265	1.997.223	-45.042	97,79
112	55.613.200	55.422.391	-190.809	99,66
113	18.678.369	17.983.430	-694.939	96,28
121	114.536.776	128.269.261	13.732.485	111,99
122	23.388.985	23.210.157	-178.828	99,24
123	84.567.256	83.325.891	-1.241.365	98,53
125	25.000.000	16.625.340	-8.374.660	66,50
131	41.814.413	41.814.413	0	100,00
132	504.482	559.714	55.232	110,95
133	11.596.209	10.179.191	-1.417.018	87,78
142	670.356	642.800	-27.556	95,89
Skupaj os 1	378.412.311	380.029.811	1.617.500	100,43
211	266.452.410	271.971.562	5.519.152	102,07
212	75.555.716	79.346.965	3.791.249	105,02
214	275.701.763	274.536.014	-1.165.749	99,58
Skupaj os 2	617.709.889	625.854.541	8.144.652	101,32
311	29.707.886	29.190.162	-517.724	98,26
312	50.469.855	48.309.868	-2.159.987	95,72
321	3.312.734	3.312.733	-1	100,00
322	38.677.634	34.703.786	-3.973.848	89,73
323	9.183.761	8.392.414	-791.347	91,38
Skupaj os 3	131.351.870	123.908.963	-7.442.907	94,33
41	25.114.005	25.332.236	218.231	100,87
411	2.000.000	2.050.000	50.000	102,50
412	1.050.000	1.118.693	68.693	106,54
413	22.064.005	22.163.543	99.538	100,45
421	294.000	294.000	0	100,00
431	6.352.001	5.133.769	-1.218.232	80,82
Skupaj os 4	31.760.006	30.760.005	-1.000.001	96,85
Skupaj osi 1, 2, 3 in 4	1.159.234.076	1.160.553.320	1.319.244	100,11
Tehnična pomoč	15.179.759	13.688.528	-1.491.231	97,10
Mreža za podeželje	1.050.465	1.050.465	0	100,00

<i>Tekoči stroški</i>	155.873	155.873	0	100,00
<i>Akcijski načrt</i>	894.592	894.592	0	100,00
511 Tehnična pomoč	16.230.224	14.738.993	-1.491.231	90,81
Skupaj	1.175.464.300	1.175.292.313	-171.987	99,99

Vir: MKGP in ARSKTRP

V spodnji preglednici je podan pregled razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 ter kumulativna vrednost izplačil do 31. 12. 2015 po posameznih oseh ter Tehnično pomoč. V vrednost izplačil so vključena tudi izplačila iz naslova sprejetih obveznosti iz Programa razvoja podeželja 2004-2006 in Enotnega programskega dokumenta 2004-2006. Do 31. 12. 2015 je bilo izplačanih 1.171.695.427,20 € oziroma 99,69 % razpoložljivih sredstev.

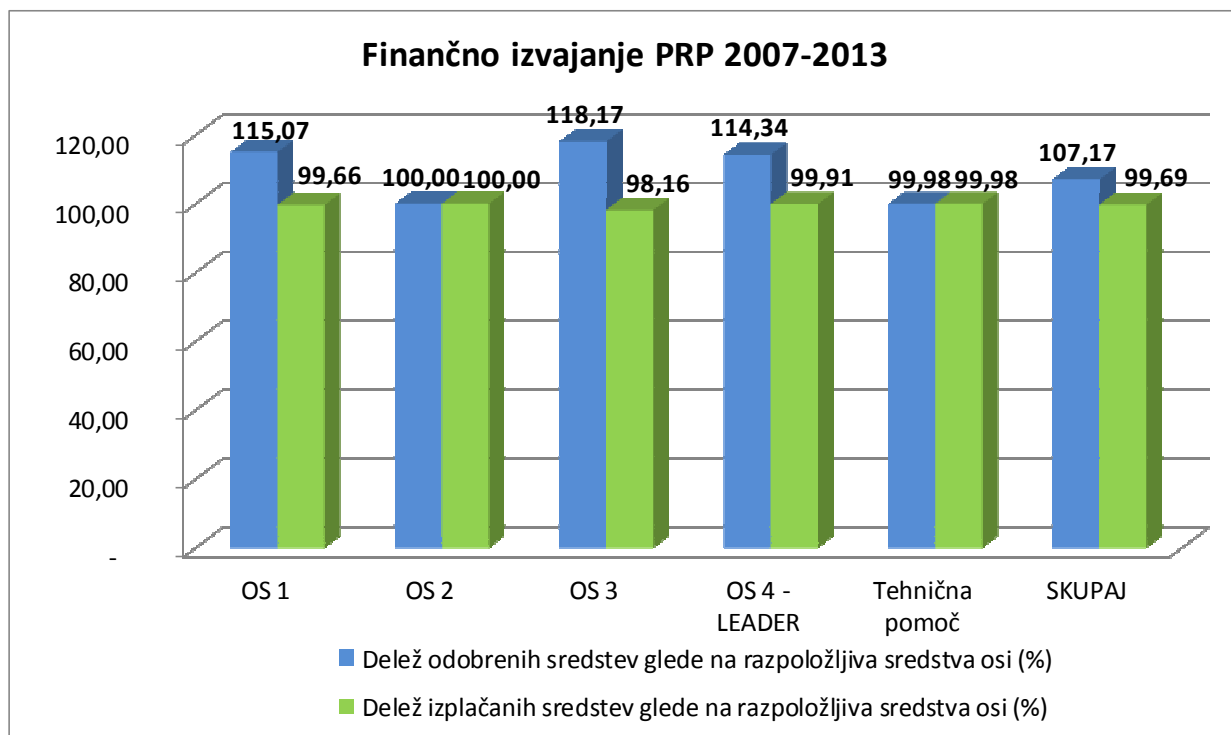
Preglednica 36: Črpanje razpoložljivih sredstev programa do 31. 12. 2015 (v €)

Osi	Razpoložljiva javna sredstva 2007-2013, €	Izplačila do 31.12.2015, €	Črpanje razpoložljivih sredstev, %
1. os	380.029.811,00	378.735.130,70	99,66
2. os	625.854.541,00	625.862.267,23	100,00
3. os	123.908.963,00	121.630.620,56	98,16
4. os	30.760.005,00	30.731.434,28	99,91
Tehnična pomoč	14.738.993,00	14.735.974,43	99,98
SKUPAJ	1.175.292.313,00	1.171.695.427,20	99,69

Vir: MKGP in ARSKTRP

Višina dodeljenih sredstev celotnega programa je do konca leta 2015 presegala višino razpoložljivih sredstev programa (107,17 %). V okviru dodeljenih sredstev so upoštevana dodeljena sredstva po odločbah (pogodbah), kakor tudi obveznosti izplačil iz preteklega programskega obdobja, pozitivno rešene pritožbe ter ustavitve. Višji delež odobrenih sredstev od razpoložljivih se pojavlja pri vseh štirih oseh programa. Dejanska realizacija je nižja od predvidene, saj vsi upravičenci niso vložili zahtevke v enakem obsegu kot je bilo predeljeno v odločbi do pravice sredstev, bodisi projekti/naložbe niso bile zaključene. Najbolj pogosti razlogi za razliko med dodeljenimi in izplačanimi sredstvi so spremenljive razmere na trgu in spremembe investicije, neupravičeni stroški oz. so stroški nastali izven dovoljenih časovnih okvirov, presežena pomoč »de minimis«, ugotovljeno dvojno financiranje, nižje vrednosti sklenjenih javnih naročil od ponudb, napačno izvedeni postopki javnega naročanja.

Slika 24: Deleži odobrenih in izplačanih sredstev glede na razpoložljiva sredstva posamezne osi, 31. 12. 2015 (v %)

V nadaljevanju sledi pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih. Iz preglednice je razvidno, da je bilo na kumulativni ravni v letu 2015 skoraj za polovico manj izplačanih sredstev (-48,5 %) v primerjavi s predhodnim letom (indeks 2015/2014). Izplačila so se zmanjšala na vseh oseh, saj je bilo vloženih bistveno manj zahtevkov za izplačila po zaključku projektov na ukrepih 1, 3. in 4. osi. Večina naložb je bila namreč končana že v predhodnih letih. Na drugi 2. osi je potekalo le izplačevanja dela obveznosti v okviru subvencijske kampanje 2014 za ukrepa 211 in 212, medtem ko so se obveznosti izplačevanja za ukrep 214 prenesle na Program razvoja podeželja 2014-2020.

Preglednica 37: Pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih (v €)

Osi	1. os	2. os	3. os	4. os	Tehnična pomoč	SKUPAJ
Izplačila po letih	2007	40.409.442,83	0,00	0,00	0,00	40.409.442,83
	2008	29.241.526,79	110.764.680,00	1.888.593,31	0,00	143.145.937,86
	2009	40.173.667,85	94.555.159,64	11.097.035,79	963.165,60	148.540.434,04
	2010	47.749.797,56	73.943.265,55	14.589.793,77	4.486.231,11	142.415.132,94
	2011	31.953.283,35	79.850.993,50	19.505.990,67	4.603.469,81	137.677.051,43
	2012	51.622.340,19	94.425.470,40	23.804.365,07	4.730.690,15	176.592.306,89
	2013	54.061.450,21	85.455.686,30	14.992.791,92	7.373.178,74	164.207.521,46
	2014	49.914.123,19	66.837.685,94	20.066.032,64	5.531.725,80	144.390.402,93
	2015	33.609.498,73	20.029.325,90	15.686.017,39	3.042.973,07	74.317.196,82
Indeks (2015/2014)	67,3	30,0	78,2	55,0	95,5	51,5

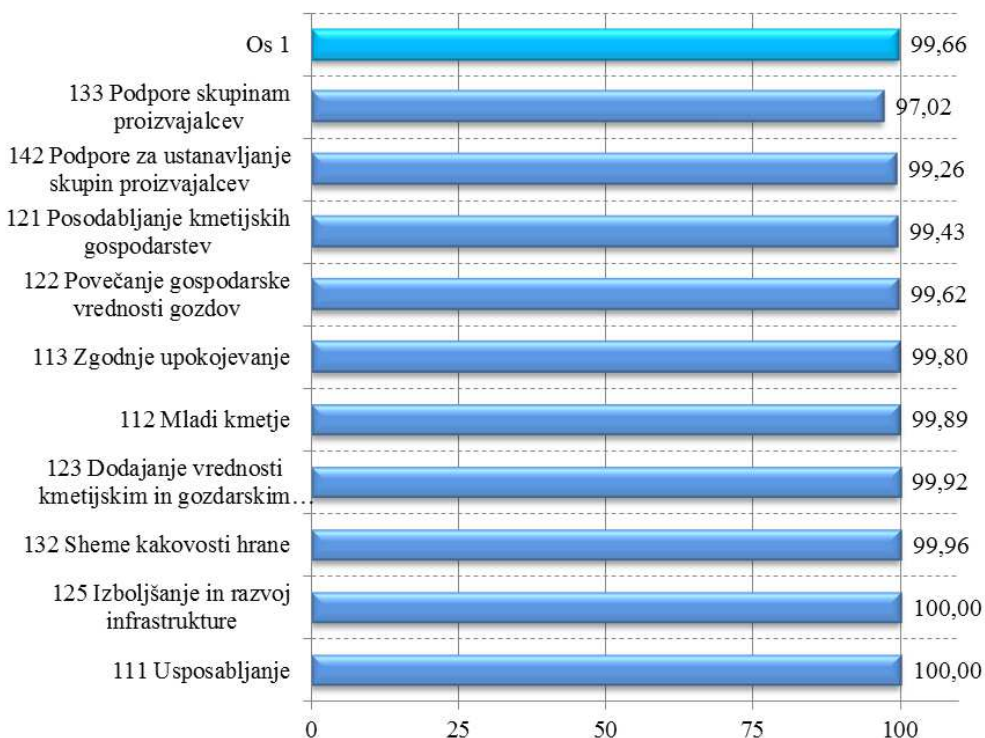
Vir: MKGP in ARSKTRP

3.1.2 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 1. osi

Za 1. os je namenjenih 32,33 % celotnih sredstev PRP 2007-2013. Razpoložljiva sredstva 1. osi v PRP 2007-2013 znašajo 380.029.811,00 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a. člena Uredbe 1698/2005/ES za spodbujanje uvajanja novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav na kmetijskih gospodarstvih ter stabilizacijo dohodkov na kmetijskih gospodarstvih, na ukrepu 121, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP in RS opredeljeno 90:10.

1. os je razdeljena na enajst ukrepov. To so ukrepi 111, 112, 113, 121, 122, 123, 125, 131, 132, 133, 142. Ukrepi z največ načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 121, 123, 112 in 131. Ukrepi z najmanj načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 132, 142 in 111. Ukrep 131 se v tem programskem obdobju ne izvaja, sredstva so se v celoti porabila za pokritje obveznosti, sprejetih v predhodnem programskem obdobju (PRP 2004–2006).

Slika 25: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 1. osi (v %)

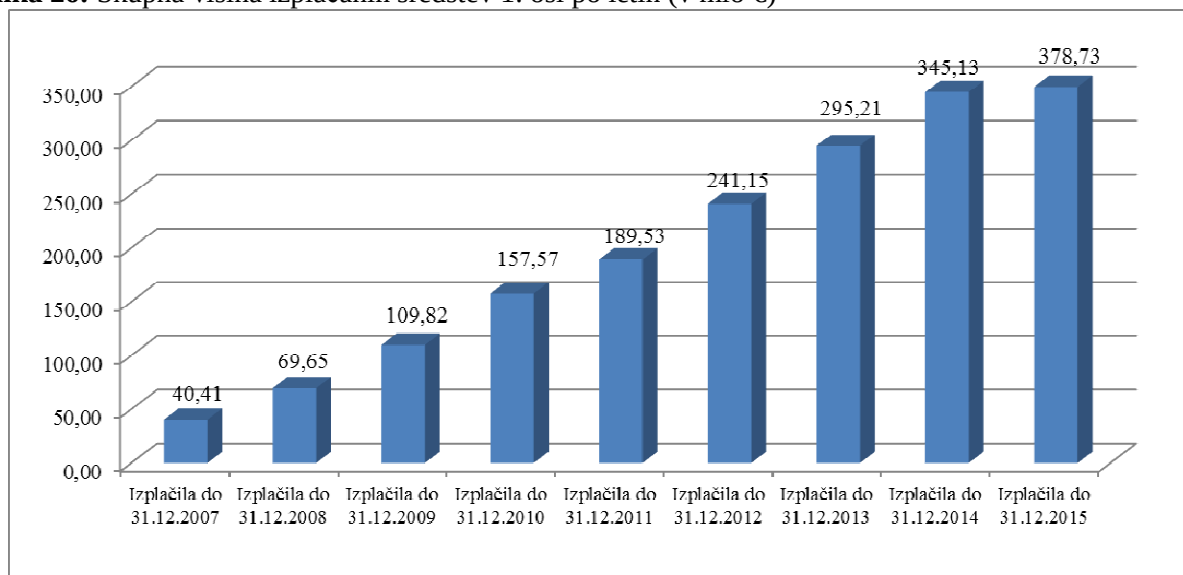
Vir: MKGP in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 1. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2015 izplačanih 99,66 % razpoložljivih sredstev. Glede na delež izplačanih sredstev znotraj te osi je bilo največ izplačil iz naslova ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev (34 %).

Primerjava izvajanja osi 1 s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 1. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. Večina razpoložljivih sredstev ukrepov je bila izplačana, najslabše črpanje je bilo le pri ukrepu 133-Podpore skupinam proizvajalcev (97,02 %).

V okviru izvajanja ukrepov 1. osi je bilo do konca leta 2015 skupaj izplačanih 378,73 mio €. Trend višine izplačil po letih je prikazan na sliki 26.

Slika 26: Skupna višina izplačanih sredstev 1. osi po letih (v mio €)

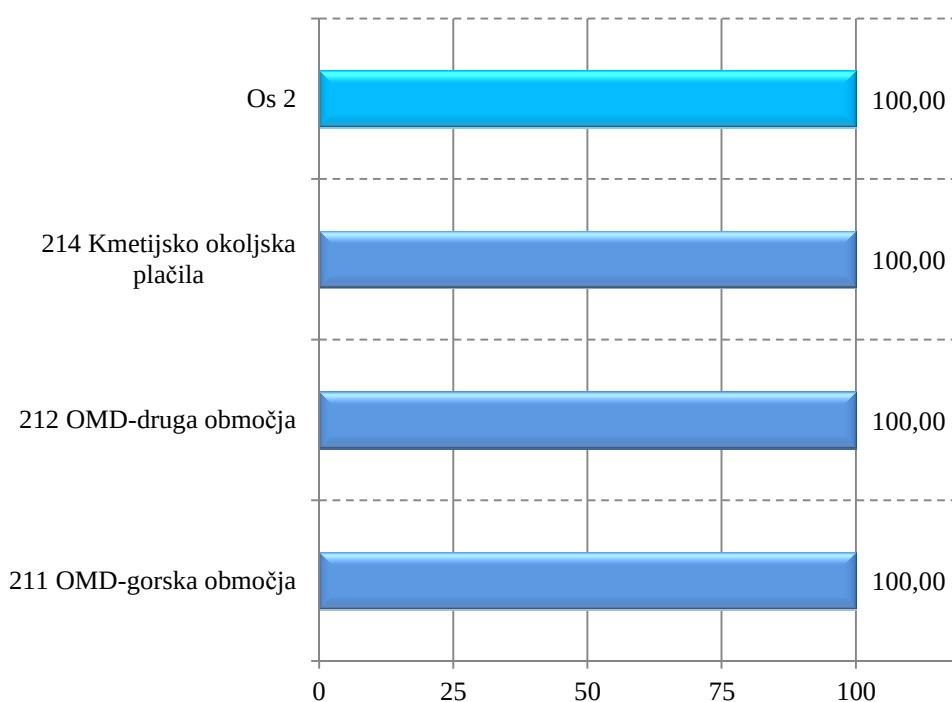

3.1.3 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 2. osi

Razpoložljiva sredstva 2. osi v PRP 2007-2013 znašajo 625.854.541,00 €. Razmerje med sredstvi EKS RP in RS je 80:20. V okviru 2. osi se izvajajo trije ukrepi, 211, 212 in 214.

Podrobnejši pregled izvajanja 2. osi pokaže, da so bila do 31. 12. 2015 izplačana vsa razpoložljiva sredstva (100,00 %), tako na ravni posameznih ukrepov kot tudi osi.

Slika 27: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 2. osi (v %)

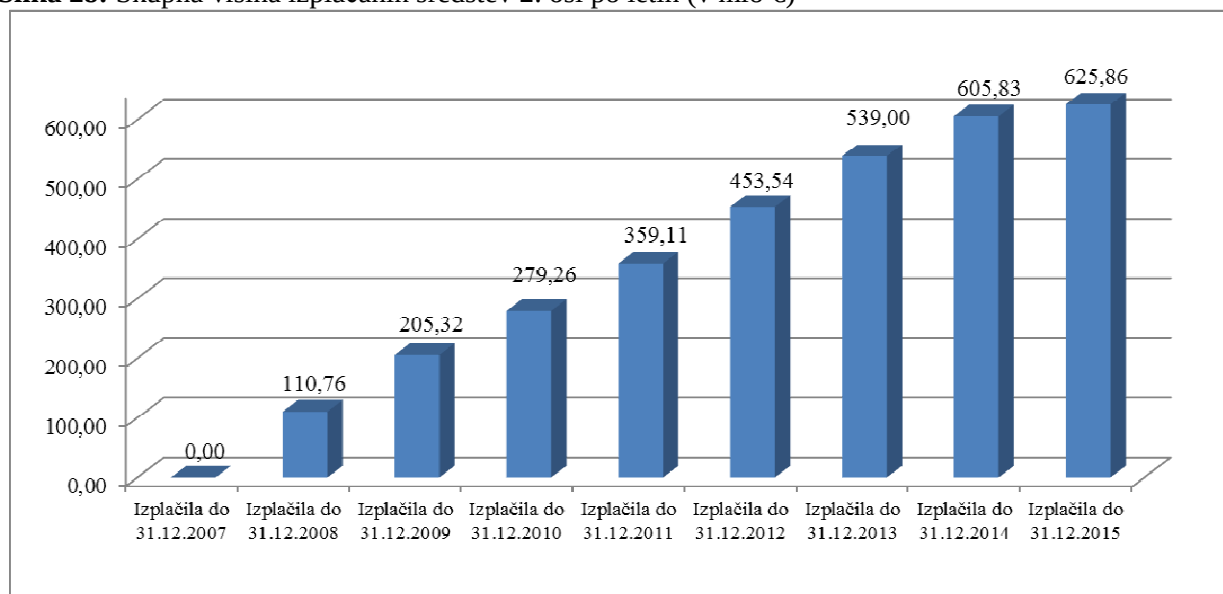
Vir: MKGP in ARSKTRP

Primerjava izvajanja 2. osi s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 2. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. 2. os je glede na ostale osi PRP 2007-2013 najbolj uspešna z vidika črpanja sredstev, saj je bilo upravičencem do 31. 12. 2015

izplačanih največ sredstev iz PRP 2007-2013 (53,42 % vseh izplačil programa), kar je moč pripisati velikemu številu upravičencev, ki so vključeni v izvajanje ukrepov te osi.

V okviru izvajanja ukrepov 2. osi je bilo do konca leta 2015 skupaj izplačanih 625,86 mio €. Prva izplačila sredstev so potekala od leta 2008 dalje. Trend višine izplačil po letih je prikazan na sliki 28.

Slika 28: Skupna višina izplačanih sredstev 2. osi po letih (v mio €)

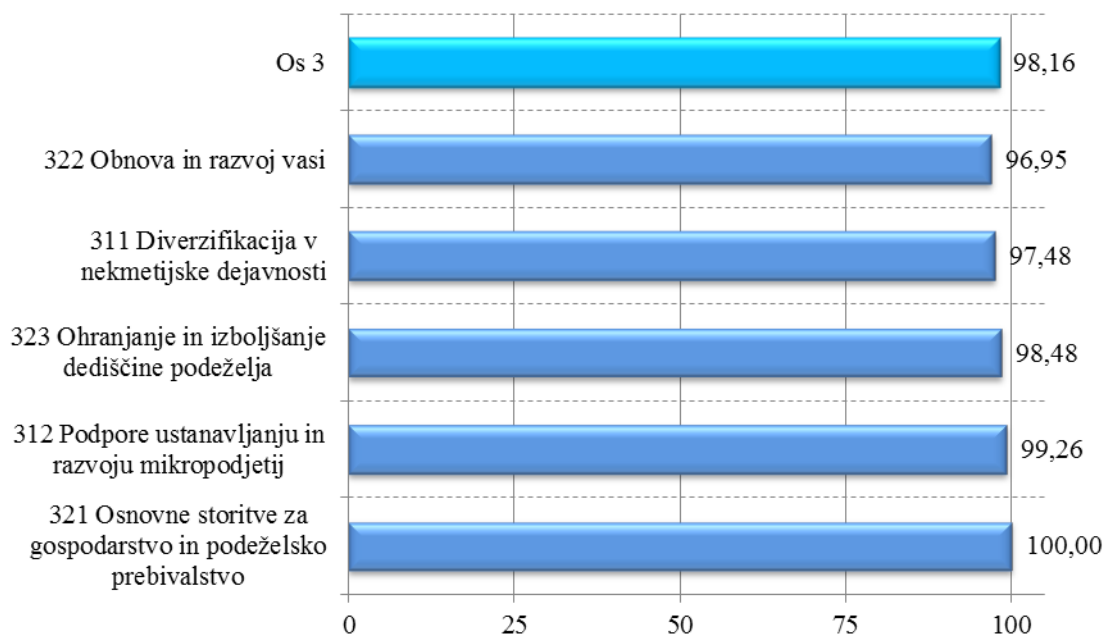

3.1.4 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 3. osi

Razpoložljiva sredstva 3. osi v PRP 2007-2013 znašajo 123.908.963,00 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES za namen razvijanja širokopasovnega interneta na podeželskih območjih v okviru ukrepa 321, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP:RS opredeljeno 90:10.

V okviru 3. osi izvajamo pet ukrepov. To so ukrepi 311, 312, 321, 322 in 323. Ukrep z največ načrtovanimi sredstvi iz 3. osi v PRP 2007-2013 je ukrep 312, ukrep z najmanj načrtovanimi sredstvi v okviru 3. osi pa je ukrep 321.

Slika 29: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 3. osi (v %)

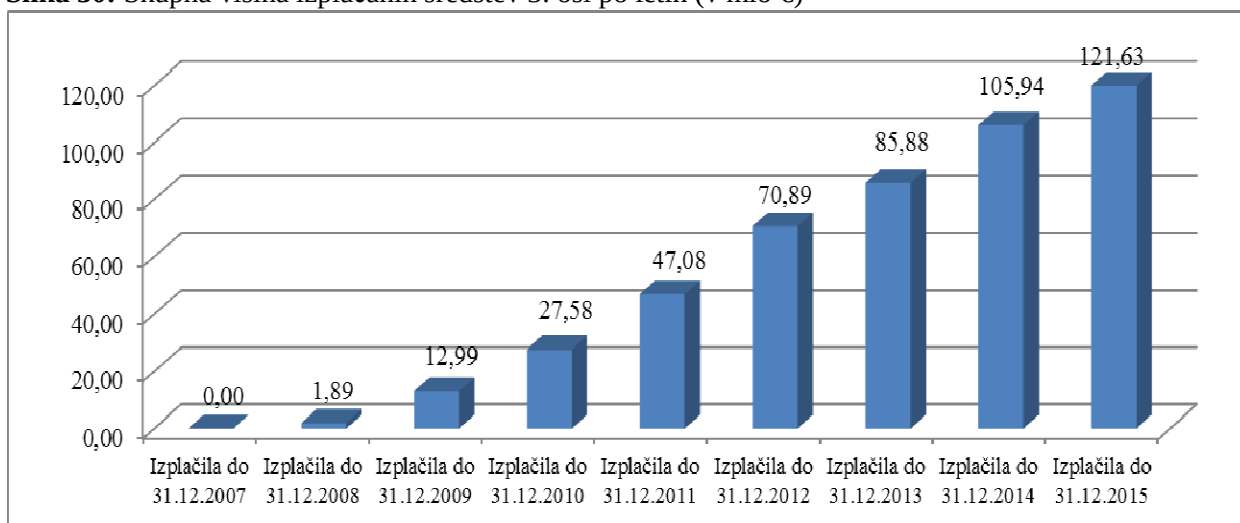
Vir: MKGP in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 3. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2015 izplačanih 98,16 % razpoložljivih sredstev. Glede na delež izplačanih sredstev znotraj te osi je bilo največ izplačil iz naslova ukrepa 312-Podpore ustanavljanju in razvoju mikropodjetij (39 %).

Primerjava izvajanja osi 3 s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 3. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. 100 % črpanje razpoložljivih sredstev je bilo na ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo, najslabše črpanje razpoložljivih sredstev pa je bilo pri ukrepu 322-Obnova in razvoj vasi (96,95 %).

V okviru izvajanja ukrepov 3. osi je bilo do konca leta 2015 skupaj izplačanih 121,63 mio €. Prva izplačila sredstev so potekala od leta 2008 dalje. Trend višine izplačil po letih je prikazan na sliki 30.

Slika 30: Skupna višina izplačanih sredstev 3. osi po letih (v mio €)

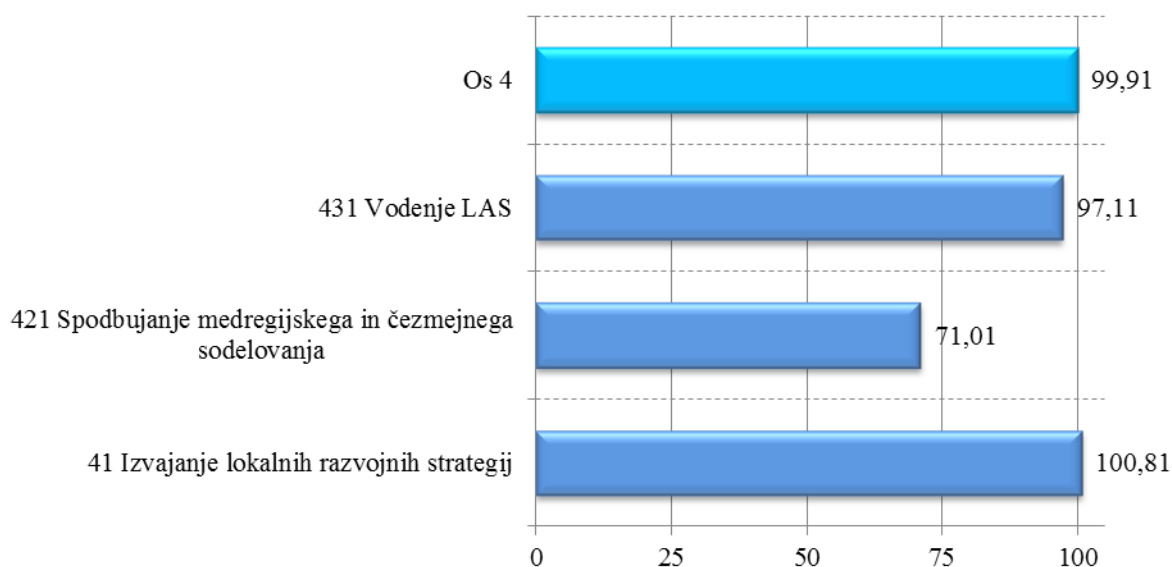

3.1.5 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 4. osi

Razpoložljiva sredstva 4. osi - LEADER v PRP 2007-2013 znašajo 30.760.005,00 €, razmerje med sredstvi EKSRP in RS je opredeljeno na 80:20.

Podrobnejši pregled izvajanja 4. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2015 v okviru celotne 4. osi izplačanih 99,91 % razpoložljivih sredstev. Najbolj uspešno je bilo črpanje na ukrepu 41, ki je namenjen izvajanju lokalnih razvojnih strategij (porabljenih 100,81 % sredstev) ter ukrepu 431, ki vključuje vodenje lokalnih akcijskih skupin, animacijo območja ter pridobivanju strokovnih znanj (porabljenih 97,11 % sredstev). V primeru ukrepa 421, ki je namenjen spodbujanju medregijskega in čezmejnega sodelovanja, pa razpoložljiva sredstva žal niso bila porabljena v želenem obsegu (porabljenih 71,01 % sredstev).

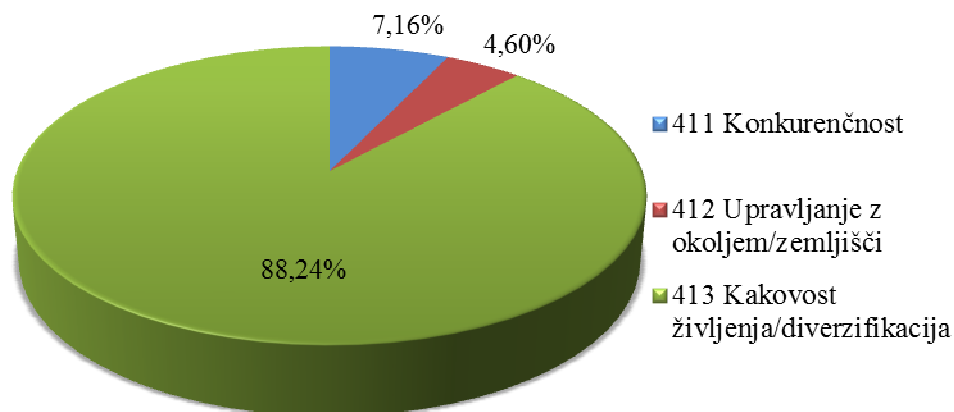
Slika 31: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 4. osi (v %)

Vir: MKGP in ARSKTRP

V okviru ukrepa 41 je bilo največ izplačil iz naslova izvajanja podukrepa 413 (88,24 %), oziroma za projekte, povezane z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželju, najmanj pa za projekte podukrepa 411, povezanih z upravljanjem okolja in/ali zemljišči (4,60 %).

Slika 32: Razdelitev izplačil po podukrepih na ukrepu 41

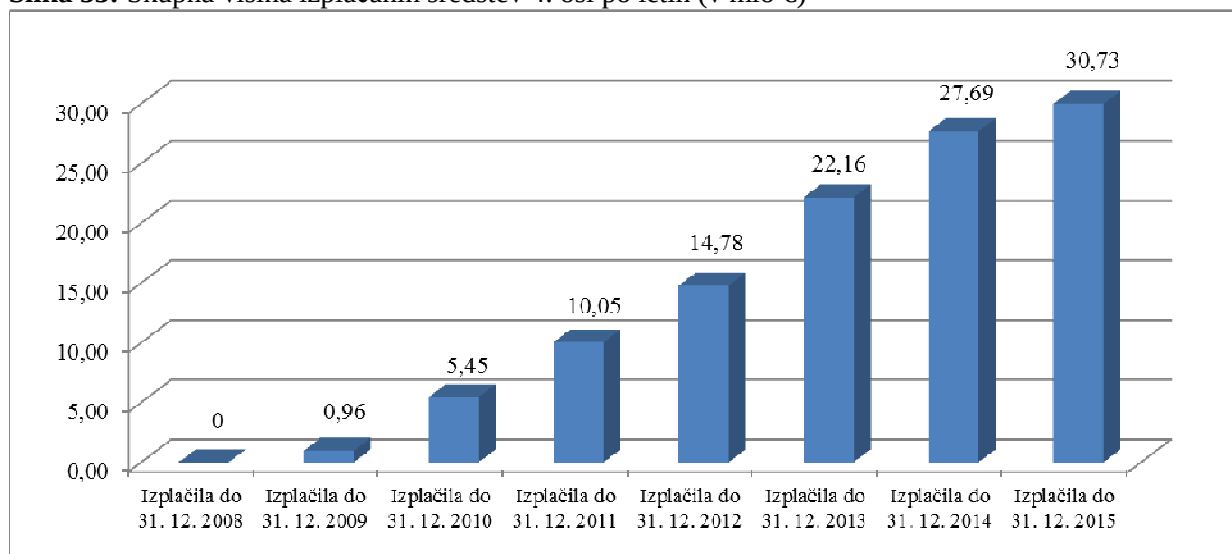

Vir: MKGP in ARSKTRP

V letu 2015 so potekala le izplačila iz naslova ukrepov 41 in 431, medtem ko novih izplačil iz naslova ukrepa 421 ni bilo.

V okviru izvajanja ukrepov 4. osi je bilo do konca leta 2015 skupaj izplačanih 30,73 mio €. Prva izplačila sredstev so potekala od leta 2009 dalje. Trend višine izplačil po letih je prikazan na sliki 33.

Slika 33: Skupna višina izplačanih sredstev 4. osi po letih (v mio €)

3.2. PREGLED ČRPANJA LETNIH PRAVIC PORABE

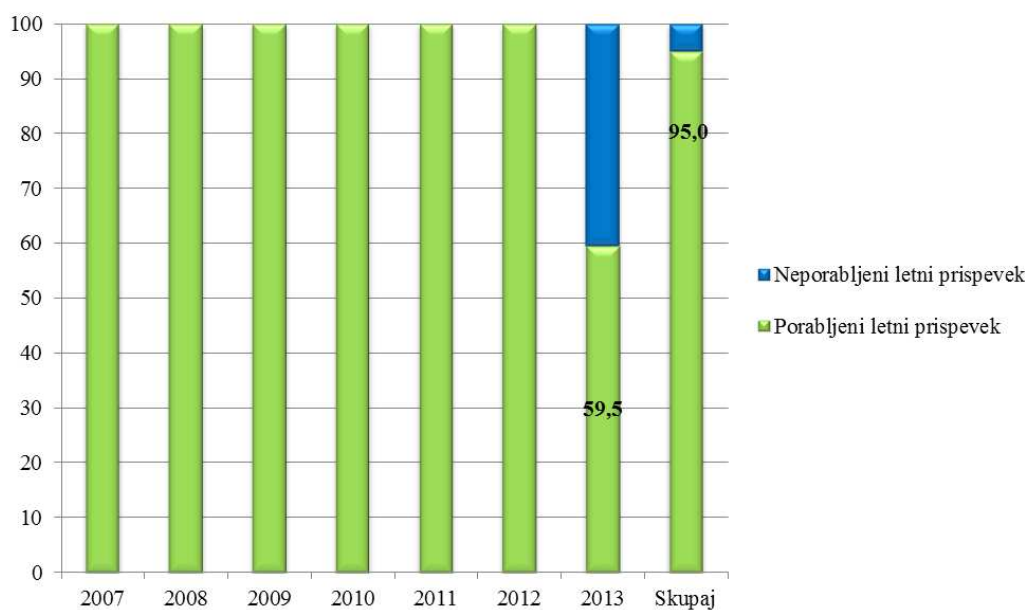
Prispevek iz EKSRP, namenjen izvajanju ukrepov PRP 2007-2013, je ocenjen na 915.992.729 €. Ta znesek je razdeljen na letne pravice porabe, pri črpanju katerih velja pravilo N+2. Letni prispevek se nanaša na celotni program in ne na posamezne osi ali ukrepe.

Preglednica 38: Letne pravice porabe (v €)

Leto	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ
Skupaj EKSRP	149.549.387	139.868.094	136.508.049	134.100.946	124.076.091	118.858.866	113.031.296	915.992.729

Vir: PRP 2007-2013 (9. sprememba)

Do 31. 12. 2015 je Slovenija po podatkih EK (vir: CIRCA: *EAFRD financial execution.docx*) počrpala 870.193.093 € sredstev iz EKSRP, kar pomeni, da smo v celoti počrpali letne prispevke za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 in 59,5 % letnega prispevka za leto 2013. V porabo letnega prispevka uvrščamo zneske izplačil, ki so bili povrnjeni s strani Evropske Komisije na podlagi posredovanih izjav o izdatkih in zneske dveh prejetih prilivov v obliki avansa v vrednosti 63.018.671,02 €.

Slika 34: Poraba letnih prispevkov EKSRP do 31. 12. 2015, v %

Vir: CIRCA, MKGP in ARSKTRP

3.3. DODATNA SREDSTVA IZ EVROPSKEGA NAČRTA ZA OŽIVITEV GOSPODARSTVA

V letu 2015 so v okviru Načrta za oživitev gospodarstva potekala izplačila le iz naslova ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, medtem ko novih izplačil na ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo ni bilo.

Preglednica 39: Finančno izvajanje programa v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z novimi izzivi in širokopasovno infrastrukturo, ki za vsak ukrep vsebuje izjavo o izdatkih, plačanih upravičencem po 1. januarju 2009 za vrste dejavnosti iz člena 16a(1) Uredbe (ES) št. 1698/2005, in do zneskov iz člena 69(5a) te uredbe

Os/ukrep	Letno plačilo v letu 2015 (EKSRP)	Plačilo od 1.1. 2009 do 31. 12. 2015 (EKSRP)
Os 1		
Ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	2.663.114,17	7.519.119,15
Skupaj os 1	2.663.114,17	7.519.119,15
Os 2		
Skupaj os 2	0	0
Os 3		
Ukrep 321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	0	2.981.460,33
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES	0	0
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES	0	2.981.460,33
Skupaj os 3	0	2.981.460,33
Os 4		
Skupaj os 4	0	0
Skupaj program	2.663.114,17	10.500.579,48
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES = novi izzivi iz Pregleda SKP	2.663.114,17	7.519.119,15
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a Uredbe 1698/2005/ES = broadband / širokopasovni internet	0	2.981.460,33

Vir: MKGP

4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA

4.1. UVOD

Sprotno vrednotenje je namenjeno izboljšanju kakovosti, učinkovitosti in uspešnosti izvajanja PRP 2007-2013. V nadaljevanju so podane izvedene aktivnosti vrednotenja v letu 2015.

4.2. SISTEM, VZPOSTAVLJEN ZA ZAGOTAVLJANJE SPROTNEGA VREDNOTENJA

V letu 2015 so aktivnosti vrednotenja zajemale:

- javno naročilo »Naknadno vrednotenje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013«;
- monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev vrednosti slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine;
- monitoring populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000;
- monitoring izbranih ciljnih vrst metuljev;
- letno poročilo o napredku za leto 2014.

4.3. DEJAVNOSTI VREDNOTENJA V LETU 2015

4.3.1 Naknadno vrednotenje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013

Namen

Naknadno vrednotenje programov za razvoj podeželja je zadnji del sprotnega vrednotenja programskega obdobja 2007-2013, zato povzema tudi rezultate in priporočila iz prejšnjih vrednotenj in povzema vedenje za končno oceno tega programa. Izvaja se na točki, kjer je mogoče oceniti učinke in dodano vrednost financiranja programa, tako na ravni EU kot na ravni programa. Učinek in dodana vrednost intervencij so pomembno sredstvo za analizo in prikaz dosežkov porabljenih sredstev programa. Tako se upraviči proračun programa ter poveča preglednost in odgovornost za politiko razvoja podeželja EU.

Naknadno vrednotenje nudi tudi priložnost pogleda na politiko, predvsem ali je ta bila pravilno zasnovana in ustrezno izvajana, da bi reševala najbolj pomembne potrebe v programskem območju. Poleg tega naknadno vrednotenje omogoča uporabo rezultatov vrednotenja za izboljšanje kakovosti načrtovanja in izvajanja politike v prihodnosti. Pomembne informacije in priporočila se lahko uporabijo za izboljšanje izvajanja novega programa, predvsem za ukrepe, ki se nadaljujejo iz prejšnjih programskih obdobj.

Povzetek

OU je v letu 2015 začel s pripravo javnega naročila »Naknadno vrednotenje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013«.

OU je na podlagi Smernic za naknadno vrednotenje PRP 2007-2013 pripravil projektno nalogo, v kateri je poleg skupnih vprašanj za vrednotenje in zahtev naknadnega vrednotenja opredelil tudi programsko specifična vprašanja za vrednotenje, da bi osvetlili tiste vidike, ki odražajo posebnosti slovenskega PRP 2007-2013 in so od posebnega interesa deležnikov politike podeželja ali niso zajeti v skupnih elementih. V projektni nalogi so navedene predlagane metode vrednotenja, vendar bodo dokončne metode vrednotenja določene šele po zaključku javnega naročila. Naročnik bo v sodelovanju z izbranim izvajalcem določil kombinacijo različnih metod,

s katero se minimizira omejitve ter zagotovi čim bolj učinkovito ter objektivno analizo ter zanesljive in veljavne rezultate.

Sklep o začetku postopka je bil sprejet 29. 9. 2015. Dne 9. 10. 2015 je bilo objavljeno naročilo na Portalu javnih naročil, dne 14. 10. 2015 pa v Uradnem listu EU. V roku za predložitev ponudbe je OU prejel pravočasne in pravilno označene ponudbe sedmih ponudnikov. Odločitev o oddaji javnega naročila je bila objavljena 14. 12. 2015. Javno naročilo je bilo oddano ponudniku OIKOS, svetovanje za razvoj, d.o.o. Pogodba z izvajalcem je bila podpisana 19. 1. 2016.

Izvajalec mora pripraviti začetno poročilo, vmesno poročilo, osnutek končnega poročila in končno poročilo po naslednji časovni dinamiki:

Vrsta poročila	Zaključek
1. Začetno poročilo	45 dni po podpisu pogodbe
2. Vmesno poročilo	30. 6. 2016
3. Osnutek končnega poročila	30. 9. 2016
4. Končno poročilo	15. 11. 2016

V začetnem poročilu mora biti določena intervencijska logika za različne ukrepe, ki bodo ovrednoteni, pripravljena merila presoje za vsa vprašanja za vrednotenje ter določena metodologija za odgovarjanje na vprašanja za vrednotenje. Pregledani morajo biti podatki in informacije, identificirane pomanjkljivosti in predlagane rešitve, razvita orodja in pristopi za zbiranje dodatnih informacij in zahtevanih podatkov.

Vmesno poročilo mora vsebovati preliminarne rezultate vrednotenja. Struktura poročila bo taka, kot je predlagana struktura poročila naknadnega vrednotenja, le da sta izvzeti poglavji povzetek ter sklepi in priporočila.

Osnutek končnega poročila mora biti dokončano poročilo s predlagano strukturo poročila naknadnega vrednotenja.

Rezultati naknadnega vrednotenja morajo biti predstavljeni v končnem poročilu, ki združuje vse elemente vrednotenja.

4.3.2 Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev vrednosti slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine

Namen

Cilj monitoringa splošno razširjenih vrst ptic za določitev vrednosti slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine je kontinuirano zagotavljanje podatkov za slovenski indeks ptic kmetijske krajine, ki je metodološko usklajen s PECBMS (Pan-European Common Bird Monitoring Scheme). Namen indeksa ptic kmetijske krajine je spremljanje trendov gibanja populacije ptic kmetijske krajine skozi časovno obdobje, kot enega od osnovnih kazalnikov spreminjanja biotske raznovrstnosti v kmetijski krajini.

Povzetek

Za potrebe vrednotenja vplivov izvajanja PRP 2007-2013 na biotsko raznovrstnost monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev vrednosti slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine pripravlja izbrani izvajalec - Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia). Monitoring v Sloveniji poteka od leta 2007. V letu 2006 je bila izdelana metodologija za izvedbo monitoringa splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega

indeksa ptic kmetijske krajine, ter nato izveden pilotni popis v letu 2007. Po pilotnem letu je bil popis izveden vsako leto.

Sestavljeni indeks ptic kmetijske krajine je v letu 2015 znašal 71,4, kar je za 7,6 % manj od leta 2014. Sestavljeni indeks generalistov je bil v letu 2015 83,1 (-3,4 % glede na leto 2014), travniških vrst 60,9 (-5,4 % glede na leto 2014) in vrst mejic 65,3 (-1,5 % glede na leto 2014).

Zelo zaskrbljujoč je upad tudi večine vrst na mednarodno pomembnih območjih in posebnih območjih varstva za ptice, ki so vezane na kmetijsko krajino: kosca, črnočelega srakoperja, hribskega škrjanca, velikega skovika, pisane penice in vrtnega strnada. Črnočeli srakoper in vrtni strnad sta v Sloveniji na robu izumrtja. Edina Natura 2000 vrsta kmetijske krajine s porastom populacije je bela štorclja. Izginjanje travniških habitatov in mozaičnih struktur v kmetijski krajini sta dve od ključnih groženj za ptice na mednarodno pomembnih območjih in posebnih območjih varstva za ptice.

Trendi posameznih indikatorskih vrst:

(1) Trend negotov: v tej skupini je sedem vrst, podatki za te vrste preveč variirajo (eden od vzrokov je premalo registracij v premalo ploskvah), da bi lahko zanesljivo določili trend. Te vrste so: rumena pastirica, duplar, grivar, zelena žolna, vijeglavka, smrdokavra, priba;

(2) Zmeren ali strm upad - zmeren upad: veliki strnad, hribski škrjanec, čopasti škrjanec, plotni strnad, rumeni strnad, rjavi srakoper, drevesna cipa, repaljščica, močvirna trstnica; strm upad: rjava penica, poljski škrjanec, grilček, prosnik, divja grlica, repnik, skupno 15 vrst;

(3) Zmeren porast: pogorelček, kmečka lastovka;

(4) Trend stabilen: lišček, postovka, slavec, škorec, poljski vrabec.

Značilne ptice kmetijske krajine so odvisne od ekstenzivnih oblik kmetovanja in njihove populacije se večinoma zmanjšujejo zaradi intenzifikacije kmetijstva (zmanjševanje mozaičnosti, melioracije, zmanjševanje površin travnikov, povečan vnos pesticidov itd.). Predvsem v sredozemskem svetu je prisoten pritisk v obratno smer, ko se zaradi opuščanja kmetovanja zemljišča zaraščajo in prehajajo v gozdno sukcesijo, kar tudi vpliva na zmanjšanje populacij ptic kmetijske krajine.

4.3.3 Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000

Namen

Dolgoročni cilj je redno pridobivati primerljive podatke o stanju populacij vrst na območjih Natura 2000. Kratkoročni cilj je zagotoviti podatke o prisotnosti populacij vrst ptic v Sloveniji ter na osnovi podatkov trende v populacijski dinamiki teh ptic.

Povzetek

Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000 pripravlja izbrani izvajalec – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia). Spremljanje populacij izbranih vrst ptic na Mednarodno pomembnih območjih za ptice (monitoring IBA, ang. Important Bird Area) poteka od leta 2004. Vanj je vključenih okoli 30 kvalifikacijskih vrst ptic Natura 2000 območij, ki se jih vzorči različno intenzivno.

V letu 2015 je bil na območjih Natura 2000 za ptice (SPA) opravljen monitoring 18 kvalifikacijskih vrst ptic. Nekatere izmed njih, zlasti vrste mozaične kmetijske krajine, so v

Sloveniji na robu izumrtja, na primer veliki škurh, črnočeli srakoper in vrtni strnad. Porast je v kmetijski krajini doživela le bela štorclja, ki je svoj areal razširila proti zahodu in jugu Slovenije.

Razlog za zmanjšanje populacij vrst v kmetijski krajini je predvsem intenzifikacija kmetijstva. Ta se kaže v premeni travnikov v njive, intenzifikaciji obstoječih travnikov (gnojenje, večkratna košnja, dosejevanje travnih in travno-deteljnih mešanic, izsuševanje, širitev paše na nekdanje košenice), komasacijah (ki imajo za posledico praviloma intenzivnejšo obdelavo površin in izginotje manjšinskih krajinskih elementov), sečnji mejic, grmišč in visokodebelnih sadovnjakov. Problem predstavlja tudi uporaba pesticidov, ki zmanjšujejo prehransko osnovo za gnezdeče ptice, nekateri pa so neposredno toksični za ptice (npr. nekateri strupi za zatiranje polžev in bramorja).

Vrste specifičnih habitatov imajo povsem svoje težave. Raco kostanjevko na zadrževalniku Medvedce ogroža vsakoletna košnja (odstranjevanje) vodnega oreška ravno v času družin z majhnimi mladiči. V jesenskem času lov na mlakarice zmanjša pognezditvene jate golečih se kostanjevk, ki bi v tem času potrebovale predvsem mir. Srednjega detla ob Muri in v Krakovskem gozdu ogroža sečnja doba, starih topolov in vrb, ki se odvija v obliki golosekov. Zmeren upad je zaradi izginjanja grmišč s trnastimi grmovnimi vrstami na Ljubljanskem barju in ob Muri doživela tudi pisana penica – njen habitat izginja zaradi sečnje in napredovalega zaraščanja v gozd.

Trendi posameznih kvalifikacijskih vrst:

(1) Trend negotov: za te vrste imamo zaenkrat zbranih premalo podatkov, da bi lahko zanesljivo določili trend (prekratek časovni niz, velik časovni interval med popisi ali pa prenizka številčnost). To so: kotorna, zlatovranka, veliki škurh, triprsti detel, mala tukalica in kozača. Zadnje gnezdenje zlatovranke v Slovenskih goricah je bilo potrjeno l. 2005.

(2) Zmeren ali strm upad:

- zmeren upad: podhujka (Kras), kosec, srednji detel, črnočeli srakoper, hribski škrjanec, grahasta tukalica (Črete), pisana penica
- strm upad: vrtni strnad, veliki skovik (Goričko)

(3) Zmeren ali močan porast

- zmeren porast: podhujka (Snežnik – Pivka), bela štorclja (cela Slovenija)
- močan porast: kostanjevka

(4) Trend stabilen: velika uharica. Pri tej vrsti je treba opozoriti, da stabilen trend, izračunan na podlagi zasedenih teritorijev zgodaj spomladi, še ne pomeni dolgoročno vzdržne populacije, saj mnogi odrasli in mladi osebki tekom gnezditvene sezone poginejo zaradi elektrokcije na srednjenaletostnih daljnovodih.

4.3.4 Monitoring izbranih ciljnih vrst metuljev

Namen

Monitoring izbranih ciljnih vrst metuljev se izvaja v kmetijski krajini. Metulji spadajo med kazalce stanja biotske raznovrstnosti in s tem stanja okolja. Podatki monitoringa so uporabni zlasti za namene spremljanja uspešnosti upravljanja zemljišč, ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in sicer na površinah znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo operacije KOP.

Povzetek

Monitoring izbranih ciljnih vrst metuljev pripravlja izbrani izvajalec – Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, skupaj s podizvajalcem Center za kartografijo favne in flore. Monitoring ciljnih vrst metuljev se izvaja redno vsako leto od leta 2008.

Končno poročilo monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev vsebuje rezultate terenskih popisov monitoringa za rdečega apolona, velikega frfotavčka, barjanskega okarčka, petelinčka, gozdnega postavneža, velikega mravljiščarja, temnega mravljiščarja in strašničinega mravljiščarja ter posodobljene obrazce za terenske popise za nekatere od teh vrst. Podrobno so predstavljena vsa območja, kjer je potekalo terensko delo za vzpostavitev monitoringa obravnavanih vrst, ter ločeno prikazane posodobitve dolgoročnega monitoringa. Terensko delo je bilo opravljeno v celoti in v predvidenem obsegu s 16 dodatnimi terenskimi dnevi.

Gledano v celoti se je stanje v Sloveniji za večino obravnavanih vrst bistveno poslabšalo, kar je povezano z nadaljnjo degradacijo in izgubo habitatov tako na območjih sklenjene razširjenosti kot tudi izoliranih in robnih populacij. Izjema je petelinček, pri katerem je stanje stabilno na večjem delu območja razširjenosti vrste.

4.3.5 Letno poročilo o napredku PRP 2007-2013 za leto 2014

Kot del sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013 ali pa vsaj kot podatkovno osnovo sprotnemu vrednotenju lahko upoštevamo tudi Letno poročilo o napredku PRP 2007-2013 za leto 2014, ki ga je najprej potrdil OU, nato pa je bil posredovan nadzornemu odboru, ki ga je na svoji 14. seji 20. 5. 2015 tudi potrdil. V skladu s Smernicami EK je bilo dne 17. 6. 2015 Letno poročilo o napredku skupaj s preglednicami za spremljanje posredovano EK. Z dnem 6. 7. 2015 je EK podala izjavo o sprejemljivosti poročila. Končno poročilo je bilo s strani EK potrjeno 6. 8. 2015.

4.4. SPREMLJANJE – FOLLOW UP SPROTNEGA VREDNOTENJA V LETU 2014

Sprotno vrednotenje izvajanja PPRP 2007-2013 v letu 2014 je obsegalo tri tematske sklope:

- Vrednotenje potencialnih vplivov plačil I. stebra Skupne kmetijske politike iz obdobja 2007-2013 in investicijskih ukrepov PRP 2007-2013 na uspešnost izvajanja ukrepa Kmetijsko okoljskih plačil iz omenjenega programa ter določitev metodologije za vrednotenje vplivov ukrepa Kmetijsko okoljsko podnebnih plačil iz PRP 2014-2020;
- Vrednotenje Mreže za podeželje;
- Vrednotenje ključnih dosežkov izvajanja PRP 2007-2013 ter utemeljitev mejnikov in ciljev okvira uspešnosti PRP 2014-2020.

4.4.1 Vrednotenje potencialnih vplivov plačil I. stebra Skupne kmetijske politike iz obdobja 2007-2013 in investicijskih ukrepov PRP 2007-2013 na uspešnost izvajanja ukrepa Kmetijsko okoljskih plačil iz omenjenega programa ter določitev metodologije za vrednotenje vplivov ukrepa Kmetijsko okoljsko podnebnih plačil iz PRP 2014-2020

Namen

Namen vrednotenja je izboljšanje kakovosti programov in njihovega izvajanja. Rezultati vrednotenja naj bi omogočili ustreznejše oblikovanje politik in ukrepov I. in II. stebra SKP. Namen vrednotenja je tudi priprava izhodišč metodologije, ki bo omogočala boljše spremljanje in vrednotenje učinkov na ravni ukrepa KOPOP v programskem obdobju 2014-2020.

Priporočila

Pri vrednotenju vplivov KOPOP izvajalec vrednotenja predlaga, da se ocenjuje učinke plačil samega programa na njegove cilje v okviru primerjave med koristniki in nekoristniki sredstev. Največja ovira za vrednotenje KOPOP predstavlja zahteva po bolj ali manj konstantnem obsegu vključenih površin v petletnem obdobju. S tem določilom zahteva vrednotenje ukrepa nujno analizo kontradejstvenika. To pa pomeni razpolaganje s podatki za vsa kmetijska gospodarstva, ne le za tista, ki so vključena v program. Konkretno bi bilo nujno spremljati naslednje:

- strukturo kmetijskih gospodarstev (vseh; npr. KZU, PDM, ESU),
- velikost KOPOP tipov rabe tal (tudi izven KOPOP) in
- površine OMD (vseh kmetijskih gospodarstev; v KOPOP in izven KOPOP).

Poleg navedenega je nujno potrebno razpolagati tudi s podatki pred začetkom programa.

Kar se tiče povezovanja z okoljskimi bazami podatkov za vrednotenje vplivov na biotsko raznovrstnost, izvajalec vrednotenja predlaga vključitev Shannonovega indeksa kmetijskih ptic, za vrednotenje vplivov na rodovitnost in varstvo tal pa sistematično urejene in enotne podatke o kakovosti in rodovitnosti tal.

V primeru kombinacije operacij KOPOP in ukrepa EK bi bilo z vidika vrednotenja nujno označiti površine, ki so vključene v oba ukrepa, prav tako površine oz. število živali, vključenih v več operacij KOPOP. Podobno priporočilo velja tudi za primere, ko dobi posamezno kmetijsko gospodarstvo dve ali več izplačil za isti namen v istem letu. Izplačila bi bilo treba dopolniti z informacijo o tem, ali so površine, na katere se nanaša naslednje izplačilo, iste kot v prvem izplačilu oziroma kolikšen delež površine je iste kot v prvem izplačilu. Na ta način bi se izognili problemu vključevanja bruto/neto površin v analizo.

Upoštevanje priporočil

MKGP v aplikaciji »Register kmetijskih gospodarstev« razpolaga z določenimi podatki vseh kmetijskih gospodarstev. V registru so tudi podatki o kmetijskih zemljiščih v uporabi, vrsti rabe tal, površinah v OMD. Register pa ne razpolaga s podatki o PDM, ESU ter velikosti KOPOP rabe tal. Določene podatke je možno pridobiti iz statistike kmetijskih gospodarstev in popisa kmetijstva, ki obsegata strukturne podatke o zemljiščih, posejani površini, površini trajnih travnikov in pašnikov, trajnih nasadih, o številu živine, o mehanizaciji, delovni sili in pridobitnih dejavnostih ter o gozdarstvu na kmetijskih gospodarstvih.

S kombinacijo podatkov registra kmetijskih gospodarstev, izpisa iz aplikacije ARSKTRP ter statistike kmetijskih gospodarstev in popisa kmetijstva je možno spremljati večino predlaganih podatkov za vsa kmetijska gospodarstva in ne le za tista, ki so vključena v program.

Glede vrednotenje vplivov na biotsko raznovrstnost OU že od leta 2007 izvaja monitoringe splošno razširjenih vrst ptic za določitev vrednosti slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine, v okviru katerih je izračunan Shannonov indeks kmetijskih ptic za Slovenijo.

V primeru kombinacije operacij KOPOP in ukrepa EK je možno na podlagi izpisa podatkov iz aplikacije ARSKTRP ugotoviti površine, ki so vključene v oba ukrepa, prav tako površine oz. število živali, vključenih v več operacij KOPOP.

Prav tako so preglednicah izplačil PRP 2014-2020 za vsako posamezno izplačilo navedeni tudi posamezen (pod)ukrep in leto objave javnega razpisa oz. leto oddaje zbirne vloge.

4.4.2 Vrednotenje Mreže za podeželje

Namen

Namen vrednotenja je pregled delovanja Mreže za podeželje z namenom izboljšanja delovanja in določitev aktivnosti v prihodnje oziroma kakšna so priporočila glede na smernice za naknadno vrednotenje PRP 2014-2020.

Priporočila

Vrednotenje je izpostavilo splošna priporočila, katerih namen je na eni strani še povečati prepoznavnost Mreže, po drugi strani pa jo umestiti v širši spekter delovanja na tako imenovani medresorski ravni. Za doseg teh ciljev so ključne predvsem naslednje aktivnosti:

- okrepitev dvosmernega pretoka informacij med koordinacijsko skupino Mreže za podeželje in članstvom oziroma drugimi deležniki v podeželskem prostoru,
- okrepitev sodelovanja z že vzpostavljenimi mrežami za pretok informacij znotraj vladnih in nevladnih organizacij,
- sprememba oziroma redefiniranje vloge in delovanja Usmerjevalne skupine,
- okrepitev prepoznavnosti Mreže za podeželje znotraj OU in
- okrepitev Mreže za podeželje na medresorski ravni.

Upoštevanje priporočil

V letu 2015 so bile ponovno vzpostavljene info točke programa razvoja podeželja, preko katerih smo še bolj okrepili dejavnosti informiranja. V info točke so vključene organizacije, ki so tudi članice usmerjevalne skupine Mreže za podeželje. K dvosmernemu pretoku informacij pa se spodbuja tudi preko tedenskih elektronskih novic PRePlet.

Mreža za podeželje organizira različne dogodke, na katerih se lahko vzpostavljajo različni stiki, iščejo partnerji, predvidevamo pa, da bomo v prihodnjem letu vzpostavili spletno platformo za iskanje partnerjev na področju sodelovanja.

Vladne in nevladne organizacije s področja kmetijstva in razvoja podeželja z že vzpostavljenimi mrežami (KGZS, ZZS, DRSP, ZTKS, ZSPM, SKS) so že članice usmerjevalne skupine Mreže za podeželje, tako da dobro sodelujemo že dalj časa na področju prenosa informacij, skupaj pa smo izvedli že kar nekaj aktivnosti (npr. v letu 2015 je bil izveden 3. Slovenski podeželski parlament, sodelovanje na skupnih dogodkih, izdaja skupnih tiskanih gradiv ipd.).

Usmerjevalni skupini Mreže smo dali v letu 2015 večjo vlogo, saj smo razpisali poziv za predloge aktivnosti Mreže za podeželje, ki so povezane s PRP 2007-2013. Prejeli smo veliko predlogov aktivnosti, ki so pomembne za delovanje članov in tudi za bolj kakovostno izvajanje PRP 2007-2013. V letu 2015 smo skupaj izvedli kar nekaj aktivnosti na predlog članov, predvsem strokovne ekskurzije, v izdelavi pa so bile tudi priprava in izdaja več publikacij, ki so bile izdane v začetku leta 2016. Prav tako jih vedno zaprašamo za posredovanje informacij s terena in tudi za posredovanje naših informacij dalje. Menimo, da se to področje sodelovanja in prenosa informacij krepi.

Povezali smo se s Službo za podporo predelovalni industriji in promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov, MKGP, ki izdaja e-novice in blog Lokalna kakovost, v katerih smo objavili prispevke v zvezi s PRP. Prav tako si izmenjujemo informacije s sodelavci, ki so zadolženi za Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo, ki posredujejo naše informacije dalje in obratno.

Vzpostavljeno imamo tudi redne kontakte s Službo za odnose z javnostjo in promocijo, MKGP, v zvezi s sodelovanjem in posredovanjem informacij in sporočil za javnost. Iz omenjene službe se tudi obračajo na nas v primeru iskanja dobrih praks/projektov PRP, ko gre minister na teren (regijski obiski Vlade RS ipd.).

V letu 2014 smo skupaj s Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) izvedli kampanjo "Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?", s katero smo želeli opozoriti na številne dobre zgodbe, ki smo jih v Sloveniji ustvarili s pomočjo evropskih sredstev. Namen kampanje ni bil le informirati javnost, temveč jo tudi pritegniti k sodelovanju. Slogan »Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?« je bil spodbuda, da so ljudje sami našli dobre projekte v svojem okolju in opazili konkretne izboljšave kakovosti svojega življenja. S fotografsko razstavo, ki smo jo odprli 2. 10. 2014 na Kongresnem trgu v Ljubljani, in je trajala do 23. 10. 2014, smo obenem povzeli prejšnje izvajanje evropske kohezijske politike, politike razvoja podeželja in ribiške politike v Sloveniji in napovedali izvajanje omenjenih politik do leta 2020. Razstava se je v letu 2015 selila tudi po drugih krajih v državi.

Prav tako so v letu 2015 na SVRK ustanovili neformalno kohezijsko mrežo, ki naj bi omogočila bolj učinkovito komuniciranje vsebin evropske kohezijske politike v Sloveniji, predvsem s širjenjem informacij o možnostih in prihajajočih razpisih programskega obdobja 2014-2020. V to mrežo smo včlanjeni tudi predstavniki MKGP in različne institucije, organizacije, NVO, ministrstva.

4.4.3 Vrednotenje ključnih dosežkov izvajanja PRP 2007-2013 ter utemeljitev mejnikov in ciljev okvira uspešnosti PRP 2014-2020

Namen

Namen vrednotenja je pregled napredka programa glede na njegove cilje oziroma prikaz ključnih dosežkov PRP 2007-2013 na ravni posameznega ukrepa oz. podukrepa ter priprava na naknadno vrednotenje. Gre za identifikacijo dejavnikov na podlagi podatkov o vrednosti kazalnikov učinka in rezultata, ki so opredeljeni v PRP 2007-2013, in prispevajo k uspehu ali neuspehu izvajanja programa.

Priporočila

Zaradi preglednosti so priporočila podana v tabelarični obliki in sicer za vsak ukrep posebej.

Ukrep	Priporočila za obdobje 2014-2020
111	V začetku programskega obdobja se ukrep ni ustrezno izvajal, vendar se je s spremembo koncepta uspešnost izvajanja bistveno izboljšala. V taki obliki se mora, ob ustreznem povezovanju z informiranjem in svetovanjem, nadaljevati tudi v naslednjem programskem obdobju.
112	Za izvedljivost ukrepa je značilno, da se je ukrep kontinuirano izvajal skozi celotno programsko obdobje in je skladen z drugimi ukrepi oziroma cilji. Ukrep je smiselno izvajati tudi v obdobju 2014-2020.
113	Ukrep je zelo specifičen in se močno dopolnjuje (podvaja) z ukrepom 112 (kar 92 % kmetijskih gospodarstev, ki je izvajalo ukrep zgodnjega upokojevanja, je hkrati izvedlo tudi prenos na mlade prevzemnike). Vpliv ukrepa na posamezne cilje na ravni osi je zelo omejen, saj je v celotnem obdobju kmetijsko gospodarstvo predalo razmeroma majhno število nosilcev (201), omejen je tudi vpliv ukrepa na posamezne cilje na ravni programa (na povišanje BDV na gospodarstvih, ki so prejela podporo, prispeva manj kot 1%). Ukrep je tudi relativno neučinkovit, zato izvajanje ukrepa v obdobju 2014-2020 ni priporočeno.
121	V prihodnje bi bilo smiselno pri prijavi na razpis zahtevati potrdilo o zaprtju finančne konstrukcije, s katerim bi se zmanjšalo tveganje za nedokončanje naložb. Bilo bi smotrno bolj konkretno presoјati uspešnost investicij preko FADN podatkov in poslovnih načrtov. Glede na velikostno in socio-ekonomsko strukturo podprtih gospodarstev ocenjujemo, da ima ukrep velik vpliv na produktivnost dela in intenzivnost kmetijske pridelave, zato je z aktivnostmi potrebno nadaljevati v naslednjem programskem obdobju 2014-2020. Glede na dejstvo, da je bil ukrep usmerjen na precej široko ciljno skupino, bi bilo potrebno k načrtovanju razpisov pristopiti bolj sistematično. Smiselno bi bilo pripravljati letne razpise, ki bi bili manj sektorsko naravnani. Iz ukrepa bi bilo potrebno izločiti naravne nesreče in za ta namen

	vzpostaviti celovitejši sistem upravljanja s tveganji v kmetijstvu.
122	Ukrep je znotraj zadanih ciljev povsem ustrezen in ga je zaradi velikega interesa potrebno izvajati tudi v naslednjem programskem obdobju. Pri tem pa bi bilo potrebno preučiti, kako tak ukrep umestiti v širši kontekst sistematičnega razvijanja celotnega lesnega sektorja.
123	Povezovanje med deležniki v verigi še vedno ni zadostno. Temu dejavniku je potrebno nameniti posebno pozornost v novem programskem obdobju, v katerem se mora nadaljevati z ukrepanjem na tem področju.
125	Ker v programskem obdobju 2007-2013 niso bili doseženi vsi zastavljeni cilji, je potrebno v naslednjem obdobju nadaljevati z vsemi vrstami naložb v okviru tega ukrepa. Glede na rezultate je potrebno še posebej pospešiti investicije v namakalne sisteme (tudi zaradi hitrih klimatskih sprememb), pri čemer je potrebno odpraviti vrsto administrativnih ovir (težave pri pridobivanju dovoljenj, dolgotrajnost postopkov).
132	Za bolj učinkovito izvajanje je potrebna večja ciljna naravnost ter medsektorska povezanost, saj sama vključitev v ukrep sama po sebi ne prinaša velikih gospodarskih koristi. Z ukrepom je zaradi vedno večjega povpraševanja potrošnikov po zdravi in kakovostni hrani potrebno nadaljevati tudi v obdobju 2014-2020, vendar je na podlagi izkušenj iz tega programskega obdobja treba prilagoditi vrednosti kazalnikov.
133	Cilji so bili sicer preseženi in se odražajo s povečanim obsegom proizvodnje skupin proizvajalcev tovrstnih pridelkov. Nepovezanost proizvajalcev in medsebojno nezaupanje ter zagotavljanje lastnega deleža proizvajalcev pa še vedno predstavljajo pomembne omejitvene dejavnike.
142	Ustanavljanje skupin proizvajalcev je v novem programskem obdobju še vedno nujno. Potrebno bi bilo razširiti nabor upravičenih proizvodov, tako da organizacije proizvajalcev ne bi bile več omejene zgolj na proizvode iz shem kakovosti. Smiselno bi bilo izvajati tudi dodatne promocijske aktivnosti, da bi se ukrep izvajal v vseh slovenskih regijah.
211 212	Uspešnost izvajanja je razvidna iz praktično vseh kazalnikov rezultata in učinka, kar jasno nakazuje na potrebo po njegovem izvajanju tudi v naslednjem programskem obdobju, na sredi katerega bo (predvidoma ob koncu leta 2017) vzporedno z reformo drugih OMD izvedena tudi dopolnitev sheme OMD plačil.
214	Za njegovo izvajanje v programskem obdobju 2007-2013 je značilen kar precejšen razkorak, ki se v pogledu uspešnosti pojavlja med posameznimi podukrepi oziroma skupinami podukrepov. Na to nas opozarjajo tudi vrednosti kazalnikov rezultatov in učinka, katerih vrednosti se gibljejo v zelo različnih razponih. Pri načrtovanju ukrepa za novo programsko obdobje je to ugotovitev vsekakor potrebno upoštevati.
311	Na osnovi opravljene analize se ocenjuje, da je bilo dosedanje izvajanje ukrepa na agregatni ravni uspešno. Ukrep je vplival na ustanavljanje novih in ohranitev obstoječih delovnih mest, kakor tudi na zvišanje dohodkov podprtih dejavnosti, zato evalvator predlaga izvajanje tudi v obdobju 2014-2020. Glede na velik delež naložb v obnovljive vire energije bi bilo tudi pri tem ukrepu potrebno razmisliti, kako ga umestiti v širši kontekst gozdarskih ukrepov.
312	Tudi v prihodnje je potrebno spodbujati razvoj in ustanavljanje novih podjetij, zlasti na področjih, ki omogočajo izkoriščanje prednosti določenega lokalnega okolja, pri čemer je ključno vzpostavljjanje ustreznih gospodarskih in finančnih razmer. V novem programskem obdobju bi bilo smiselno povezati ukrep z dejavnostmi izobraževanja in usposabljanja s področja podjetniških vsebin.
321	Glede na še vedno slabo pokritost s širokopasovnimi omrežji v Sloveniji (med najnižjimi v EU), kar slabša splošno gospodarsko aktivnost, zmanjšuje intenzivnost investiranja in uvajanja inovacij, je nadaljevanje tega ukrepa v novem obdobju priporočljivo (ukrep M07).
322	Glede na to, da se v programskem obdobju 2014-2020 ukrep v taki obliki ne bo več izvajal, bi bilo smiselno vsaj del tovrstnih vsebin izvajati v okviru ukrepa LEADER/CLLD. Kljub temu, da se sredstva v okviru LEADER/CLLD, v naslednjem programskem obdobju zvišujejo, pa je zaradi drugačnega tipa in načina izvajanja aktivnosti, taka usmeritev vprašljiva.
323	Glede na to, da se v programskem obdobju 2014-2020 ukrep v taki obliki ne bo več izvajal, bo potrebno tovrstne vsebine okrepiti v okviru ukrepa LEADER/CLLD, kar pa je zaradi omejenega

	obsega sredstev vprašljivo.
Leader	V naslednjem programskem obdobju je treba vzpostaviti nov sistem za izvajanje projektov sodelovanja, ki se bo izvajal neodvisno od letnih aktivnosti lokalnih partnerstev. Določiti bi bilo potrebno tudi kazalnike za spremljanje aktivnosti animacije in informiranja podeželskega prebivalstva.

Ukrep	Priporočila za vsebino naknadnega vrednotenja
111	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno s podrobnejšo analizo posameznih usposabljanj preučiti, kateri dejavniki so, razen že navedenih, še vplivali na učinkovitost porabe sredstev. Prav tako bi bilo potrebno preučiti, ali so bili z izvajanjem ukrepov doseženi tudi morebitni nenačrtovani učinki oziroma rezultati in na kakšen način bi jih bilo možno predvideti že pred začetkom izvajanja.
112	Za oceno učinkovitosti bi bilo potrebno v okviru naknadnega vrednotenja izdelati nekaj študij primerov (<i>»case studies«</i>) in z njihovo pomočjo podrobneje oceniti učinkovitost porabe sredstev, pa tudi morebitne nepredvidene učinke, ki jih ukrep v posameznih primerih lahko povzročil (kot je npr. izčrpavanje kmetijskega gospodarstva).
113	Dejstvo je, da je ukrep vendarle v določeni meri pospešil medgeneracijski prevzem in bil s tem uspešen v zasledovanju ciljev izboljšanja starostne in izobrazbene strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Sicer se ukrep s programskim obdobjem 2014-2020 ukinja, a vseeno bi bilo potrebno z naknadnim vrednotenjem pridobiti informacije o dejavnikih, ki so vplivali na raven učinkovitost porabe sredstev (tudi z namenom učinkovitejšega izvajanja ukrepa mladih prevzemnikov).
121	Navkljub dejstvu, da je zaradi nekaterih okoliščin, povezanih s hitrim menjavanjem tehnološke opreme in mehanizacije, težko oceniti, ali je bilo izvajanje ukrepa učinkovito, bi bilo v naknadnem vrednotenju s primerjalno analizo podprtih in nepodprtih gospodarstev potrebno oceniti raven učinkovitosti pri posodabljanju kmetijskih gospodarstev.
122	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo ob dilemi o dejanski izkoriščenosti gozdne mehanizacije potrebno analizirati, kdo so koristili sredstva ukrepa in za kakšen namen. Pri tem bi bilo potrebno tudi ponovno pretehtati, ali je vstopni prag 0,5 ha ustrezen.
123	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno s podrobnejšo analizo raziskati, ali obstajajo še kateri dejavniki, ki so dodatno vplivali na učinkovitost porabe sredstev. Prav tako bi bilo z ustreznimi metodami vrednotenja potrebno preučiti vprašanje izkoriščenosti kapacitet živilsko predelovalne industrije, ki se je pogosto izkazala za problematično.
132	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno narediti primerjalno analizo za proizvode v shemi kakovosti in za proizvode izven teh shem. Prav tako bi bilo potrebno izdelati revizijo shem kakovosti, v kateri bi se osredotočili predvsem na kriterije za oblikovanje shem.
133	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno s študijami primerov oceniti raven učinkovitosti. Ugotoviti je potrebno, v kolikšni meri so se zaradi izvedenih aktivnosti povečale cene in tržni deleži podprtih proizvodov in ali ima ukrep tudi multiplikativne učinke z drugimi sektorji (npr. turizem).
142	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno z izvedbo anket ali študijami primerov ugotoviti, kateri dejavniki so razen že navedenih še vplivali na učinkovitost porabe sredstev.
211 212	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja.
214	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja. Glede na še vedno nizek delež pridelkov, ki so iz okolju prijaznejših načinov pridelave prisotni na slovenskem trgu, bi bilo v naknadnem vrednotenju potrebno opraviti analizo motivov, zakaj so kmetje sploh stopili v shemo. S tem bi posredno tudi dobili odgovor, v kolikšni meri so različni vplivni dejavniki (npr. znižana vrednost plačil) vplivali na to, da so se posamezniki odločili za prehod iz SKOP-a v KOP ali

	pa za umik iz sheme.
321	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja. Ker iz obstoječih podatkov ni bilo mogoče ugotoviti, koliko sredstev je bilo v povprečju porabljenih na posamezno gospodinjstvo, bi bilo potrebno tudi to informacijo pridobiti potrebno preveriti v okviru naknadnega vrednotenja.
323	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja. Prav tako bi bilo v okviru naknadnega vrednotenja potrebno s podrobnejšo analizo posameznih projektov ugotoviti, ali so bili s podprtimi naložbami ustvarjeni tudi neposredni sinergijski učinki z drugimi ukrepi v okviru PRP in ali so podprti projekti dobili tudi nove vsebine.
Leader	Partnerstva se med seboj razlikujejo po velikosti in načinu organiziranosti, zato bi bilo potrebno v naknadnem vrednotenju podrobno analizirati učinkovitost lokalnih partnerstev, aktivnosti animacije ter izvedbenih projektov na ravni posamezne LAS.

Upoštevanje priporočil

Ukrep 111 se v začetku programskega obdobja ni ustrezno izvajal, vendar se je s spremembo koncepta uspešnost izvajanja bistveno izboljšala. Ukrep 1 Prenos znanja in dejavnosti informiranja se izvaja v programskem obdobju 2014-2020. Namen ukrepa je povečati raven usposobljenosti ciljnih skupin preko različnih oblik prenosa znanja. Te bodo z večjo usposobljenostjo lahko krepile svojo konkurenčnost, povečale učinkovitost rabe virov, izboljšale okoljsko učinkovitost in prispevale k trajnostnemu razvoju podeželskih območij.

Za izvedljivost ukrepa 112 je značilno, da se je ukrep kontinuirano izvajal skozi celotno programsko obdobje in je skladen z drugimi ukrepi oziroma cilji. Podukrep 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ki je nadaljevanje ukrepa 112, se izvaja tudi v programskem obdobju 2014-2020.

Ukrep 113 se s programskim obdobjem 2014-2020 ukinja. V okviru naknadnega vrednotenja bodo pridobljene informacije o dejavnostih, ki so vplivali na raven učinkovitost porabe sredstev.

V okviru ukrepa 121 bo OU v prihodnje pri prijavi na javni razpis zahteval zaprto finančno konstrukcijo, s katero bi se zmanjšalo tveganje za nedokončanje naložb. OU je v 101. členu Uredbe o izvajanju ukrepa 4 Naložbe v osnovna sredstva in podukrepa 8.6 Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 (Uradni list RS, št. 104/2015) opredelil, da morajo upravičenci v vlogi na javni razpis izkazati zaprtost finančne konstrukcije, ki omogoča izvedbo naložbe z izjavo banke in za naložbe nad 1.000.000 EUR priznane vrednosti, finančno sposobnost upravičenca za kritje stroškov izvedbe naložbe oceni ARSKTRP s pomočjo izvedenca.

Že v okviru naknadnega vrednotenja PRP 2007-2013 bo uspešnost naložb presojana preko FADN podatkov. Vrednotenje ukrepa bo narejeno z analizo kontradejstvenika z uporabo FADN podatkov v okviru primerjave med koristniki in nekoristniki sredstev.

Javni razpisi za podukrep 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva bodo bolj ciljno naravnani.

Ukrep 122 se bo izvajal tudi v naslednjem programskem obdobju kot podukrep 8.6 Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov. Podukrep bo spodbujal ustvarjanje dodatnega vira dohodka na kmetijah ter ustanavljanje in razvoj mikro in malih podjetij na podeželju ter možnosti za potencialno ustvarjanje novih delovnih mest na področju pridobivanja in pred industrijske predelave lesa.

V okviru ukrepa 123 povezovanje med deležniki v verigi še vedno ni zadostno. V novem programskem obdobju bo temu dejstvu namenjena posebno pozornost. V okviru podukrepa 4.2 Podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov bodo naložbe namenjene izboljševanju konkurenčnosti živilskopredelovalne panoge, dvigu dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, vključno s predelavo kmetijskih proizvodov iz shem kakovosti, uvajanjem novih proizvodov, ki predstavljajo bistveno tehnološko novost na trgu, tesnejšemu horizontalnemu in vertikalnemu povezovanju ter tudi večji okoljski učinkovitosti živilskopredelovalnih obratov.

Ukrep 125 se bo v programskem obdobju 2014-2020 nadaljeval kot podukrep 4.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva v okviru katerega bodo pospešene naložbe v velike namakalne sisteme. Z velikimi namakalnimi sistemi je opremljenih 6.500 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja okrog 1,5 % kmetijskih zemljišč v uporabi. Glede na klimatske spremembe in tehnologijo pridelave želimo v programskem obdobju 2014-2020 zgraditi 2.400 ha novih namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom. Tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov ter nakup namakalne opreme je možen v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva. Izvajalec vrednotenja opozarja na potrebo po odpravi vrste administrativnih ovir (težave pri pridobivanju dovoljenj, dolgotrajnost postopkov), ki niso v pristojnosti MKGP.

Ukrepa 132 in 133 se bosta v programskem obdobju 2014-2020 nadaljevala kot ukrep 3 Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila. Sodelovanje v shemah kakovosti bo prispevalo k preusmerjanju v nadstandardne oblike pridelave in reje, uspešnejšemu povezovanju, zaupanju ter nastopu na lokalnih trgih ter večji prepoznavnosti in kakovosti lokalno pridelanih proizvodov. Na podlagi izkušenj iz PRP 2007-2013 je bila prilagojena vrednost kazalnika »Število podprtih upravičencev« podukrepa 3.1 Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti PRP 2014-2020 na 250.

Ukrep 142 se bo v programskem obdobju 2014-2020 nadaljeval kot ukrep 9 Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev. Ustanavljanje tržnih skupin in organizacij proizvajalcev bo spodbujalo učinkovitejšo organiziranost proizvajalcev na področju kmetijstva in gozdarstva. V skupine in organizacije proizvajalcev se bodo vključevali proizvajalci kmetijskih in gozdarskih proizvodov z namenom profesionalizacije ponudbe, povečevanja proizvodnje lokalnih proizvodov in razvoja lokalnih ekonomij. Nabor upravičenih proizvodov ni omejen, tako da organizacije proizvajalcev niso več omejene zgolj na proizvode iz shem kakovosti. Dodatne promocijske aktivnosti bodo prispevale k izvajanju ukrepa v vseh slovenskih regijah.

Ukrepa 211 in 212 se bosta v programskem obdobju 2014-2020 nadaljevala kot ukrep 13 Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami. Slovenija bo predvidoma uveljavila novo razmejitev na podlagi 32. člena Uredbe 1305/2013 najkasneje do konca leta 2017, ko bo predlagala novo razmejitev za območja, ki niso gorska in imajo pomembne naravne omejitve in za območja s posebnimi omejitvami.

Ukrep 214 se bo v programskem obdobju 2014-2020 nadaljeval kot ukrep 10 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila. Pri načrtovanju vrednosti kazalnikov za novo programsko obdobje so bile upoštevane izkušnje programskega obdobja 2007-2013.

Ukrepa 311 in 312 se bosta v programskem obdobju 2014-2020 nadaljevala kot podukrep 6.4 Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti. V primeru naložb v obnovljive vire energije velja, da je v okviru tega podukrepa podprta prodaja električne in toplotne energije iz obnovljivih virov energije, v okviru ukrepa 4 pa je podprta proizvodnja električne in toplotne energije iz obnovljivih virov energije za lastne potrebe. Uporaba lesne

biomase za pridobivanje električne in toplotne energije bo okrepila izkoriščanje gozdov, pri čemer so lastniki gozdov dolžni gospodariti s svojimi gozdovi v skladu z načrti za gospodarjenje z gozdovi, podlaga katerih so ustrezna soglasja in dovoljenja, zaradi česar bo sečnja nadzorovana in ne bo predstavljala tveganja za nenadzorovano sečnjo. Poleg tega se bo z uporabo lesa kot pomembnega naravnega vira za predelavo ter kot obnovljivega vira energije v okviru tega podukrepa prispevalo tudi k izvajanju dela aktivnosti za odpravo škode v gozdovih zaradi žleda februarja 2014, saj se bo prispevalo k uporabi poškodovane biomase in posredno k obnovi v naravni nesreči poškodovanega gozda.

Ukrep 321 se bo v programskem obdobju 2014-2020 nadaljeval kot podukrep 7.3 Podpora za širokopasovno infrastrukturo, vključno z njeno vzpostavitevjo, izboljšanjem in razširitvijo, pasivno širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta in rešitev v zvezi z e-upravo. Podukrep bo prispeval k povečanemu dostopu podeželskega prebivalstva in gospodarstva do širokopasovnih povezav, kar bo imelo pričakovani pozitiven učinek na družbeni in gospodarski razvoj podeželskih območij.

Ukrepa 322 in 323 se v programskem obdobju 2014-2020 v taki obliki ne bosta več izvajala. Vsebine ukrepov se bodo lahko izvajale v okviru ukrepa 19 Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost). Cilj ukrepa je spodbujanje socialne vključenosti, zmanjševanje revščine in gospodarski razvoj podeželskih območij s poudarkom na pospeševanju lokalnega razvoja podeželskih območij. Poleg tega pa pomembno prispeva reševanju drugih lokalnih potreb, zlasti k ohranjanju narave, varstvu okolja ter kulturne krajine, kulturne dediščine in njenih elementov ter predstavlja izziv za različne ciljne skupine na podeželju.

Sodelovanje med partnerstvi v okviru lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, je pomembno zlasti pri izmenjavi in prenosu primerov dobrih praks ter pri pospeševanju uspešnih projektnih zamisli. Podukrep 19.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine je namenjen reševanju specifičnih lokalnih problemov, prenosov dobrih praks med LAS, iskanju povezav in novih znanj. Operacije sodelovanja imajo poseben poudarek na združevanju LAS s skupnimi interesi, kar generira nove ideje in razvoj inovativnih pristopov. Podukrep 19.3 se bo izvajal z javnim razpisom po sistemu tekočih prijav.

V okviru spremljanja podukrepa 19.4 Podpora za tekoče stroške in stroške animacije je v okviru preglednic spremljanja opredeljen kazalnik »Skupni javni izdatki (€) - podpora za tekoče stroške in animacije«.

Priporočila za vsebino naknadnega vrednotenja bodo upoštevana v okviru izvedbe naknadnega vrednotenja. OU je v projektni nalogi opredelil, da mora izvajalec vrednotenja upoštevati vsebine predhodnega, vmesnega in sprotne vrednotenja PRP 2007-2013, ki se navezujejo na pripravo poročila naknadnega vrednotenja.

4.5. ZBIRANJE PODATKOV TER POVEZOVANJA V OMREŽJE S STRANI OSEB, KI SODELUJEJO PRI VREDNOTENJU

Zbiranje podatkov za sprotne vrednotenje poteka na več nivojih. Za pridobitev podatkov iz računalniških aplikacij ARSKTRP je zadolžena Skupina za spremljanje in analize v okviru MKGP. Večina podatkov o vlogah na razpise je pridobljenih iz elektronskih podatkovnih baz, ki jih iz zajema IT aplikacije kreirajo na ARSKTRP. Aplikacije so oblikovane v skladu s Priročnikom za spremljanje izvajanja ukrepov PRP 2007-2013, ki ga je sprejel OU, tako da so v njej vključeni vsi podatki iz vlog, ki so potrebni za pripravo kazalnikov, predvidenih v CMEF. Podatki o ukrepih LEADER se zbirajo na MKGP in ARSKTRP.

Podatke o napredku pri gospodarjenju upravičencev se pridobivajo s pomočjo poročil o kazalnikih gospodarjenja, ki so jih prejemniki sredstev dolžni pošiljati še pet let po zadnjem

izplačilu sredstev. MKGP je pripravil vprašalnike za vsak ukrep posebej, ti so na voljo na spletni strani ARSKTRP, tako da lahko vlagatelji, skladno z razpisnimi pogoji, vsako leto ustrezno poročajo. V okviru poročanja prejemniki sredstev na investicijskih ukrepih pošiljajo tudi podatke iz knjigovodstva po metodologiji FADN, in to v primeru, ko ne vodijo drugih uradnih oblik knjigovodstva. Napredek se oceni s primerjavo med podatki iz vlog, ki povzemajo stanje pred naložbo, in podatki iz prejetih poročil.

Podatke pridobivamo tudi s sodelovanjem z drugimi vladnimi in nevladnimi institucijami. Tako je v zbiranje podatkov glede kakovosti voda in površin visoke naravne vrednosti vključena Agencija RS za okolje, podatke o bilanci hranil v tleh zagotavlja Kmetijski inštitut Slovenije, spremljanje obsega populacij ptic kmetijske krajine kot kazalnika biotske raznovrstnosti pa izvaja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Pomemben vir podatkov so tudi Poročila o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva, ki jih vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije, ter podatki SURS, ki so na voljo na njihovem portalu SI-STAT. Zelo pomembne informacije za upravljanje PRP 2007-2013, kakor tudi za pripravo programa razvoja podeželja po letu 2013, pa je prinesel Popis kmetijskih gospodarstev, ki ga je SURS nazadnje opravil v letu 2010, glavne analize pa so bile narejene v letu 2012, in vzorčna raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2013.

4.6. MREŽNE AKTIVNOSTI SODELUJOČIH V PROCESU VREDNOTENJA

V okviru mrežnih aktivnosti v procesu vrednotenja je bila 26.-28. 10. 2015 v Vilni (Litva) izvedena delavnica dobrih praks »Ocenjevanje okoljskih učinkov programov razvoja podeželja: Praktične rešitve za naknadno vrednotenje 2007-2013«. Delavnico je organiziral Evaluation Helpdesk v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo Republike Litve in Baltskim okoljskim forumom.

Presoja okoljskih rezultatov in vplivov je bila velik izziv vmesnega vrednotenja PRP 2007-2013. Poročilo o metodološki presoji vmesnih vrednotenj 2007-2013 v okviru Evaluation Helpdesk-a opaza, da so bili štirje okoljski kazalniki vpliva (biotska raznovrstnost, visoka naravna vrednost, vode in podnebne spremembe) ocenjeni manj temeljito kot socio-ekonomski kazalniki. Ugotovitev poročila je tudi, da strogo kvantitativne analize predstavljajo precejšnje težave za okoljske kazalnike, ki jih je v mnogih primerih potrebno prilagoditi regionalnim posebnostim. Namen delavnice je bil izmenjava izzivov pri presoji okoljskih rezultatov in vplivov PRP v povezavi z naknadnim vrednotenjem med državami članicami. Predstavljeni so bili novi izsledki raziskav, ki bodo zagotovili metodološke vložke, praktični primeri pa so ilustrirali možne rešitve. Cilj delavnice je bil:

- izmenjava različnih nacionalnih in regionalnih pristopov presoje okoljskih vplivov in rezultatov;
- pridobiti spoznanja, pridobljena med preizkušanjem novih pristopov vrednotenja;
- razviti praktične rešitve za oceno okoljskih rezultatov in vplivov v kontekstu naknadnega vrednotenja 2007-2013.

Delavnice, ki se je udeležilo več kot 60 predstavnikov organov upravljanja in izvajalcev vrednotenj iz 16 različnih držav, sta se udeležila tudi predstavnika iz Slovenije.

V letu 2015 so bile v Bruslju izvedene tri seje Skupine strokovnjakov za spremljanje in vrednotenje skupne kmetijske politike (Expert Group on Monitoring and Evaluating the CAP). Na vseh sejah so sodelovali tudi predstavniki MKGP. Veliko pomoč za OU in za izvajalce vrednotenja predstavlja tudi Evaluation Helpdesk s sedežem v Bruslju, ki se trudi zagotoviti vse potrebne odgovore na vprašanja držav članic oziroma njihovih izvajalcev vrednotenja. Na njihovi spletni strani so tako na voljo priročniki, smernice, primeri dobrih praks na področju spremljanja in vrednotenja, gradiva in poročila z različnih delavnic v okviru njihove organizacije.

4.7. NASTALE TEŽAVE IN POTREBA PO DODATNEM DELU

V letu 2015 OU večjih težav na področju vrednotenja ni zaznal.

5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA

5.1. UKREPI SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA

5.1.1 Organ Upravljanja

OU je odgovoren za učinkovito, smotno in pravilno vodenje in izvajanje PRP 2007-2013 v skladu z določili 75. člena Uredbe 1698/2005 ter za druge organizacijske naloge.

V letu 2015 se je OU sestal na treh sejah, od tega sta bili dve seji redni in ena dopisna.

Na svoji 33. seji 25. 3. 2015 je OU obravnaval pregled izvajanja in črpanja sredstev na dan 31. 12. 2014, zaključevanje programskega obdobja 2007-2013, poročilo o ugotovljenih kršitvah pri ukrepih PRP 2007-2013, se seznanil z informacijo o sprotne vrednotenju PRP 2007-2013 in potrdil spremembe navodil OU za izvajanje tehnične pomoči PRP 2007-2013.

Na svoji 34. (dopisna seja). seji 11. 5. 2015 je OU potrdil predlog Poročilo o napredku pri izvajanju PRP 2007 - 2013 za leto 2014 pred pošiljanjem na sejo Nadzornega odbora PRP 2007-2013.

Na svoji 35. seji 4. 9. 2015 je OU potrdil predlog 9. spremembe PRP 2007-2013 ter obravnaval pregled izvajanja PRP 2007-2013 in črpanja sredstev na dan 30. 6. 2015.

5.1.2 Nadzorni odbor

OU je 19. 10. 2007 za nadzor uspešnosti izvajanja PRP 2007-2013 s Sklepom o ustanovitvi, organizaciji, nalogah in imenovanju članov Nadzornega odbora za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 ustanovil Nadzorni odbor za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (NO PRP 2007-2013).

- NO PRP 2007-2013 je v letu 2015 zasedal enkrat. Na svoji 14. seji 20. 5. 2015 je
- potrdil letno poročilo za PRP 2007-2013 za leto 2014 ter
- potrdil prenos pristojnosti na Odbor za spremljanje PRP 2014-2020.

Zaradi poenostavitve dela je OU članom NO PRP 2007-2013 predlagal združitev nalog NO PRP 2007-2013 z nalogami Odbora za spremljanje PRP 2014-2020, saj je bila večina članov oz. institucij v obeh odborih enaka. OU je za združitev odborov pridobil potrditev obeh organov (NO PRP 2007-2013 na 14. seji NO PRP 2007-2013 in Odbora za spremljanje PRP 2014-2020 na 1. seji Odbora za spremljanje PRP 2014-2020).

3. seja Odbora za spremljanje Programa razvoja podeželja (dopisna seja) je potekala od 23. 9. 2015 do 25. 9. 2015. Na 3. seji so se obravnavale spremembe Poslovnika Odbora za spremljanje Programa razvoja podeželja ter potrditev predloga 9. spremembe PRP 2007-2013, ki je bil potrjen z večino glasov.

Predlog 9. spremembe PRP 2007-2013 je bil konec septembra 2015 posredovan v obravnavo EK in je obsegal finančne spremembe med ukrepi in osmi v dovoljenem odstotku 3 % EKSRRP, ki so bile narejene glede na predvideno realizacijo ukrepov PRP 2007-2013 ter s finančnimi spremembami povezane spremembe nekaterih ciljnih vrednosti kazalnikov.

12. 2. 2016 je MKGP organiziralo dogodek, na katerem je predstavilo dosežke in rezultate izvajanja PRP 2007-2013. Na dogodek so bili vabljeni tudi člani Odbora za spremljanje Programa razvoja podeželja.

5.2. POVZETEK VEČJIH TEŽAV, KI SO NASTALE PRI VODENJU PROGRAMA, IN VSI SPREJETI UKREPI

Večje težave pri vodenju programa, ki jih je ugotovil OU

OU v letu 2015 ni zaznal bistvenih težav pri vodenju programa, ki bi onemogočale tekoče izvajanje programa. V letu 2015 so se izvršila še zadnja izplačila iz PRP 2007-2013. Odobrena sredstva, ki so presegla pravice porabe posameznih ukrepov in osi PRP 2007-2013, so bila, v skladu z uredbami, ki urejajo tranzicijo iz PRP 2007-2013 v PRP 2014-2020, izplačana iz ukrepov PRP 2014-2020.

OU bo izkušnje, ki jih je pridobil pri upravljanju in izvajanju PRP 2007-2013, uporabil pri upravljanju, izvajanju ter zmanjševanju stopnje napake PRP 2014-2020.

Letni sestanek z EK

Predstavniki OU in EK so na letnem sestanku, ki je 16. decembra 2015 potekal v Ljubljani, pregledali napredek pri izvajanju PRP 2007-2013 in zaključevanje programskega obdobja ter začetek izvajanja programskega obdobja 2014-2020.

V pismu »*The examination of the implementation of the Rural Development Programme of the Republic of Slovenia 2007-2013 held od 16 December 2015 (CCI 2007 SI 06 RPO 001)*« je EK OU predlagala, da:

- pri zaključevanju programskega obdobja OU upošteva, da sredstva, dodeljena na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva (Sklep (ES) št. 2009/434/ES), zapadejo pod posebna določila, pod katerimi se ta neporabljena sredstva ne morejo porabiti za druge namene,
- naj naslednje poročilo glede izvajanja akcijskega načrta za znižanje stopnje napake obsega tako PRP 2007-2013 kot PRP 2014-2020 ter da se evidentirajo tudi slabosti, odkrite na podlagi revizij.

Aktivnosti, ki jih je/bo izvedel OU na podlagi ugotovitev EK:

- Zaključevanje programskega obdobja 2007-2013

Za Program razvoja podeželja 2007-2013 ni bilo na račun neporabljenih sredstev, ki so bila odobrena na podlagi Odločbe C(2009) 10300, nobenega preseganja sredstev, ki so bila odobrena na podlagi Odločbe K(2007) 4136.

- Znižanje stopnje napake

Peto poročilo o aktivnostih RS za zmanjšanje stopnje napake na področju razvoja podeželja, ki ga je RS poslala na EK v februarju 2016, vključuje tako PRP 2007-2013, kot tudi PRP 2014-2020. V poročilo so dodani tudi sklici na posamezne evropske oziroma nacionalne revizije.

5.3. UPORABA TEHNIČNE POMOČI

Tehnična pomoč je zagotavljala podporo izvajanju PRP 2007-2013. V okviru tehnične pomoči so se financirale različne študije in analize, spremljanje napredka programa, aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti, kadrovska podpora za izvajanje aktivnosti ter zagotavljanje nadzora nad izvajanjem programa.

Od začetka izvajanja programa do konca leta 2015 je bilo kumulativno izplačanih 14.735.974,43 €, kar predstavlja 99,98 % razpoložljivih sredstev tehnične pomoči, od tega 1.949.381,73 € v letu 2015.

Aktivnosti tehnične pomoči so razdeljene na naslednje sklope:

▪ **Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti**

Aktivnosti Mreže za podeželje so podrobneje navedene v ločenem podpoglavju 5.3.1. OU je izvajal aktivnosti obveščanja in informiranja javnosti preko Mreže za podeželje.

Za aktivnosti Mreže za podeželje skupaj z obveščanjem smo v letu 2015 porabili 163.966,24 € (brez stroškov upravljanja) oziroma 8,41 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2015.

▪ **Študije in vrednotenja**

Študije in vrednotenja so bile zelo pomembne za izvajanje programa, saj so usmerjale implementacijo in opozarjale na morebitne težave. Sofinancirali smo raziskave, strokovne podlage in ocene, ki so jih izvedle izobraževalno-raziskovalne institucije. V letu 2015 se je večina študij nanašala na pripravo PRP 2014-2020. S pomočjo sredstev EKSRP smo tako v letu 2015 izvedli oziroma izplačali:

- izdelavo Predhodnega vrednotenja in celovite presoje vplivov na okolje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 - 2. in 3. del (KPMG d.o.o. ter KPMG Advisory Ltd.; OIKOS d.o.o. ter Integra Consulting Ltd.);
- izdelavo dodatnega dela Predhodnega vrednotenja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 - 2. del (KPMG d.o.o. ter KPMG Advisory Ltd.);
- izdelavo modelnega izračuna za določitev višine plačil za ukrep kmetijsko okoljskih in kmetijsko podnebnih plačil (KOPOP) PRP 2014-2020 (Kmetijski inštitut Slovenije ter Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije);
- izdelavo modelnega izračuna za določitev višine plačil za ukrep ekološko kmetovanje (EK) PRP 2014-2020 (Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede ter Inštitut za trajnostni razvoj);
- vzpostavitev in izvajanje monitoringa splošno razširjenih vrst ptic v letu 2014 - 1. sklop (Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije);
- vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letu 2014 - 1. sklop (Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta);
- izdelavo sprotnega vrednotenja Program razvoja podeželja 2007-2013 v letu 2014 (Kmetijski inštitut Slovenije ter Inštitut za ekonomska raziskovanja).

Za izdelavo študij in vrednotenj smo v letu 2015 izplačali 320.826,38 € oziroma 16,46 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2015.

▪ **Upravljanje programa**

Na področju upravljanja programa tehnične pomoči so bile izvedene naslednje aktivnosti:

- izvedeniška dela v postopkih kontrole upravičene dodelitve nepovratnih sredstev;
- stroški z izvedbo sej OU in Nadzornega odbora;

- stroški povezani z izobraževanjem in usposabljanjem zaposlenih, vezani na izvajanje PRP 2007-2013 in pripravo PRP 2014-2020;
- nakup opreme;
- storitve prevajanja in lektoriranja PRP 2014-2020;
- izdelava predhodnega usposabljanja kmetov za ukrep kmetijsko okoljsko podnebnih plačil za obdobje 2014-2020;
- priprava Smernic za izdelavo Strategije lokalnega razvoja in javna predstavitev predloga smernic;
- izvedba postopkov validacije GNSS instrumentov;
- izvedba postopkov validacije GNSS instrumentov za meritve v gozdu;
- posodobitev pedološke karte.

Za tekoče upravljanje in izvajanje programa so bili preko projekta tehnične pomoči zaposleni tudi strokovni delavci. Na dan 31. 12. 2015 je bilo na tehnični pomoči zaposlenih 50 oseb, od tega 45 na ARSKTRP in 5 na MKGP. Ostali strokovni delavci na MKGP so bili premeščeni na tehnično pomoč PRP 2014-2020.

Za aktivnosti upravljanja programa smo v letu 2015 porabili 1.407.435,53 € oziroma 72,20 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2015. Od tega zneska znašajo sredstva za plače 1.093.039,75 € (77,61 % sredstev upravljanja) oziroma 56,07 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2015.

▪ Informacijski sistemi

Na področju informacijskih sistemov so bile izvedene sledeče aktivnosti:

- priprava tehnične dokumentacije za izvedbo razpisa vzpostavitve informacijske rešitve ter priprava pogojev za udeležbo ponudnikov na razpisu (Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko);
- nadgradnja centralnega registra kopitarjev za namen administrativne kontrole ukrepov Skupne kmetijske politike (EFOS informacijske rešitve d.o.o.).

Za aktivnost informacijskih sistemov smo v letu 2015 porabili 57.153,58 € oziroma 2,93 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2015.

Preglednica 40: Porabljena javna sredstva za financiranje aktivnosti tehnične pomoči in Mreže v obdobju 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 (v €).

Vrsta aktivnosti tehnične pomoči	Tehnična pomoč	Mreža za podeželje	SKUPAJ
Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti	0,00	163.966,24	163.966,24
Študije in vrednotenja	320.826,38	0,00	320.826,38
Upravljanje programa	1.398.772,85	8.662,68	1.407.435,53
Informacijski sistemi	57.153,58	0,00	57.153,58
SKUPAJ	1.776.752,81	172.628,92	1.949.381,73

Vir: ARSKTRP

5.3.1 Delovanje Mreže za podeželje

Mreža za podeželje je v letu 2015 izvedla zadnje aktivnosti Akcijskega načrta mreže za podeželje za obdobje 2007-2013. Aktivnosti so se izvajale do konca leta 2015, vendar predvsem tiste, ki so se navezovala na PRP 2007-2013. Februarja 2015 je bil potrjen in sprejet Program razvoja podeželja 2014-2020, dne 16. 3. 2015 pa je bil sprejet Akcijski in komunikacijski načrt Mreže za podeželje za obdobje 2014-2020, takrat so se začele izvajati prve aktivnosti Mreže za podeželje (v nadaljevanju: mreža) programskega obdobja 2014-2020.

Največ aktivnosti mreže je bilo tudi v letu 2015 namenjenih informiranju in komuniciranju. V povezavi z zaključevanjem PRP 2007-2013 je bilo veliko pozornosti namenjeno informiranju upravičencev, da pravočasno zaključijo s projekti, za katera so dobili odobrena sredstva. Namen teh aktivnosti je bil večplasten – omogočiti upravičencem pridobitev finančnih sredstev, ki so jim bila odobrena, zagotoviti čim večji izkoristek razpoložljivih finančnih sredstev, ki so bili državi na voljo v programskem obdobju, ter zelo pomembno – znižati stopnjo napake, ki se je pojavila pri več ukrepih.

Veliko svojih aktivnosti je mreža usmerjala tudi v informiranje in predstavitev prvih ukrepov, ki jih je Slovenija načrtovala za izvajanje iz PRP 2014-2020. Informiranje je potekalo zlasti o ukrepih Dobrobit živali (DŽ), ki se v novem programskem obdobju izvaja prvič, kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP), ki je programiran drugače kot je bil v prejšnjem programskem obdobju, kmalu pa je bila v pripravi tudi Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ki pa ima prav tako veliko novosti, saj lahko lokalne akcijske skupine v novem programskem obdobju v okviru svojih strategij lokalnega razvoja črpajo sredstva iz več evropskih skladov.

Del aktivnosti mreže v letu 2015 pa je bilo namenjeno posvetom in krepitvi sodelovanja med institucijami in posamezniki, ki delujejo na področju razvoja podeželja.

Mreža je pri izvajanju aktivnosti in nalog zasledovala naslednje cilje:

- zagotavljanje informacij o razvoju podeželja na državnem in meddržavnem nivoju,
- obveščanje o aktivnostih na področju razvojne politike podeželja,
- spodbujanje medobmočnega in meddržavnega sodelovanja, povezovanja in izmenjave dobrih praks,
- zagotavljanje povratnih informacij o uspešnosti izvajanja državnih razvojnih politik na posameznih območjih in na državnem nivoju,
- povečanje preglednosti ukrepov in realizacije zastavljene politike razvoja podeželja.

Aktivnosti so bile razdeljene v tri sklope, in sicer:

- ✓ komuniciranje,
- ✓ sodelovanje in
- ✓ usposabljanje.

Ostale aktivnosti Mreže za podeželje, razvrščene po sklopih aktivnosti:

Za doseganje ciljev Mreže so se v okviru nacionalne mreže za razvoj podeželja izvajale aktivnosti, ki so razvrščene v tri sklope:

- **Komuniciranje**

Spletna stran Program razvoja podeželja (<http://www.program-podezelja.si>)

Spletna stran, ki je namenjena informacijam o PRP, se je v letu 2015 posodobila, s čimer se je dosegla večja preglednost in uporabnost za uporabnike.

Na spletni strani so predstavljene vsebine PRP 2007-2013, tudi monitoringi in vrednotenja, objavile so se tudi vse informacije v povezavi s sprejetim PRP 2014-2020 ter ukrepi. Na spletni strani je vzpostavljena tudi knjižnica, kjer se objavljajo vse izdane publikacije. V letu 2015 so bile objavljene 202 novici, kar predstavlja 8,5 novice na mesec.

V obdobju januar – december 2015 je spletna stran beležila 25.849 obiskov strani, medtem ko je bilo v preteklem letu 12.488 obiskov strani (vir: Google Analytics).

Elektronske novice Mreže za podeželje - PRePlet

Tudi v letu 2015 so se tedensko objavljale elektronske novice PRePlet, skupaj 52 števil. Preko novic se je prijavljene na novice Mreže za podeželje obveščalo o aktivnostih organa upravljanja na področju razvoja podeželja ter o informacijah, ki so jih posredovali člani mreže.

V letu 2015 sta bili za poenostavljeno delovanje združeni baza članov mreže in baza prejemnikov e-novic v eno bazo. Na dan 31. 12. 2015 je število naročnikov PRePleta oz. članov mreže znašalo 2.164, kar pomeni 467 več kot leto prej (1.697), oziroma da se je število naročnikov v letu 2015 povečalo za 27,5 %.

Tiskana gradiva

Za namen informiranja o posameznih področjih razvoja podeželja smo izdali tri tiskane brošure in štiri zgibanke, ki so se razdelila med potencialne upravičence, javnost in druge skupine. Izdelanih je bilo tudi pet spletnih publikacij (v pdf formatu). Poudarek gradiv je bil na informiranju o novostih izvajanja ukrepa kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP), saj novo programsko obdobje prinaša na tem področju kar nekaj novosti. Za čim boljše doseganje ciljne skupine je bila brošura Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila 2015–2020 kot tudi zgibanke o štirih operacijah KOPOP poslana preko pošte na neposredne naslove potencialnih upravičencev.

- brošura Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila 2015–2020 s ponatisom (10.000 izvodov),
- brošura Podjetniški priročnik z delovnim zvezkom za socialne podjetnike: od ideje do socialnega podjetja z družbenim učinkom (v sodelovanju s KGZS in Zavodom za razvoj socialnega podjetništva, Uspešen podjetnik; 2.000 izvodov),
- brošura Obnova objektov kulturne dediščine v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013 (v sodelovanju z ZVKDS; 800 izvodov),
- štiri zgibanke Posebni traviščni habitati, Steljniki, Traviščni habitati metuljev in Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (v sodelovanju z ZRSVN v okviru KOPOP) in
- Tehnološka navodila za izvajanje operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo (v okviru KOPOP; spletna verzija),
- Tehnološka navodila za izvajanje operacije Hmeljarstvo (v okviru KOPOP; spletna verzija),
- Tehnološka navodila za izvajanje operacije Sadjarstvo (v okviru KOPOP; spletna verzija),

- Tehnološka navodila za izvajanje operacije Vinogradništvo (v okviru KOPOP; spletna verzija),
- Tehnološka navodila za izvajanje operacije Vodni viri (v okviru KOPOP; spletna verzija).

Obveščanje preko tiskanih medijev

V letu 2015 so bili objavljeni različni prispevki v posameznih tiskanih medijih. V Kmečkem glasu se je objavilo sedem prispevkov, in sicer v povezavi z ukrepi Dobrobit živali, KOPOP, Ekološko kmetovanje, OMD, Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, prispevek o vzpostavitvi knjigovodstva za mlade kmete, o usposabljanju na temo gozdarstva in EK v okviru ukrepa Podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti, o zaključevanju projektov iz PRP 2007-2013 in prispevek o Slovenskem podeželskem parlamentu.

Ob izvedbi spomladanskega in jesenskega kmetijsko obrtnega sejma v Komendi so organizatorji izdali tudi posebno revijo, v kateri smo objavili prispevek o pričetku subvencijske kampanje (ukrep KOPOP, DŽ, EK in OMD) in prispevek o aktualnih aktivnostih na področju CLLD/LEADER.

Obveščanje preko sporočil za javnost

Podporna enota mreže je koordinirala pripravo in objavo različnih sporočil za javnost o izvedbi posameznih dogodkov in o aktualnih aktivnostih v zvezi s PRP kot sporočila za medije, ki so bila objavljena in posredovana v sodelovanju s Službo za odnose z javnostmi in promocijo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano medijem in zainteresiranim. Sporočila je pogosto povzemala na svoji spletni strani tudi Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.

Obveščanje preko socialnih medijev (Facebook)

Javnost se je obveščala tudi v okviru družabnega medija Facebook, kjer deluje profil »Mreža za podeželje«. Konec leta 2015 nam je sledilo 734 ljudi (konec leta 2014 326 ljudi), kar je 408 več glede na leto 2015. Na tem mediju se največ objavljajo novice, ki so objavljene na spletni strani PRP, prednost tega medija pa je, da lahko uporabniki tega medija novico tudi sami posredujejo naprej svojemu krogu sledilcev s čimer se je doseglo večji obseg javnosti. Preko tega medija so uporabniki usmerjeni na spletne strani PRP, s čimer se tudi prispeva k boljši obiskanosti spletne strani.

Promocijske aktivnosti

Eno izmed orodij promocije je tudi promocijski material, ki neposredno obvešča in informira javnost o možnostih črpanja evropskih sredstev ter na ta način povečuje zanimanje za koriščenje finančne pomoči med potencialnimi upravičenci do evropskih sredstev, ki jo EKSRP ponuja.

Za namen promocije in seznanjanja javnosti o PRP 2014-2020 se je oblikoval in naročil promocijski material (samostoječi pano, svinčniki, mape, rokovniki, namizni in stenski koledarji, protokolarna darila itd.). Izdelki se uporabljajo na raznih dogodkih, kot so delavnice, sejmi itd. Material se lahko uporablja za promocijo tako PRP 2007-2013 zlasti pa za promocijo in ozaveščanje o PRP 2014-2020 in EKSRP, saj se naziv sklada EKSRP v naslednjem programskem obdobju ni spremenil.

Zbiranje in predstavitev primerov praks in projektov

V letu 2015 je bila izdana brošura Obnova objektov kulturne dediščine v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013, v kateri je bil narejen izbor in pregled številnih izvedenih projektov, ki so bili izvedeni v okviru ukrepa 322 in 323 iz PRP 2007-2013.

• Sodelovanje

Mreža je krepila sodelovanje zlasti med organom upravljanja PRP, Agencijo RS za kmetijska trge in razvoj podeželja ter Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, sodelovali pa smo tudi s Službo Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko ter Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo pri organiziranju posveta CLLD.

V sodelovanju je bilo izvedenih več aktivnosti informiranja, izobraževanj in razprav. Občasno pa se je sodelovalo tudi z ostalimi člani Usmerjevalne skupine mreže, INFO točkami pa tudi z Evropsko komisijo. Člane mreže pa se je spodbujalo k medsebojnemu obveščanju in k sodelovanju v razpravah ob predstavitev prvih uredb.

Spodbujanje sodelovanja deležnikov razvoja podeželja – baza Mreže za podeželje

Akterje razvoja podeželja smo spodbujali k sodelovanju, zlasti v okviru spodbujanja k posredovanju informacij za objavo na spletni strani PRP ali objavah v PRePlet-u ter k podajanju pripomb na predstavljene prve uredbe iz PRP 2014-2020.

V bazi članov Mreže je bilo na dan 31. 12. 2015 registriranih 2.281 članov (841 članov več kot konec leta 2014), pri čemer je potrebno upoštevati, da smo združili bazi prejemnikov elektronskih novic in članov mreže, s čimer smo poenostavili upravljanje z bazami.

Člani lahko izberejo tudi eno ali več področij zanimanja. Najpogosteje izbrana področja so:

- kmetijstvo 82 %
- celovit razvoj podeželja 75 %
- urejanje kmetijskega in podeželskega prostora 71 %
- turizem 68 %
- predelava kmetijskih in gozdarskih proizvodov 66 %
- podjetništvo 61 %
- varnost in kakovost hrane 60 %
- LEADER 59 %
- diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti 52 %
- gozdarstvo 50 %
- varstvo okolja 40 %

Spodbujanje vključevanja deležnikov razvoja podeželja

Dne 16. 1. 2015 je bila v Ljubljani izvedena predstavitev predloga Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014-2020. MKGP je skupaj z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo predstavil določbe uredbe. Predstavitev je bila namenjena vsem zainteresiranim lokalnim akterjem, ki vidijo priložnost za lokalni razvoj po pristopu »od spodaj navzgor«.

Dne 22. in 23. 1. 2015 je mreža za podeželje sodelovala skupaj z Društvom za razvoj slovenskega podeželja pri izvedbi posveta lokalnih akcijskih skupin 2015 v Trebnjem.

Udeleženci so pripravili skupne pripombe in predloge sprememb Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014-2020. Temu je sledila priprava projektov sodelovanja, ki bi se izvedli na širšem območju Slovenije v prihodnjih letih, gostitelji LAS Dolenjske in Bele krajine pa so predstavili tudi nekatere uspešne razvojne projekte v območju in gastronomijo Dolenjske.

Mreža je dne 20. 5. 2015 organizirala sejo Nadzornega odbora PRP 2007-2013. Potekala je na kmetiji, ki je prejela sredstva PRP 2007-2013, s čimer smo želeli prikazati delo upravičencev. Na turistični kmetiji Pri Andrejevih so poskrbeli za prijeten prostor, ki je opremljen tudi s pomočjo sredstev iz ukrepa LEADER. Prav tako so pripravili pogostitev, ki je bila pripravljena iz (ekoloških) domačih in lokalnih sestavin. Na seji se je med drugim obravnavalo in potrdilo Poročilo o napredku v okviru PRP 2007-2013 za leto 2014.

Dne 17. 6. 2015 je bil izveden posvet "Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost – CLLD" na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani na temo priprave in izvajanje strategij lokalnega razvoja. Na posvetu so izvajanje CLLD predstavili predstavniki organov upravljanja vseh treh skladov – Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo ter Evropskega sklada za regionalni razvoj. Svoj pogled pa je predstavil tudi Društvo za razvoj slovenskega podeželja. Dogodek je bil posnet in je na voljo na svetovnem spletu.

Sodelovanje z Evropsko mrežo za podeželje

Nacionalna mreža je članica Evropske mreže za razvoj podeželja, ki deluje v okviru Evropske komisije in združuje vse nacionalne mreže držav članic in evropske nevladne organizacije s področja podeželja. Mreža tako sodeluje s posredovanjem različnih informacij, primerov projektov in praks iz PRP itd. Med državo in kontaktno točko ENRD poteka stalna komunikacija. V letu 2015 ni bilo organiziranega nobenega dogodka, saj so se že začele izvajati aktivnosti za programsko obdobje 2014-2020.

- **Usposabljanje**

Glede na to, da novih javnih razpisov iz naslova PRP 2007-2013 ni bilo in da so bile delavnice za učinkovito zaključevanje projektov in zmanjšanje stopnje napake izvedene že konec leta 2014, posebnih usposabljanj, ki bi bile organizirane in financirane iz mreže 2007-2013 ni bilo.

Učinkovitost delovanja Mreže za podeželje glede na indikatorje iz Akcijskega načrta (Priloga 15 PRP 2007-2013)

Preglednica 41: Indikatorji iz Akcijskega plana Mreže za podeželje

Indikator	2015	Skupaj 2008-2015	Opomba za l. 2015
Število izdanih publikacij	12	57	
Število obiskov internetne strani (spletna stran PRP)	25.849	/	metodologija se je v programskem obdobju spreminjala
Število seminarjev	/	13	
Povprečno število udeležencev na seminarjih	/	140	
Število delavnic	3	35	*tudi posveti in seje
Povprečno število udeležencev na delavnicah	140	148	
Število članov Mreže	467*	2.164	*Število novih članov v letu 2015.
Ocena organizacije dogodkov, kakovosti pripravljenih informacij, svetovanja in animacije (lestvica 1-5)	/	4,4	Ni bila opravljena evalvacija v 2015.

Vir: MKGP

Iz indikatorjev je razvidno, da je bil v letu 2015 poudarek na izdaji različnih publikacij, zlasti v povezavi z ukrepom KOPOP, ter na informiranje preko spletne strani PRP, kjer so bile objavljene vse aktualne informacije, ki se navezujejo na zaključevanje PRP 2007-2013 in na pripravo za izvajanje prvih ukrepov PRP 2014-2020. Spletna stran PRP je bila v preteklem letu tudi prenovljena, kar se je pozitivno odrazilo tudi na obisku.

Seminarjev in delavnic v letu 2015 ni bilo veliko, saj novih javnih razpisov ni bilo.

Kvalitetno delo v letu 2015 na področju informiranja se kaže v porastu članov mreže, ki ima 2.164 članov.

Preglednica 42: Porabljena javna sredstva za financiranje delovanja in aktivnosti mreže za podeželje (v €)

Vrsta stroškov	Izplačano v 2015	Izplačano do 31. 12. 2015 (kumulativno)
Za upravljanje Mreže	8.016,66	146.453,06
Za izvajanje aktivnosti v okviru akcijskega načrta Mreže	163.966,24	862.994,87
SKUPAJ	171.982,90	1.009.447,93

Vir: MKGP

5.4. SPREJETI UKREPI, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU, DA JE JAVNOST OBVEŠČENA O PROGRAMU

Učinkovito obveščanje in informiranje je pomembno za povečanje splošne ozaveščenosti javnosti in preglednosti delovanja EKS RP ter predvsem za povečanje zanimanja za koriščenje in pridobitev sredstev, ki jih je možno pridobiti v okviru EU. Na ta način želimo posledično povečati kakovost izvajanja PRP in učinkovitost porabljenih sredstev. S spodbujanjem aktivne udeležbe in komuniciranja na strani upravičencev in potencialnih upravičencev, kakor tudi

ostalnih deležnikov, pridobivati informacije, ki so tudi podlaga za bolj učinkovito in uspešno pripravo dokumentov in aktivnosti v povezavi s politiko razvoja podeželja.

OU zagotavlja obveščanje in informiranje potencialnih upravičencev in deležnikov zlasti preko Mreže za podeželje. Javnost in potencialne upravičence se je obveščalo o aktualnem dogajanju v zvezi s PRP 2007-2013 in o načinu izvajanja prvih ukrepov PRP 2014-2020.

Z organizacijo javnih posvetov, s spletno stranjo, z elektronskimi novicami Mreže za podeželje - PRePlet, s prispevki v časopisih, z izdajo publikacij ter s sporočili za javnost in medije smo vsem ciljnim skupinam ves čas zagotavljali dostop do informacij.

Pri zagotavljanju informacij za upravičence in za javnost se OU in Mreža za podeželje aktivno povezuje s socialnimi partnerji kot so ARSKTRP, KGZS, ZVNRS, ZZS in drugimi za skupno pripravo vsebin informacij kot tudi za njihovo razširjanje med ciljnim skupinami in javnostjo.

Spletna stran

Informacije o PRP 2007-2013 in o pripravi PRP 2014-2020 so na voljo na samostojni spletni strani PRP (www.program-podezelja.si/sl/), ki se je v letu 2015 posodobila. Na spletni strani se nahajajo vsi dokumenti, dogodki, gradiva in ostale informacije, ki se nanašajo na PRP in razvoj podeželja.

V okviru PRP deluje tudi več elektronskih naslovov, na katere lahko zainteresirani pošiljajo vprašanja in pobude:

- gp.mkgp@gov.si,
- prp.mkgp@gov.si,
- info.ARSKTRP@gov.si,
- leader.mkgp@gov.si,
- mreza-podezelje.mkgp@gov.si.

Obvestila Mreže za podeželje - PRePlet

Z namenom informiranja vseh zainteresiranih o aktualnem dogajanju doma in v tujini s področja razvoja podeželja in s področja programa razvoja podeželja izdajamo tedenske elektronske novice PRePlet. Na dan 31. 12. 2015 je bilo število naročnikov PRePleta 2.164, kar pomeni 467 več kot leto prej (1.697), oziroma da se je število naročnikov v letu 2015 povečalo za 27,5 %.

Forum

Na spletni strani ARSKTRP je vsem zainteresiranim na voljo elektronski forum (<http://forum2.arsktrp.gov.si/>), preko katerega lahko pridobijo odgovore na zastavljena vprašanja tudi s področja PRP.

INFO točke

INFO točke so informacijske pisarne, kjer zainteresirani lahko dobijo informacije o koriščenju sredstev PRP. Centralna INFO točka je na ARSKTRP, kjer strokovnjaki odgovarjajo na vprašanja, povezana z javnimi razpisi. Ostali INFO točki pa sta Kmetijska gozdarska zbornica Slovenija s svojimi območnimi zavodi in Zavod za gozdove Slovenije. Seznam vseh INFO točk je objavljen na spletni strani PRP.

Tiskana gradiva

Za namen informiranja o posameznih področjih razvoja podeželja smo pripravili različna tiskana gradiva, ki so se razdelila med upravičence, javnost in druge skupine. Publikacije so našteje v poglavju 5.3.1.

Objave v tiskanih medijih

V letu 2015 so bili objavljeni različni prispevki v posameznih tiskanih medijih. Seznam medijev je naveden v poglavju 5.3.1.

Sporočila za javnost

Mreža je pripravila tudi različna sporočila za javnost o izvedbi posameznih dogodkov, kot tudi sporočila za medije, ki so bila objavljena in posredovana v sodelovanju s Službo za odnose z javnostmi in promocijo na MKGP vsem medijem in zainteresiranim.

Spletni profil Mreže na družabnem omrežju Facebook

Javnost se je obveščalo tudi v okviru družabnega medija Facebook, kjer deluje profil »Mreža za podeželje«. Konec leta 2015 nam je sledilo 734 ljudi (konec leta 2014 326 ljudi), kar je 408 več glede na leto 2015. Na tem mediju se največ objavljajo novice, ki so objavljene na spletni strani PRP, prednost tega medija pa je, da lahko uporabniki tega medija novico tudi sami posredujejo naprej svojemu krogu sledilcev s čimer se je doseglo večji obseg javnosti. Preko tega medija so uporabniki usmerjeni na spletne strani PRP, s čimer se tudi prispeva k boljši obiskanosti spletne strani.

6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE

MKGP kot OU za EKSRP skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES izjavlja, da je podpora, ki je dodeljena v okviru PRP 2007-2013, skladna z dejavnostmi in politikami Skupnosti. Ta skladnost med drugim vključuje upoštevanje pravil o konkurenci, javnih naročilih, varstvu in izboljšavi okolja ter spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije. Prav tako ta skladnost zajema razmejitvev podpor EKSRP s podporami drugih finančnih instrumentov Skupnosti.

6.1. USKLAJENOST S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PRAVIL O KONKURENCI, JAVNIH NAROČILIH, VARSTVU IN IZBOLJŠAVI OKOLJA TER SPOŠTOVANJA ENAKOSTI SPOLOV IN NEDISKRIMINACIJE

- Upoštevanje pravil o konkurenci

V okviru izvajanja PRP 2007-2013 Slovenija upošteva zgornje meje zneskov oziroma stopenj podpor, ki so navedene v Prilogi 1 Uredbe 1698/2005/ES. Zgornje meje zneskov in podpor so opredeljene v okviru vsakega posameznega ukrepa in so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov.

Za ukrepe, ki se izvajajo po 42. členu Pogodbe o delovanju EU: Dodatnega nacionalnega financiranja iz 88. člena Uredbe 1698/2005/ES kot dopolnila podpora Skupnosti za ukrepe in aktivnosti, ki sodijo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU, v Sloveniji ne izvajamo.

Za ukrepe in aktivnosti PRP 2007-2013, ki ne spadajo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU in predstavljajo javni finančni prispevek Slovenije kot dopolnilo podpore Skupnosti, Slovenija v korist aktivnosti ali ukrepov na podlagi točk (a) (i), (ii) in (b) (ii), (iii) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES, uporablja določila Uredbe 1998/2006/ES o pomoči de minimis. Ukrep pod točko (b) (i) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES se izvaja na podlagi sheme državne pomoči N 172/2009 – Slovenija Razvoj širokopasovnega omrežja v Sloveniji, ki jo je EK potrdila s pismom o odobritvi številka C(2009)8127, z dne 19. 10. 2009. Za ukrepe na podlagi 28. člena Uredbe 1698/2005/ES so za namen sofinanciranja splošnih stroškov naložb uporabljena določila Uredbe 1998/2006/ES. V primeru sofinanciranja gradnje in nakupa objektov, stroškov nakupa zemljišč in nakupa novih strojev in opreme pa se uporabljajo določbe Uredbe 1628/2006/ES o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri državni regionalni pomoči za naložbe. Regionalna shema državnih pomoči je bila ustrezno priglašena in se v Sloveniji izvaja od 4. 8. 2007 (številka pomoči: XR 144/2007).

S tem ko se na nacionalni ravni podatki o dodeljenih pomočeh po shemah državnih pomoči poročajo Ministrstvu RS za finance oziroma organu, pristojnemu za regionalni razvoj ali upravljavcu regionalne sheme, se zagotavlja transparentnost dodeljevanja tovrstnih podpor in preprečuje izkrivljanje skupnega trga EU.

Upošteva se tudi Uredba Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (Uredba o splošnih skupinskih izjemah) (UL L št. 214 z dne 9. 8. 2008, str. 3; v nadaljnjem besedilu: Uredba 800/2008/ES) in preko tega tudi preverjamo povezanost podjetij.

- **Upoštevanje pravil o javnih naročilih**

Javna naročila se izvajajo v okviru Tehnične pomoči PRP 2007-2013. Pri izvedbi javnih naročil se dosledno upošteva zakon, ki ureja javno naročanje.

Pravila o javnem naročanju se upoštevajo tudi pri izvajanju ukrepov PRP 2007-2013. V Uredbi o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2011-2013 so določeni pogoji za vlagatelje, med drugim tudi pogoj, da »če se vlagatelj v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje, ne šteje za naročnika, mora za stroške vseh storitev, dobav, del in opreme, ki so višji od 10.000 EUR (brez DDV), pridobiti tržno primerljive pisne ponudbe najmanj treh med seboj neodvisnih ponudnikov. Prav tako pri izvedbi naložbe ne sme sodelovati s podjetji ali posamezniki, s katerimi bi zaradi sodelovanja lahko prišlo do dogovarjanja o netržnih pogojih poslovanja«. To določilo jasno pove, da ne sme priti do netržnih pogojev poslovanja, kar morajo vlagatelji izkazati s tremi ponodbami ob vlaganju vloge na javni razpis kot tudi ob vlaganju zahtevka za izplačilo sredstev. V primeru, da med tremi ponodbami ne izberejo cenovno najugodnejše, morajo to svojo odločitev utemeljiti.

- **Upoštevanje pravil o varstvu in izboljšavi okolja**

Pravila o varstvu in izboljšavi okolja so v izvajanje PRP 2007-2013 vgrajena na več različnih ravneh: na ravni upravljanja (t.j. priprave spremembe PRP 2007-2013, nacionalnih predpisov, spremljanja in vrednotenja PRP 2007-2013, predstavniki Ministrstva za okolje in prostor ter Zavoda RS za varstvo narave so tudi člani NO) in izvajanja PRP 2007-2013.

S pristojnimi ministrstvom in ostalimi organizacijami na področju okolja so v letu 2015 potekala pogosta usklajevanja, predvsem v zvezi s pripravo in sprejemanjem nacionalnih predpisov s področja varovanja okolja, tako tistih, ki imajo lahko vpliv na izvajanje PRP 2007-2013, kot tudi vseh ostalih, ki vplivajo na kmetijstvo. Sodelovanje je potekalo na področjih, ki se dotikajo obeh resorjev, npr. na področju ohranjanja biodiverzitete, nacionalnega načrta upravljanja voda za obdobje 2015-2022, ki je sestavni del izvajanja t.i. Okvirne vodne direktive v Sloveniji (Direktiva 2000/60/EC) itd.

Slovenska kmetijska politika uveljavlja večnamensko kmetijstvo in podpira njegov trajnostni razvoj, ki pomeni ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa tudi okolju prijazno in vzdržno kmetijstvo. Sem sodi tudi trajnostno varstvo rastlin pred različnimi škodljivimi organizmi, ki povzročajo nesprejemljivo gospodarsko škodo pridelovalcem ali pa celo škodijo biotski pestrosti, povzročajo prisotnost mikotoksinov in drugih škodljivih snovi v pridelkih ter jih zato v pridelavi hrane in krme zatiramo z mehanskimi, biotičnimi in kemičnimi sredstvi (FFS).

Zahteve nacionalne zakonodaje s področja varovanja okolja in narave so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov, kar se kaže na več ravneh: pri temeljnih zahtevah javnega razpisa, merilih za izbor, ko gre za upravičene aktivnosti iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, pa tudi pri finančnih določbah.

- **Temeljne zahteve javnega razpisa:** Za vse naložbe, ki so podprte v okviru PRP 2007-2013, velja, da morajo biti izvedene v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in narave, kar mora upravičenec do sredstev dokazati s predložitvijo ustrezne dokumentacije.
- **Merila za izbor:** Z merili za izbor želimo spodbujati izvedbo tistih naložb, ki tudi z okoljskega (ne le ekonomskega) vidika izkazujejo večje pozitivne učinke.
- **Višja stopnja javne podpore:** Dodatno so naložbe, ki prispevajo k uresničevanju izbranih prednostnih nalog iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, deležne višje stopnje javne podpore (+ 10 odstotnih točk).

- Posebni javni razpisi za ukrep 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev: Za naložbe v okviru 16a člena Uredbe 1698/2005/ES so bili objavljeni posebni javni razpisi, (v letu 2014 javni razpis za ukrep 121 ni bil objavljen).

- Spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije

Zakonodaja v RS na temelju 14. člena Ustave RS o enakosti vseh ljudi vsakomur zagotavlja varstvo pred diskriminacijo zaradi katerekoli osebne okoliščine na vseh področjih življenja, tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju. Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO; Uradni list RS, št. 50/04, 61/2007, 93/2007-UPB1), določa skupne temelje in izhodišča za zagotavljanje enakega obravnavanja vseh oseb na področju družbenega življenja. Z njim se je v slovenski pravni red prenesel velik del protidiskriminacijske zakonodaje EU. Integracija načela enakosti predstavlja sistematično vključevanje načela enakosti v vse politike, na vseh stopnjah, kot ga zahtevajo tudi mednarodni in evropski pravni akti. Na področju enakih možnosti se v RS izvaja tudi Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM) (Ur.l. RS, št. 59/2002, 61/2007-ZUNEO-A) na podlagi katerega je Državni zbor RS sprejel Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2005-2013 (Ur.l. RS, št. 100/2005). Resolucija je strateški dokument, ki določa cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov na posameznih področjih življenja žensk in moških v RS za obdobje od leta 2005 do leta 2013. Temeljni namen je izboljšati položaj žensk oziroma zagotavljati trajnostni razvoj pri uveljavitvi enakosti spolov. Konkretna naloge in dejavnosti za doseganje ciljev in izvajanje ukrepov so bile opredeljene v periodičnih načrtih, ki so bili pripravljeni vsaki dve leti in tudi natančneje določajo časovni rok ter način izvedbe posameznih nalog in dejavnosti. V letu 2014 je bil pripravljen predlog Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških za obdobje od leta 2015 do leta 2020. Tako kot prejšnji tudi novi nacionalni program določa splošne prioritete za izboljšanje položaja žensk in moških oziroma za zagotavljanje trajnostnega razvoja enakosti spolov v RS ter opredeljuje ključne izzive in probleme za obdobje 2015-2020. Gradi na izkušnjah prejšnjega dokumenta in jih nadgrajuje z ugotovitvami iz Vrednotenja izvajanja Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2005-2013 o tem, kako so se z izvedbo ukrepov in aktivnosti uresničevali cilji, opredeljeni v nacionalnem programu 2005-2013, in kakšni so bili rezultati in učinki teh procesov.

Pri izvajanju PRP 2007-2013 se spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije udejanja na ravni javnih razpisov, na katere lahko kandidirajo vsi potencialni upravičenci ne glede na spol, narodnost, vero ali katero koli drugo pripadnost oziroma osebno okoliščino. Sredstva torej lahko dobijo vsi, ki izpolnjujejo razpisne pogoje. Ti so objektivno določeni in enaki za vse.

Medtem ko so razpisni pogoji enaki za vse, smo pri točkovanju in izbirnih merilih pri nekaterih ukrepih predvideli »pozitivno diskriminacijo« žensk, s katero želimo spodbuditi uresničevanje načela integracije enakosti spolov in spodbujanje enakih možnosti na podeželju.

6.2. USKLAJEVANJE Z DRUGIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI SKUPNOSTI

PRP 2007-2013 je izdelan v skladu s Strateškimi smernicami Skupnosti, s čimer je zagotovljeno, da so prednostne naloge države članice skladne s prednostnimi nalogami Skupnosti, zlasti glede ciljev trajnostnega razvoja iz Göteborga in Lizbonske strategije za rast in delovna mesta ter Evropskega načrta za oživitev gospodarstva. Nacionalne prednostne naloge, ki so opredeljene v PRP 2007-2013, dopolnjujejo ostale nacionalne in lokalne ukrepe na področju razvoja podeželja.

Politika razvoja podeželja, ki jo uveljavlja PRP 2007-2013, v ciljih in instrumentih dopolnjuje in nadgrajuje ukrepe 1. stebra SKP, vendar se podpore PRP 2007-2013 tudi jasno ločijo od podpor dodeljenih v okviru 1. stebra.

Skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES MKGP kot OU za EKSRP z rednimi formalnimi in neformalnimi stiki z OU drugih operativnih programov zagotavlja, da so podpore iz PRP 2007-2013 razmejene in usklajene s podporami, ki se dodeljujejo iz drugih evropskih skladov, to je iz obeh strukturnih skladov (Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR, Evropskega socialnega sklada – ESS), Kohezijskega sklada (KS) in Evropskega sklada za ribištvo (ESR). Čeprav je razmejitev med skladi opredeljena na programski ravni, se ob pripravi kakršnihkoli nacionalnih predpisov opravi medresorsko usklajevanje, s čimer se zagotovi, da so tudi na izvedbeni ravni podpore posameznih skladov medsebojno razmejene. Ko gre za raven izvajanja programa pa se, skladno z Uredbo 1975/2006/ES, ki jo je z letom 2011 nadomestila Uredba 65/2011/EU, v okviru administrativnih pregledov vlog in zahtevkov preverja možnost nepravilnega dvojnega financiranja iz drugih shem Unije ali nacionalnih shem.

Glede na predhodna letna poročila o napredku se razmejitve v letu 2015 niso spremenile.

7. PONOVA UPORABA VRNJENE POMOČI

V Sloveniji so do konca leta 2015 prejemniki sredstev iz naslova PRP 2007-2013 morali vrniti pomoč v višini 6.333.138,12 € sredstev, od tega 4.981.808,44 € evropskih sredstev in 1.351.329,68 € nacionalnih sredstev.

Preglednica 43: Pregled popravkov/izterjave po ukrepih za leto 2015 ter kumulativno za obdobje od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015 (v €), vir: ARSKTRP

UKREPI	IZTERJAVE v 2015		IZTERJAVE od 2007 - 2015	
	SKUPAJ	EU	SKUPAJ	EU
111 Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu			-5.701,97	-4.276,48
112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	-263.787,57	-211.362,70	-652.714,75	-508.362,64
113 Zgodnje upokojevanje kmetov	-3.903,98	-2.352,10	-27.437,70	-20.579,34
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	-71.775,09	-54.103,64	-532.619,90	-399.962,34
122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	-87.189,35	-52.006,89	-379.524,83	-298.366,10
123 Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	-82.206,09	-61.651,93	-86.836,77	-65.124,94
125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva			-1.692,83	-1.269,62
131 Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti			-98.525,53	-73.876,16
132 Sodelovanje kmetov v shemah kakovosti hrane	-950,32	-647,82	-3.197,77	-2.329,43
133 Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	-9.409,72	-8.350,16	-18.655,74	-17.596,18
142 Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	-4.748,91	-3.561,68	-4.748,91	-3.561,68
211 Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih	-41.748,42	-34.005,03	-688.698,25	-551.692,33
212 Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso hribovsko gorska območja	-9.122,42	-7.297,91	-241.410,80	-192.987,21
214 Kmetijska okoljska plačila	-148.073,10	-116.639,68	-2.743.246,56	-2.196.224,47
311 Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	-1.388,02	-1.040,74	-16.721,38	-12.540,76
312 Podpora ustanavljanju in razvoju podjetij	-18.139,29	-13.931,49	-74.729,29	-56.541,88
322 Obnova in razvoj vasi	-60.450,08	-45.337,55	-255.238,99	-191.429,23
323 Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja			-89.573,08	-67.179,81
411 Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	-44.542,43	-35.633,94	-46.631,92	-37.305,54
413 Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	-79.841,37	-63.873,09	-131.794,02	-105.422,40
431 Vodenje lokalnih akcijskih skupin			-252,64	-202,11
511 Tehnična pomoč	-475,64	-356,73	-233.184,49	-174.977,79
Skupna vsota	-927.751,80	-712.153,08	-6.333.138,12	-4.981.808,44

Na dan 31. 12. 2015 je bilo do prejemnikov sredstev odprtih še 2.497.871,04 € terjatev (evropskih in nacionalnih sredstev). Od tega obsegajo terjatve:

- iz naslova ukrepa 112 dolgujejo prejemniki skupaj 370.831,15 € sredstev (252.036,31 € evropskih in 118.794,84 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 113 skupaj 41.986,08 € sredstev (31.489,49 € evropskih in 10.496,59 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 121 skupaj 166.578,36 € sredstev (124.618,78 € evropskih in 41.959,58 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 122 skupaj 174.156,64 € sredstev (112.583,18 € evropskih in 61.573,46 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 123 skupaj 791.812,83 € sredstev (593.859,62 € evropskih in 197.953,21 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 133 skupaj 316.402,12 € sredstev (233.697,21 € evropskih in 82.704,91 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 211 skupaj 1.086,98 € sredstev (194,36 € evropskih in 892,62 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 212 skupaj 9.642,49 € sredstev (3.870,56 € evropskih in 5.771,93 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 214 skupaj 123.714,46 € sredstev (89.703,40 € evropskih in 34.011,06 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 312 skupaj 411.744,59 € sredstev (308.305,78 € evropskih in 103.438,81 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 323 skupaj 89.915,34 € sredstev (67.436,50 € evropskih in 22.478,84 € nacionalnih sredstev).

Gledano s strani Evropske unije, se vsako vračilo upošteva v zahtevkih za plačilo sredstev Republiki Sloveniji in sicer se za vrednost vračil posamezni zahtevki za plačilo zniža. Terjatve se zapirajo z vračilom dolžnika, s postopkom kompenzacije (to pomeni z bodočimi izplačili) in z izvršbo preko Finančnega urada Celje. Glede na to, da so običajno prejemniki sredstev na 1. in 3. osi drugi, kot pri neposrednih plačilih, je možnost kompenziranja med terjatvijo in bodočim izplačilom manjša, tako da gre večino teh primerov na izvršbo preko Finančnega urada Celje.

Od zapsanega je na dan 31. 12. 2015 na kontih OLAF – »*Office européen de lutte antifraude*« odprtih še 1.142.010,33 € terjatev (815.406,72 € evropskih in 326.603,61 € nacionalnih sredstev) iz naslova glavnice.

Vodja OU
Tadeja Kvas Majer
generalna direktorica

www.program-podezelja.si